

N:o I.

Ank. till Riksd. Kansli den 10 April 1873, kl. 4 e. m.

Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Betänkande, angående antagandet af en för Sverige, Norge och Danmark afslutad Myntkonvention samt dermed sammanhängande lagar.

Till de deputerade, som af Banko- och Lag-Utskotten blifvit utsedde att behandla åtskilliga till dem hänskjutna frågor, har öfverlemnats Kongl. Maj:ts nådiga proposition N:o 37 af den 28 Februari innevarande år om antagande af en den 18 December 1872 med Norge och Danmark afslutad Myntkonvention, samt af förslag till Lag om rikets mynt och Lag om öfvergången till det nya myntsystemet. Till de deputerade hafva dessutom från Kongl. Finansdepartementet blifvit öfverlemnade de detta ärende rörande offentliga handlingar, af hvilka Utskottet låtit till trycket befordra:

Statskontorets utlåtande af den 9 November 1872,

Protokoll, hållet i sammansatt Norskt-Svenskt Stats-Råd den 20 November 1872, samt

Protokoll, hållet vid sammanträdena för afslutande af Konventionen af den 18 December 1872.

Af handlingarne inhemtas, att, sedan genom korrespondens emellan Sveriges och Norges Finansministrar förslag blifvit bragt å bane om Sveriges, Norges och Danmarks öfvergång till ett gemensamt på guld grundadt myntsystém och Norska regeringens mening om ett sådant förslag blifvit inhemtat, hafva underhandlingar de tre rikena emellan på diplomatisk väg blifvit anknutna; att derefter, och då frågan under

tiden på det national-ekonomiska mötet i Köpenhamn förliden sommar blifvit af fackmän från de tre rikena gjord till föremål för öfverläggning, har, efter öfverenskommelse emellan regeringarne, en kommission af för hvardera riket utsedde trenne fullmäktige sammanträdt i Köpenhamn den 19 Augusti 1872 och efter en följd af öfverläggningar blifvit ense om ett under den 20 September samma år afgifvet »Förslag till öfverenskommelse emellan de tre nordiska rikena om ett gemensamt på guld grundadt myntsystem», hvaraf det svenska exemplaret blifvit i tryck utdeladt till Riksdagens ledamöter; att sedermera på föredragning af Chefen för Norska Finans-departementet Kongl. Maj:t i sammansatt Stats-Råd i Kristiania den 20 November beslutat att söka mellan de förenade rikena och Danmark, under förbehåll af national-representationernas samtycke, afsluta en konvention om antagande af ett för de tre rikena gemensamt myntsystem, i väsentlig öfverensstämmelse med det af ofvannämnda Myntkommission utarbetade förslag; samt att den 27 November utnämnde fullmäktige för de tre konungarikena Sverige, Norge och Danmark i Stockholm sammanträdt och der, under förbehåll af national-representationernas samtycke, den 18 December afslutat en Myntkonvention, hvilken Kongl. Maj:t i den nädiga propositionen förelagt Riksdagen till antagande.

De hufvudsakligaste bestämmelserna af denna konvention kunna i korthet på följande sätt sammanfattas:

Sverige, Norge och Danmark antaga ett gemensamt på guld grundadt myntsystem.

De antaga en gemensam räkneenhet, krona, delad i 100 öre.

De utmynta tvänne guldmynt af 0,900 finhet, ett om 10 kronor innehållande 4,032 gr. fint guld, ett om 20 kronor innehållande 8,064 gr. fint guld.

Dessa mynt äro, utan afseende derå för hvilket rike de blifvit präglade, inom alla tre rikena lagligt betalningsmedel, såvida de ej äro vanställda, åverkade eller förlorat $\frac{1}{2}$ procent af sin rätta vikt.

De utmynta vidare skiljemynt af silfver, legeradt med koppar, samt af brons. Dessa mynt utgifvas till ett namnvärde något högre än verkliga värdet. De utmyntas endast för regeringarnes räkning. De mottagas i alla staternas kassor i betalning till sitt fulla namnvärde, och tillfälle skall beredas enhvar att få dem, i belopp af minst 10 kronor, med guldmynt invexlade. De gälla, så länge prägeln är tydlig, som lagligt betalningsmedel i alla tre rikena allenast till mindre belopp, 2 à 1 Riks-

dalerstycken intill 20 kronor, öfrigt silfvermynt till 5 kronor och bronsmyntet till 1 krona.

Af skiljemynt kunna utmyntas 1- och 2-kronor, 50-, 40-, 25- och 10-öre (silfver) 5-, 2- och 1-öre (brons).

För myntens halt, vikt, remedier, diameter, prägel m. m. äro gemensamma bestämmelser gifna, äfvensom för kontroll å tillverknin-gen m. m.

De tre rikenas finansförvaltningar mottaga från hvarandra till in-lösen skiljemynt och nötta guldmynt.

Staterna äro genom konventionen förbundna att ovägerligen inlösa de af dem utgifna guldmynt till fulla värdet, så vida de ej förlorat öf-ver 2 procent af sin rätta vikt, och att ej i rörelsen utsläppa de guldmynt som förlorat mer än $\frac{1}{2}$ procent af sin rätta vikt.

För öfrigt äro åtskilliga bestämmelser gifna om öfvergångens olika stadier m. m.

I samband härmed har Kongl. Maj:t till Riksdagen öfverlemnadt ett på de i Konventionen fastställda grunder utarbetadt förslag till Lag om rikets mynt, och i en särskild Lag om öfvergång till det nya mynt-systemet låtit sammanfatta de bestämmelser, som ansetts nödiga för det nya myntsystèmes införande.

Utskottet tillåter sig i första rummet erinra derom, att frågan om antagande af ett på guld grundadt myntsystém redan i sex år varit föremål för uppmärksamhet inom vårt land. Hon föranledde först år 1867 afsändande af ett svenskt ombud till den stora myntkonferensen i Paris, hvarest grunderna för ett universelt guldmyntsystém mellan de flesta europeiska länders samt Förenta Staternas fullmäktige afhandlades. Hon upptogs sedan vid 1868 års riksdag dels genom Kongl. proposition om utmyntning af 10- och 25-francstycken i guld, dels genom enskild motion om antagande af ett guldmyntsystém med den franska franc'en som räk-neenhet, och var denna gång föremål så väl för utredning af vederbö-rande embetsverk som för utförligt yttrande af Sammansatt Banko- och Lag-Utskott samt vidlyftiga förhandlingar i Riksdagens kamrar, samt föran-ledde slutligen Riksdagens bifall till förslag bland annat om prägling af 10-francs eller caroliner i guld. Hon väcktes ännu en gång vid 1869 års riksdag af enskild motionär och föranledde denna gång, efter nytt ut-låtande af Sammansatt Banko- och Lag-Utskott samt lifligt meningsutbyte i Kamrarne, en Riksdagens anhållan hos Kongl. Maj:t om utredning af alla med ärendet sammanhängande frågor, hvarpå följde tillsättande af den

myntkomité, som, efter nära ett års arbete, afgaf sitt betänkande om »Sveriges öfvergång till ett nytt myntsysteem med guld såsom värdemätare». Slutligen blef hon äfven vid 1871 och 1872 års riksdagar upptagen genom enskild motion och försmål för yttranden af Sammansatta Banko- och Lag-Utskottet samt för öfverläggning vid riksdagen, ehuru dessa gånger utan vidare påföljd.

Betraktar man närmare dessa öfverläggningar, utredningar, beslut och åtgärder af statsmakter och vederbörande myndigheter, visar det sig tydligt, så väl att i Sverige denna viktiga fråga från alla sina sidor varit skärskådad, som att den allmänna opinionen under en jemförelsevis ganska lång tidrymd varit förberedd på en väsentlig förändring af vårt myntväsen; isynnerhet om man tillika iakttager, att förslag om vår myntenhets jemkning till bättre öfverensstämmelse med grannländernas silfvermynt redan under 1850-talet och sedermera vid 1867 års riksdag varit under allvarlig ompröfning. Under denna tid hafva frågorna: om olägenheterna af vårt nuvarande myntsystems förhållande till grannländernas; om fördelarne af gemensamhet i myntväsendet med grannstaterna eller med de stora handelsfolken; om silfrets eller guldets företräden som värdemätare och bytesmedel; om vilkoren och sättet för öfvergång till ett myntsysteem med ny värdemätare, och om de särskilda egendomligheter, som tillhöra ett guldmyntsysteem — alla blifvit utförligt afhandlade och noggrannt skärskådade, derhän att de, som närmare sysselsatt sig med detta ämne, haft tid och tillfälle att stadga sina åsikter i alla dessa punkter, och att enhvar för öfrigt är i stånd att af offentliga utlåtanden finna ledning för sitt omdöme derutinnan.

Sveriges Riksdag har härutaf hemtat den fördelen, att, då nu frågan om öfvergång till ett nytt myntsysteem ånyo förekommer till afgörande, dess ledamöter redan kunna anses förtrogna med de synpunkter, ur hvilka hon är att betrakta, och att de icke på en gång och i brådskande hast behöft sätta sig in i de många och svåra spörsmål, som dermed äro förknippade. De skäl och grunder, som nu tala för en reform af vårt myntväsen, hafva till allra största delen varit framhållna och undersökta vid fem olika riksdagar; medan de skäl, som nu ytterligare tillkommit, äro af den beskaffenhet, att deras giltighet och styrka genast falla i ögonen. De betänkligheter och farhågor, som kunnat framställas emot en sådan reform, hafva under samma tid haft godt tillfälle att göra sig gällande; medan åter de omständigheter, som sedermera inträffat, hafva varit af den beskaffenhet, att de i högst väsentlig mån undanröjt betänkligheterna och gifvit farhågorna en motsatt riktning. Det oför-

trutna och nitiska arbete, som å denna fråga varit nedlagdt, kan alltså icke anses vara förspildt, därför att den reform, som nu är å bane, i väsentliga delar skiljer sig från de förslag, som för några år sedan förehades; och för den händelse att vårt myntväsen stadgas på de grundvalar, som Kongl. Maj:t nu för Riksdagen föreslagit, skall dock helt visst det svenska folket med erkänsla ihågkomma dessa sträfvanden i en annan riktning, hvilka i så väsentlig mån förberedt och bidragit till frågans slutliga lösning.

Hvad som afgjordt skiljer nu föreliggande förslag från de ofvan anförda, upprepade gånger för Kongl. Maj:t och för Riksdagen framställda, är att i dessa senare ett hufvudsakligt syfte varit ernåendet af öfverensstämmelse med ett å verldsmarknaden allmänt kändt, i en framtid möjligen för alla nationer gemensamt myntsystem, under det i Kongl. Maj:ts nu framställda proposition hela detta syfte är skjutet åt sidan, såsom med de nu rådande politiska förhållandena föga förenligt. Åberopande det af Sammansatta Banko- och Lagutskottet redan vid 1872 års riksdag afgifna yttrande, att »frågan genom den i Tyskland vidtagna åtgärden utan tvifvel fått en förändrad ställning, åtminstone i så måtto att tanken på ett för de civiliserade länderna gemensamt myntsystem icke för tillfället kan tilläggas någon betydelse i afseende på ett beslut rörande nytt myntsystem för Sverige», anser sig Utskottet nu böra till fullo instämma i den uppfattning, som sålunda hos Kongl. Maj:t gjort sig gällande. Den förändring, som efter 1870 inträdt i Europas politiska förhållanden, har med ens rubbat alla de förutsättningar, hvarpå en anslutning till Frankrikes myntsystem skulle bero; och Utskottet finner, likasom Kongl. Maj:t, ej anledning antaga, att något annat bestående myntsystem för närvarande eller för den närmaste framtiden har utsigt att blifva universelt. Under dylika förhållanden skulle det för Utskottet icke hafva varit möjligt att förorda någon sådan genomgripande förändring af vårt myntväsen i alla dess delar, som hade varit nödig för en öfvergång vare sig till Frankrikes francsystem eller till Tysklands marksystem, och det är därför också med den största tillfredsställelse Utskottet funnit, att Kongl. Maj:ts nu föreliggande förslag bereder oss alla fördelar af en högst nödig reform, öfvergången till guldmyntsystem, utan att pålägga oss bördan af någon som helst förändring af vår *räkneenhet*, det vill säga utan någon rubbning i allmänhetens dagliga vanor.

I Kongl. Maj:ts proposition hafva, i stället för behofvet af ett universelt myntsystem, blifvit såsom skäl för den föreslagna reformen framhållna: i främsta rummet nödvändigheten af att i silfrets ställe som värdemätare

och grund för myntväsendet antaga guld, och dernäst de olägenheter för den inrikes handeln, särskildt i gränsorterna, som framgå af vårt mynts nuvarande förhållande till det norska och danska. Hvad denna senare omständighet beträffar, tillåter sig Utskottet blott fästa uppmärksamheten derå, att dessa olägenheter, öfver hvilka klagan varit förd i många årtionden, och som en gång ansågos böra ensamma vara tillräckligt motiv för en myntförändring, synas under de sist förflutna tre åren hafva blifvit om möjligt ännu mera känbara, än de förut varit. Den danska $\frac{1}{2}$ -rigsdalern blir tagen och utgifven för en svensk riksdaler därför, att det i den mindre handeln faller sig så *obeqvämt* att taga vara på det 0,9 öre, som fattas i dess fulla värde af 1 riksdaler, och det är af detta skäl det danska silfvermyntet helt naturligt kommit att undantränga allt svenskt silfvermynt i en stor del af det sydliga och vestliga Sverige, så att derstädes numera knappt annat skiljemynt finnes än det danska. Under sådana förhållanden synes det nu blott ytterligare hafva ökat allmänhetens obehag af detta mynt, att svenska staten, såsom rätt och billigt är, för sina post- telegraf- och jernvägskassor bestämt den rätta afgälden å det danska och norska myntet. Den enskilde har åtminstone vid småhandel och vexling mottagit de främmande silfvermynten för deras hittills sedvanliga värde i svenskt räknesätt; han får vid första offentliga kassa vidkännas rabatten, som vid större betalningsbelopp kan blifva ganska känbar; men han är icke desto mindre vanligen tvungen att vid nästa tillfälle taga emot sådant mynt, då intet annat finnes att få, kan i de flesta fall ej ens taga vara på dess rätta värde, då skilnaden, åtminstone i betalningar af 25, 50, 75 öre o. s. v. ända intill 1 rdr, är alltför ringa att kunna iakttagas. Så har det skett, att myntcirkulationen i våra södra och vestra provinser, såsom de Utskottets ledamöter, hvilka i dessa orter äro hemma, till fullo kunnat intyga, blifvit sakta men fullständigt undergräfd, och det synes knappt finnas någon annan utväg för dess återställande än en öfverenskommelse, enligt hvilken de gamla danska och norska mynten dragas ur rörelsen, och de tre länderna prägla fullständigt lika mynt.

Hvad sjelfva hufvudsaken beträffar, eller nödvändigheten af att antaga guld till grund för rikets myntväsen, har Sammansatta Banko- och Lag-Utskottet vid föregående riksdagar redan visat sig till fullo uppskattat vigten af denna angelägenhet. Guldets företräden framför silfret såsom bytesmedel hafva af de mest ansedde ekonomer redan länge varit framhållna och, hvad mera är, de hafva ledt derhän, att den förra metallen med oemotståndlig kraft undanträngt den senare från dess forna plats såsom värdemätande bytesmedel. Guldet eger i förhållande till tyngd

och volym ett högre värde än silfver; det är till följd af sina kemiska egenskaper ännu mera oföränderligt och varaktigt än silfver; det drager som följd af myntens högre värde en lägre myntningskostnad än silfver. Det är till följd häraf ett bytesmedel på en gång bekvämare, varaktigare och billigare än silfret, och det är naturligt, att vid vår tids storårtade utveckling af världshandeln, der så mycket ankommer på rörelsens underlättande och der ofantliga värden skola mellan länderna förflyttas för billigaste pris, måste just dessa anspråk på bytesmedlet vara de mest afgörande, och alltså guldets för nämnda ändamål få allt större, silfret allt mindre användning. Härtill kommer, i viss mån som en följd af nyss nämnda förhållande, att, efter hvad noggranna undersökningar gifvit vid handen, har guldets i förhållande till andra varor åtminstone hittills visat sig ega mera oföränderligt värde än silfret, och då fasthet i värde för det *värdeämätande* bytesmedlet är en högst väsentlig egenskap, måste äfven häruti ligga ett viktigt skäl för antagande af guld såsom grundval för myntsystemet.

Redan af dessa skäl kunde man för några år sedan med visshet förutsäga, att guldets såsom det erkänt bättre bytesverktyget skulle förr eller senare uttränga silfret från världsmarknaden, och att det således förr eller senare skulle blifva för Sverige omöjligt att bibehålla silfver såsom grund för myntsystemet, om öfver allt annorstädes guldets blifvit enda värdeämätaren; och det syntes därför vara tydligt, att frågan om antagande af nytt myntsystem för oss allenast var en tidsfråga. Men det sades också med skäl, att under sådana förhållanden kunde svårigen någon ekonomisk fördel vara att hemta af uppskof med detta utbyte, att tvärtom svårigheterna för öfvergången och farorna för förluster dervid måste oupphörligen växa, och att vårt land ovilkorligen skulle hafva större fördel af att komma före Tyskland och Holland med denna förändring, än att först efter dem utbyta sitt silfver mot guld.

Sanningen af dessa påståenden synes också redan hafva blifvit ganska tydligt och känbart ådagalagd. För något mer än ett år sedan fattade Tyskland beslut om öfvergång till guldmyntsystem, och verkningarne af detta beslut och deraf föranledda åtgärder hafva redan begynt visa sig på ett sätt, som icke kan annat än väcka lifliga farhågor. Guldets pris har stigit och silfrets pris har fallit så starkt, att, såsom Utskottet längre fram får tillfälle att utförligen visa, det råder en skilnad af omkr. 2 proc. mellan deras värdeförhållande i början af året 1872 och deras värdeförhållande i början af 1873. Man kunde med rätt stor visshet förutse en sådan förändring, så snart som Tyskland i slutet af 1871 beslöt att antaga guld till grund för sitt myntväsen, men den omstän-

digheten, att denna naturliga följd nu redan begynt inträda, bidrager utan tvifvel i hög grad till att väcka uppmärksamheten å hvad vår egen trygghet fordrar.

Betydelsen af Tysklands öfvergång till ett på guld grundadt myntsystem framträder naturligtvis i första rummet deri, att detta land för närvarande måste ega ett betydande förråd af silfver i mynt,*) förutom de behållningar i ommyntadt silfver, som bankinstitutionerna antagas hafva som fond för utelöpande sedlar. Af denna quantitet skall naturligtvis en del, *aldråhögst* dock till värde af 350 millioner R:dr, och troligen vida mindre, blifva qvarhållen för landets behof af skiljemynt. Det öfriga måste, i samma mån som guldmyntsystemet blifver genomfördt, komma att realiseras såsom en för *staten* obehöflig vara.

Af de europeiska staterna har nu, utom de tre nordiska konungarikena, äfven Holland sitt myntsystem grundadt endast på silfver; man antager, att Holland i Europa eger för ungefär 125 millioner gulden eller 187½ millioner R:dr silfver i myntad form**) och derutöfver naturligtvis mycket ommyntadt silfver i offentliga kassors och bankers förvar. Efter hvad af officiella handlingar framgår, är det knappt något tvifvel om, att detta land inom kort kommer att utbyta sitt silfvermyntsystem mot guldmyntsystem, och så torde äfven der, efter afdrag af 20 till 30 millioner R:dr för skiljemynt, ett förråd af minst 160 millioner R:dr i silfver blifva ledigt för verldsmarknadens behof.

Det är klart, att ett dylikt förhållande är fullt jemförligt med ett sådant fall, som att inom loppet af några få år verldens silfverproduktion — hvilken kan skattas till 250 millioner R:dr årligen — högst betydligt förökades. Verldsmarknaden får i det öfverflödiga och från myntcirkulationen utbrutna silfverförrådet ett nytt anbud af silfver, hvilket naturligtvis bör leda till ett fall i silfrets pris — *under förutsättning* att metallprisets öfriga faktorer, den årliga produktionen och den årliga efterfrågan, icke väsentligen förändras.

*) Enligt uppgifter hos *Xeller* har under perioden 1837—66 i Sydtyskland silfver blifvit prägladt till ett belopp af omkring 221 millioner gulden;

hvarjemte samme författare uppgifver silfvermyntningen i Preussen (för 1821—66) och de öfriga nordtyska staterna (mest under perioden 1840—66) till ett belopp af omkring 254 millioner Thaler,

hvilket tillsammans gör ett belopp af utmyntadt silfver stort omkring 1,000 millioner R:dr R:mt.

**) Enligt uppgift i »Verslag an den Koning omtrent het Muntwezen, uitgebragt door de Staatscommissie benoemd van der 30 Okt. 1872.»

Härtill kommer vidare, att samma dessa länder, Tyskland och Holland, på samma gång som de utbjuda silfver, skola efterfråga guld till utmyntning och för bankinstitutionernas behof, hvarvid också är att märka, det en penningecirkulation grundad på guld efter all erfarenhet kräfver mycket mera mynt än en cirkulation grundad på silfver. Utskottet kan ej uppgifva någon siffra för den till detta ändamål sannolikt behöfliga guldquantitet, men klart är, att denna efterfrågan kommer att göra ovanligt stort anspråk på det nuvarande förrådet och sålunda känbart verka till varans prisstegring — också under förutsättning att produktionen ej betydligt förökas.

En sådan förutsättning kan utan tvifvel ej upphöjas till någon fullständig visshet, enär så väl den ena som den andra af dessa faktorer beror af omständigheter, hvilka äro ytterst svåra att förutse och beräkna. Nya guldlager af öfvermäktig rikedom kunna blifva oförväntadt upptäckta, och guldets pris deraf röna en nedtryckande inverkan, vida starkare än det tryck, som en stigande efterfrågan nu utöfvar till dess stegrande. Men deremot svarar också en möjlighet, lika tänkbar, och t. o. m. ännu mer sannolik, eller att nya silfvergrufvor blifva för en vinstgifvande produktion tillgängliga, eller att förbättrade arbetsmetoder och kommunikationer göra redan kända grufvor mera gifvande, och att sålunda en ökad silfverproduktion kommer att ytterligare förstärka den riktning till prisfall för silfver, som nu gifvit sig tillkänna. Det är vidare en möjlighet, att efterfrågan för silfver från Orienten ännu en gång kommer att känbart verka på silfrets pris i Europa; man har fullkomligt rätt uti att erinra derom, huruledes endast för ett årtionde sedan begäret efter silfver från Orienten hastigt hade stigit till tre gånger dess vanliga belopp, och sådana omständigheter kunna naturligtvis ännu en gång och flera gånger inträffa. Men deremot kan då ock sägas, att silfverexporten till Orienten efter 1865 ånyo sjunkit tillbaka till den ståndpunkt den innehade före amerikanska kriget, och att den, ehuru tillfälligtvis något ökad under 1872, likväl icke visar någon ovanlig benägenhet att stiga, samt att den hastiga och starka stegringen helt och hållet berodde på de egendomliga handels- och produktionskonjunkturer, som följde af 1860-talets krig. Sådana konjunkturer, under hvilka Orienten får ovanligt stora fordringar i Europa, kunna visserligen ånyo inträffa, men som en *säker* faktor kunna de dock ej medtagas i våra beräkningar.

En annan utsigt för silfrets bibehållande i värde kunde måhända sökas i den förmodan, att de största europeiska staterna dock till slut ej skulle

göra allvar af öfvergången till guld såsom ensam värdemätare, utan bibehålla eller införa dubbel värdemätare. Sådana förmodanden har man uttalat om Tyskland, dervid stödjande sig på de paragrafer (art. 1 och 14) i det nyss framlagda förslaget till definitiv myntlag, hvori åt Förbundsrådet och Kejsaren förbehålles att bestämma tidpunkten för inträde af den nya »Reichsgoldwährung» (det på guld allena grundade myntsystemet) i de gamla myntsystemens ställe, och dermed att sätta de gamla silfvermynten ur kurs. Så vidt Utskottet kunnat skönja, hvilat dock denna slutsats på ett missförstånd af sjelfva lagförslaget och strider mot hela den anda och mening, som genomgår detsamma. Det myntsystem, som för Tyskland nu definitivt skall fastställas, är alldeles oförtydbart grundadt allenast på guld, med billoneradt skiljemynt af silfver, för hvars utmyntning, billonering m. m. lagen innehåller vidlyftiga stadganden, och intet yttrande från regeringens sida berättigar till antagandet, att det skulle vara annat än allvar med det fullständiga genomförandet af reformen. Att likväl ännu någon tid det gamla silfvermyntet bibehålles såsom lagligt betalningsmedel, är något som under en öfvergångsperiod omöjligen kan undvikas, och bevisar alldeles ingenting om någon afsigt att bibehålla silfret som värdemätare, hvilket tvärtom är omöjliggjordt genom det bestämda förbudet (Art. 10) för all vidare utmyntning af det gamla silfvermyntet.

Hvad Holland beträffar, har en i slutet af 1872 nedsatt kommission visserligen ej nu genast vågat tillstyrka antagandet af guld som ensam värdemätare, emedan man i September 1872 ännu icke visste något om innehållet af det förslag, som nu i Mars framlades för tyska riksdagen, och i ovisshet härom ej trodde sig kunna afgöra, huruvida Tyskland skulle fasthålla guld som ensam värdemätare eller möjligen antaga dubbel värdemätare. Innan derutinnan vunnits full visshet, ansåg kommissionen, att Holland borde intaga en afvaktande ställning, d. v. s. utgifva guldmynt såsom lagligt betalningsmedel jemte det gamla silfvermyntet eller införa dubbel värdemätare med antagande af värdeförhållandet 1: 15,⁵⁰ mellan silfver och guld. Men äfven här föreslogs såsom ett nödvändigt villkor för en dylik anordning: »inskränkning i eller preliminärt förbud mot vidare utmyntning af silfver-kurant-mynt», d. v. s. den dubbla värdemätaren skulle icke här som i Frankrike betyda rätt för en hvar att begagna sig af metallkonjunkturerna till att betala sin gäld med den för tillfället billigaste metallen, — eftersom den ena metallen ej skulle få förvandlas till mynt; och hela förslaget synes därför blott äsyfta att sätta Holland i stånd att snarast möjligt förskaffa sig guldmynt, hvarvid allmänheten dock här, som annorstädes, tillsvidare bibehåller sin rätt att betala med förefintligt silfvermynt. Någon bestämd afsigt att för

framtiden behålla både silfver och guld som lagligt betalningsmedel är icke af den holländska kommissionen uttalad. Den säger tvärtom (sid. 32) att, om Tyskland antager ensam guldstandard, »då skall Skandinavien, som redan är förberedt, följa det efter; England besitter redan guldstandard, »och i den latinska unionen, der guld och silfver till större delen äro »utträngda af sedlar med tvångskurs, finnes föga utsigt att den dubbla »standarden inom de närmaste åren skall göra sitt inflytande kraftigt »gällande. Ett sammanträffande af sådana omständigheter, som förut »under -- äro beskrifna (eller att, då Tyskland tager guldstandard, Frank- »rike åter upptager betalning med klingande mynt och dervid bibe- »håller dubbel standard) anse vi då ingalunda sannolik;... så att i sådant »fall intet annat kan återstå, än att Holland inom en ej långt aflägsen »framtid skall vara helt omgifvet af stater, der antingen ensam guld- »standard är införd eller mynt utträngdt af sedlar;... ett tillstånd som »skall nödsaka oss att öfvergå till ensam guldstandard.»

Utskottet har anfört detta yttrande, för att visa, huru förhållandena betraktas i ett land, som står den stora handelsverlden och dess in- tressen närmare än Sverige; och enär nu Tyskland har tydligt visat sig vilja antaga guld som ensam värdemätare och således i denna punkt häft den af kommissionen uttalade tvekan, synes kommissionens ytt- rande bestämdt styrka den öfvertygelsen, att silfret inom kort kommer att såsom bytesmedel och värdemätare inom hela Europa blifva utträngdt af guld.

Om det sålunda, efter Utskottets åsigt, råder all sannolikhet för, att silfret i den närmaste framtiden skall upphöra att användas som verkligt mynt inom den vesterländska civilisationens område, att i an- ledning deraf metallen skall för en längre eller kortare tid förlora några procent af sitt värde, och att således de nationer, som bibehålla den- samma såsom grund för myntväsendet, skola lida förlust genom en rubb- ning, som de hvar för sig omöjligen kunna förekomma eller hejda — så vill dock Utskottet icke på denna sannolikhet för silfrets *prisfall* allena grunda sin öfvertygelse derom, att Sverige så snart som möjligt och ju förr dess hellre bör tillägna sig fördelarne af ett guldmyntsystem. Det är fullkomligt sannt, att Riksbankens nuvarande silfverförråd, om- kring 16 millioner R:dr R:mt under tiden Januari 1872—Januari 1873 förlorat omkring 2 procent af sitt värde i guld, och att ett ytterligare fall i silfrets pris ännu skulle med en eller annan procent kunna öka denna förlust. Men dels är den summa vi sålunda förlora, 300,000 R:dr eller mera, i och för sig ej tillräckligt stor, för att göra en mynt- reform till en tvingande nödvändighet, dels förminskas dessa rent finan-

siela farhågor i någon mån deraf, att en ej ringa del af detta silfverförråd, äfven efter antagande af guldmyntsystem, kommer att erfordras till skiljemynt och sålunda ej behöfver direkt afyttras. Det är också sant, att alla de, som ega fordringar utfästade i silfver, ovilkorligen måste vara intresserade af att dessa fordringars verkliga värde så fort som möjligt fastställas i någon värdemätare, som lemnar större garanti för oföränderlighet, än silfret nu tyckes bereda, och att farhågorna för ytterligare fortgående förlust på dessa fordringar måste föranleda alla desse att påyrka en snar och afgörande reform. Deremot kunde dock möjligen invändas, att i landet finnas äfven andra intressen än deras, som ega fordringar, och att för dessa icke skulle i dylika förhållanden finnas något motiv för en reform, afsedd att stadga fordringars värde.

Men det finnes en annan omständighet, som vida mer än de nu antydda gör det för hvarje land med silfvermyntsystem nödvändigt att öfvergifva denna värdemätare: det är — oafsedt alla farhågor för silfrets prisfall, — den oafvisliga farhågan för dess allt större och större *föränderlighet* i värde. Metallernas, såsom alla andra varors, fasthet i värde beror naturligtvis på fastheten i förhållandet mellan anbud och efterfrågan. Metaller, som i större kvantiteter användas till mynt, hafva sin garanti för en sådan fasthet deri, att t. ex. vid ett förökadt anbud af metallen en betydlig kvantitet deraf kommer att upptagas af penningeinstitutionerna, hvilka skaffa den afsättning i myntad form i förbindelse med en nedsättning af räntefoten. Stänges nu i Europa denna utväg för reglerande af endera metallens pris, d. v. s. upphör en metall att här användas som mynt, så kommer dess värde naturligtvis att allenast bero af förhållandet mellan produktionen å ena sidan och å andra sidan efterfrågan för de aflägsna länderna i Orienten eller för den vesterländska industriens behof. Frågar man sig nu, hvilka garantier dessa begge faktorer kunna afgifva för metallens värdefasthet, så visar det sig åtminstone af de sista årens erfarenhet, att silfrets produktion och silfrets utförsel till Orienten alldeles icke hållit jemna steg med hvarandra, och att således, om värdet skall bestämmas ensamt af förhållandet dem emellan, silfverpriset antagligen skall blifva i högsta grad vacklande. Enligt uppgifter, sammanställda af Soëtbeer utgjorde:

Silfverproduktionen.			Silfverexporten från Europa till Orienten.		
1851	Thaler	60 millioner.	Thaler	11 millioner.	
1852	„	59	„	18	„
1853	„	56	„	37	„
1854	„	57	„	31	„
1855	„	60	„	53	„
1856	„	61	„	94	„
1857	„	64	„	134	„
1858	„	68	„	38	„
1859	„	68	„	109	„
1860	„	71	„	72	„
1861	„	75	„	59	„
1862	„	80	„	97	„
1863	„	87	„	101	„
1864	„	88	„	112	„
1865	„	98	„	65	„
1866	„	96	„	47	„
1867	„	98	„	14	„
1868	„	93	„	24	„
1869	„	90	„	44	„
1870	„	99	„	15	„

Som man ser, har produktionen varit temligen jemnt i stigande, exporten till Orienten deremot i högsta grad ojemn och vacklande, och det finnes naturligtvis ingen möjlighet att för framtiden beräkna eller bestämma, huru Orientens behof af silfver för hvarje år skall gestalta sig: ett krig i Asien, eller en felsläende bomullsskörd i Amerika kunna fördubbla eller tredubbla siffrorna från det ena året till det andra. Kommer så härtill, att industrien i våra dagar är stadd i en utveckling, under hvilken man ej kan förutse, hvilka anspråk på silfverförrådet den möjligen kommer att framställa, så är det tydligt, att i samma mon silfrets värde blir af dessa faktorer allena beroende, i samma mon blir det sväfvande och osäkert.

Men det säger sig sjelft, att en metall, som sålunda antagligen kommer att få sitt värde bestämdt af högst oberäkneliga och föränderliga faktorer, icke kan vara lämplig till *värdemätare* och *grund* för ett rikets myntväsen. Det hör till de första grundbegreppen af all sund statshushållning att så vidt möjligt är befästa och uppehålla värdet af rikets mynt, hvari alla varuvärden uttryckas och hvari samtliga förbindelser inom landet äro utsatta. Värdet af myntet kan åter omöjligen

uppehållas genom lagstiftning allena, i sista hand beror det alltid på värdet af den metall som myntet innehåller. Vid alla de liquider, som äro att verkställa till utlandet, kommer detta myntets naturliga värde fram, bestämdt endast och allenast af myntmetallens eget värde, och deraf måste ovilkorligen följa en återverkan på myntets värde inom landet, d. v. s. med andra ord på varuprisen. Fallor myntmetallens värde, så faller äfven myntets värde; är myntmetallens värde starkt vacklande, så blifva äfven myntvärde och priser inom landet underkastade starka förändringar, allt till skada för den allmänna rörelsen och för landets befolkning. En allmän osäkerhet uppstår ej blott för borgenärer och gäldenärer, utan för importörer och exportörer, producenter och konsumenter, köpare och säljare af alla grader och klasser, och en sådan osäkerhet slutar alltid med förlust för den svagaste, för den stora massan af befolkningen. Det är lätt att föreställa sig gången af en sådan process. Det svenska betalningsmedlets kurs gentemot utlandet beror naturligtvis i första hand på tillgången i Sverige af vaxlar å utlandet; finnes riklig tillgång af fordringar från Sveriges exportörers sida å utländska hus, så erhålla importörerna sitt betalningsmedel till utlänningar för billigt pris; är tillgången på sådana fordringar knapp, så stiger vaxelkursen för importörerna. Denna stegring har dock sina naturliga gränser i kostnaderna för försändning ur landet af silfver i mynt eller plants; blifva vaxlarne så dyra, att det bättre lönar sig att försända silfverplantsar till utlandet, så sänder importören till den utländske fordringsegaren silfver. Ett oupphörligt *fall* i silfrets värde å marknaden verkar nu naturligtvis till skada för den importör, och dermed ock för det land, som använder allenast silfver till betalningsmedel. De få för hvarje gång använda allt mer och mer silfver för att gälda sina förbindelser. Men en *osäkerhet* i silfrets värde verkar lika starkt, om ej ännu starkare åt samma håll. Är importören ur stånd att förutse, hvilket pris den afsända metallen å liquidationsdagen kommer att betinga, vet han, att detta pris från den ena börsdagen till den andra kan vackla med ganska betydliga belopp, så skyr han den med sådant betalningsätt förenade risk, och köper hellre vaxlar till det pris som erbjudes, än utsätter sig för svårberäkneliga förluster på silfverremisser. På sådant sätt mister landets klingande valuta alltmer sin förmåga att reglera vaxelkursen; under svåra förhållanden nedtryckes lätteligen myntets värde t. o. m. vida nedom metallens marknadspris, och förlusten — drabbar naturligtvis i sista hand konsumenten genom varuprisens proportionela stegring.

Utskottet har velat särskildt framhålla denna för en hvar ögonsynliga olägenhet af att bibehålla som värdemätare och bytesmedel en metall, hvars värde inom kort måste komma att bestämmas af ett mindre tillförlitligt förhållande mellan anbud och efterfrågan; det anser häruti ligga ett skäl för antagande af guldmyntsystem, som är ännu mera talande och vida säkrare än farhågan för silfrets fortgående prisfall, hvarom ju meningarne dock kunna vara delade, utan att den ene kan med *säkra* bevis öfvertyga den andre.

Då det sålunda måste anses nödvändigt för Sverige att utbyta silfver mot guld såsom grund för myntväsendet, och då det, efter de förändringar som inträdt, mer än någonsin är klart, att silfrets bibehållande som bytesmedel och värdemätare endast kommer att vålla oss olägenhet och förlust utan att bringa oss någon förmån, ligger det närmast till hands att påyrka, det den nödvändiga öfvergången måtte ju förr dess hellre verkställas. Vi befinna oss nu redan inne i den öfvergångsperiod, under hvilken Tyskland har att verkställa det beslutade utbytet af silfver mot guld. Vi hafva iakttagit verkningarne af detta lands stora efterfrågan å guld för utmyntning; det kan ej dröja länge, förr än vi äfven skola få se verkningarne af det från samma land kommande anbudet af öfverflödigt silfver. Det finnes utan tvifvel *möjligheter* för, att det prisfall, som sålunda synes förestå silfret, af en eller annan anledning tillfälligtvis stäffas; men ingen af dessa är ens någolunda beräknelig, och i alla händelser kunna dessa anledningar till prisets stegring icke gifva samma säkerhet för dess fasthet, som förut legat deri, att en ganska stor del af Europa användt denna metall till bytesmedel och värdemätare.

En särskild anledning till antagande af det nu framställda förslaget finner Utskottet deri, att detsamma befriar oss från de flesta och vigtigaste af de svårigheter, som under andra förutsättningar skulle möta en öfvergång till guldmyntsystem.

Såsom Utskottet redan antydtt, måste det vid en sådan öfvergång vara af den största vikt, att den stora allmänheten så litet som möjligt betungas med särskilda af reformen föranledda obehag. Det finnes knappt någon reform, som så djupt ingriper i allmänhetens dagliga lif, som en rubbning af det räkneshet, hvarefter alla varupriser äro bestämda. Det besvär, som blir en följd af en sådan förändring, är så kämbart och förnimmes i så vida kretsar, att det svårigen kan komma i fråga att ålägga ett helt folk en dylik börda, utan under förutsättning af stora och varaktiga fördelar, som dermed vore förbundna. Då nu ingen sådan väsentlig fördel stod att vinna af en anslutning till något af de mynt-

system, det franska, det tyska eller det engelska, som skulle medfört en väsentlig rubbning af vårt räkneselement, så har det legat närmast till hands att söka verkställa öfvergången till guldmyntsystem med *bibehållande* af vår räkneenhet och dess underafdelningar, och Utskottet kan ej finna annat, än att detta numera varit ett nära nog oundgängligt vilkor för reformens genomförande till erhållande af ett guldmyntsystem.

Ledd af en sådan öfvertygelse, har dock Kongl. Maj:t, såsom framgår af Herr Statsrådets och Chefens för Finans-departementet yttrande, måst iakttaga den viktiga omständigheten, att Sverige, för att vinna detta högst angelägna syfte, måste försäkra sig om vissa garantier för det nya myntsystemets bestånd. Det kunde nemligen ej förbises, att, om Sverige för sin del beslöte att prägla guldstycken till värde af 10 Riksdaler Riksmynt, hvilkas storlek bestämdes af det värdeförhållande mellan metallerna, som af regering och riksdag ansågs mest öfverensstämmande med statens och allmänhetens fördel; och om vid samma tid eller snart derefter Danmark och Norge fattade beslut om att prägla 5 Rgdlr och $2\frac{1}{2}$ Specie i guld, och dervid af samma skäl som Sverige, bestämde sig för samma konverteringskurs, så skulle Danmark och Norge få guldmynt, hvilka, likasom nu deras silfvermynt, vore i det närmaste lika våra mynt, men något litet, 0,8 eller 0,9 proc., mindre än dessa. Deraf skulle åter följa, att de danska och norska sämre guldmynten, likasom nu dessa länders silfvermynt, utträngde våra ur rörelsen och öfversvämmade Sverige; och i betraktande deraf, att guldmynten spridas lättare och öfver större område än silfvermynt, skulle de olägenheter, som nu af det främmande undervärda silfvermyntet framträda endast i gränsprovinserna, med det främmande undervärda guldmyntet blifva känbara öfver hela Sveriges rike.

Mot en sådan fara har Kongl. Maj:t ansett Sverige böra betrygga sig genom den Konvention, hvars första och hufvudsakligaste bestämmelse är, att Sverige, Norge och Danmark skola prägla tvänne slags guldmynt, ett å 10 kronor, ett annat å 20 kronor, hvilkas vikt och halt, remedium och lagliga nötningsgränser, äfvensom storlek och yttre utseende äro genom konventionen noga bestämda, så att det ena rikets guldmynt blifva — med undantag allenast för insignierna — alldeles lika med det andra rikets guldmynt; hvarjemte öfverenskommelser tillika blifvit träffade om de förbindelser, som hvartdera riket skall åtaga sig till inlösen och invexling af dessa mynt, samt om de kontroller och garantier i öfrigt, som för en riktig utmyntning äro af nöden.*

Under förutsättning af sådana bestämmelser, och då det ena landets guldmynt komma att innehålla alldeles samma qvantitet guld som det
andra

andra landets, möter det naturligtvis inga betänkligheter, att Danmarks och Norges guldmynt sättas i omlopp inom Sverige, eller tvärtom: de ega då fullkomligt samma värde som våra egna och göra alldeles enahanda gagn såsom bytesmedel, vare sig man afser den inrikes eller den utrikes handeln. För underlättandet af samfärdseln mellan dessa tre riken, hvilka med hvarandra hafva så lifliga och ekonomiskt viktiga förbindelser, måste det t. o. m. vara af den största vikt, att köpare och säljare från de olika länderna kunna utan vidare besvär och omgång begagna hvarandras mynt; och till och med för den händelse, att till exempel Danmarks guldmyntkomme att få starkare omlopp i Sverige än vårt mynt i Danmark, skulle sådant för oss medföra icke skada utan fördel, då vi ju i sådant fall kostnadsfritt finge begagna och nöta ett i allo fullgiltigt bytesmedel. — En gifven följd af dessa konventionsmässiga bestämmelser och af det obestriddigen viktiga behovet af lättnad för samfärdseln har också varit, att konventionen innehåller bestämmelse om de danska och norska guldmyntens erkännande som lagligt betalningsmedel i Sverige, liksom de svenska guldmyntens i Danmark och Norge, allt naturligtvis med de inskränkningar, som äro nödiga för betryggande af det lagliga betalningsmedlets värde; till hvilka i främsta rummet hör, att mynten ej i betalning behöfva mottagas, så snart de genom nötning förlorat mer än $\frac{1}{2}$ proc. af sin vikt eller blifvit vanställda eller på olagligt sätt åverkade. Vid hvarje förslag till internationelt myntsystem har sådant stadgande ansetts som en konsekvens af den uppställda principen, och det måste naturligtvis vara ännu lättare att tillämpa densamma tre grannstater emellan, än att genomföra den för alla den civiliserade världens stater.

I afseende å de nu föreslagna gemensamma guldmyntens storlek har Utskottet så mycket mindre någon anmärkning att framställa, som den enda väsendtliga betänklighet, man mot dem kunnat hysa, icke har vunnit afseende i Danmark, der densamma hade sin egentliga betydelse. Man kunde nemligen mot det nya kronmyntet anmärka, att densamma icke har något jemnt förhållande till Tysklands nya mynt, att en tysk mark är lika med 88,88 öre, 10 mark = 8 kronor 88 öre, och deraf befara, att det tyska markstycket härstädes blefve i den mindre handeln taget för 90 öre, 10-markstycket för 9 kronor. Som man finner, har denna betänklighet sin betydelse allenast för den mindre handeln i gränsorterna och således nästan uteslutande för Danmark, som har sin landgräns mot Tyskland och med detta land i Jutland har samma slags förbindelser, som hos oss Skåne har med Danmark. Likväl har

Danmark ej ansett sig behöfva befara något sådant intrång, och då hänsynen till egen fördel i en *sådan* fråga har högsta ordet, torde Sverige icke böra hafva någon invändning mot det mynt, som Danmark icke fruktat att antaga. Deremot framträder i Sverige den stora fördelen af kronmyntets förhållande till markmyntet, att för den stora handeln och alla större summors beräkning, relationen mellan nordiskt och tyskt mynt är särdeles beqväm, då den ansluter sig till gamla vixelusancer, deruti att $4\frac{1}{2}$ riksmark (eller $1\frac{1}{2}$ thaler) blifva alldeles lika med 4 kronor eller en specie; 2 specier eller 8 kronor = 9 mark eller 3 thaler, och 400 kronor = 450 mark.

Konventionen innehåller, förutom nämnda bestämmelser om guldmynten, några andra stadganden, genom hvilka öfverenskommelsen de tre rikena emellan utsträcker äfven till skiljemynten. Då emot denna del af konventionen åtskilliga inkast blifvit framställda, och en så utsträckt gemensamhet i myntväsendet ansetts vara förbunden med faror eller olägenheter för vårt land, tillåter sig Utskottet, som derom hyser en alldeles motsatt åsigt, i korthet framställa de synpunkter, ur hvilka frågan för detsamma framställt sig. Ett tvång och ett beroende innebär utan tvifvel konventionen för Sverige i dessa såsom i öfriga stycken: den ålägger oss förbindelser i afseende å vårt eget mynt, hvilka vi måste ovägrigen infria, och den förpligtar oss att i afseende å rubbningar i vårt eget myntväsen icke gå utom de af konventionen utstakade gränser. Men ser man närmare på dessa förbindelser i afseende å vårt eget mynt, äro de ej andra eller vidsträcktare än de, som den svenska staten, äfven utan alla konventioner, skulle åtaga sig gentemot sina egna undersåtar: iakttagande af rätt halt och vikt, noggranna remedier, emottagande och invexling af skiljemynt och nötta guldmynt m. m. Betraktar man åter ur en rätt synpunkt förbindelsen att under 10 års tid ej ensidigt företaga förändringar i myntväsendet, så torde denna ej kunna anses betungande eller olämplig, då i alla händelser ytterligare rubbning i myntväsendet ej gerna bör förekomma under närmaste tio år. Men det allra viktigaste är, att samma förbindelser, som sålunda åläggas oss — icke utöfver hvad vi antagligen för oss sjelfva skulle stadga — genom konventionen äfven åläggas våra grannar. Det är naturligtvis detta, som för Sverige är hufvudsaken: att tvänne andra stater genom den afslutade konventionen garantera oss iakttagande af vissa regler för myntväsendet, det är detta som vi vunnit genom konventionen äfven i afseende å skiljemyntet. Hvad dessa garantier innebära och hvilka de fördelar äro, som konventionen sålunda bereder oss, inser man lättast,

om man tänker sig noga in i de förhållanden, som skulle följa af en fullständig öfverensstämmelse mellan de tre rikenas myntsystem, utan någon af de i konventionen intagna bestämmelser om skiljemynten. Utskottet tillåter sig dervid förutsätta, att man i allmänhet godkänner de skäl, som Utskottet anfört för en konvention om guldmynten; att man medgifver, det Sverige icke bör antaga ett guldmynt, möjligen 1 procent större än grannländernas; att en öfverensstämmelse mellan dessa mynt redan därför är önskvärd, samt att den måste garanteras genom en konvention. Utskottet vågar ock antaga såsom medgifvet, det en stor lättnad skulle för samfärdseln uppstå deraf, att icke blott guldmynten, utan äfven räkneenheten och dess underafdelningar i de tre länderna äro *desamma*; åtminstone kan hvarje gränsbo af egen daglig erfarenhet intyga, att en sådan likhet mellan ländernas mynt skulle tillfredsställa ett länge känt behof och afhjelpa mångfaldigt obehag. Om nu på grund af sådana skäl Norge och Danmark — eller ettdera af dem t. ex. Danmark — på samma gång som de präglade guldmynt fullt lika Sveriges, äfven beslöte att förändra sin mynträkning och utpräglade 2- och 1-kronestycken, 50- 25- och 10-örestycken, till vigt, halt och storlek alldeles lika våra egna, något som vi omöjligen kunde förhindra och som vi af anförda skäl till och med måste se med tillfredsställelse, så skulle deraf helt naturligt följa, att dessa mynt i Sverige utan ringaste svårighet skulle mottagas och utgifvas alldeles lika med de svenska. Dertill behöfdes ingen konvention; dertill erfordrades allenast att, såsom dagligen sker och kommer att ske, danske uppköpare i Skåne betalte med danskt skiljemynt, eller att svenske uppköpare i Norge tillvexlade sig och hemförde norskt skiljemynt, och man kan taga för alldeles gifvet, att med den vana våra gränsbor hafva vid dansk och norsk prägel, skulle de ännu mindre än förr tveka att mottaga dessa mynt, sedan de äfven till utseendet blifvit alldeles lika de svenska. Cirkulationen skulle således i vårt land lätteligen, utan alla åtgöranden från statsmakternas sida, fyllas af danskt och norskt lika väl som svenskt skiljemynt; och det vore ej ens troligt, att staten genom vägran att mottaga dessa mynt i sina kassor kunde utestänga dem, då likväl bankinrättningarne och handelsfirmorna, som med grannländerna ega penningeförbindelser, svårligen skulle neka att för underlättande af köp och försäljning hålla dem till godo lika med de svenska.

Men då det från deras sida, som hysa farhågor för en konvention om skiljemyntet, alltid är tal derom, att den främmande med oss förbundna staten skulle kunna på ett eller annat sätt till vår skada begagna de förbindelser vi åtagit oss, föreställer sig Utskottet, att samma

misstro äfven borde vara vaken och uppmärksam på de utvägar, hvilka, om ingen konvention för skiljemyntet afslutas, under ofvan skildrade förhållanden för den främmande staten finnas öppna till att på vår bekostnad göra sig en vinning. Utskottet kan för sin del ej dela den uppfattning, att man i hvarje internationellt förhållande skall utgå från antagandet om ond och bedräglig vilja hos den främmande staten, men om en sådan uppfattning skall göras gällande vid betraktande af de förhållanden, som skapas genom en konvention, så bör den äfven tillämpas på de förhållanden, som måste råda utan en konvention. Det är då gifvet, att, om ingen öfverenskommelse om skiljemyntet mellan staterna afslutas, och om, såsom ofvan är sagdt, skiljemyntet dock på grund af sin likhet obehindradt omlöpa från det ena riket till det andra, så kan grannstaten, utan att vi deremot förmå göra en enda invändning, på mer än ett sätt bibringa oss skada. Den främmande statens regering och representation kunna, äfven utan afsigt att dermed utöfva något bedrägeri, finna för sig lämpligt att t. ex. nedsätta silfverhalten i det med vårt eget liknämnda och lika stora skiljemyntet; de kunna, då vi billonera vårt skiljemynt med 5,9 à 9,0 proc., för sin del antaga samma billoneringsprocent som Tyskland, eller 10 à 12 procent. En sådan åtgärd kan ju ej ens tadlas, under förutsättning att samma mynt vid anfordran af statens kassor ovägrligen inlösas. Men det är också mycket lätt tänkbart, att under de förhållanden, som nu förutsättas, det främmande rikets regering helt hastigt inställde all sådan invexling, eller för densamma stadgade sådana försvårande villkor, som bringade sjelfva myntet i misskredit. I sådana fall skulle verkligen det värsta kunna inträffa af det, som man velat förespegla som följder af konventionen, nemligen att vårt land lede förluster af grannländernas således mycket underhaltiga, skiljemynt, utan att vi egde någon utväg att blifva af dermed.. Men äfven utan alla särskilda åtgöranden från grannrikets sida till myntets försämring, är det klart, att, om skiljemynt, liknämnda och lika stora med våra egna, utgifvas af grannstaten, och på handelns naturliga vägar inkomma i vårt land, så skola dessa mynt hafva benägenhet att öfversvämma redan därför, att det icke för dem finnes någon utgång, lika lätt och säker som deras inträde i landet. Farhågan för en allt för stark inströmning af danskt skiljemynt i Sveriges gränsprovinser är berättigad, just under förutsättning att staten ej bereder en lätt och säker utväg till detta mynts aflägsnande ur rörelsen, d. v. s. om ej konvention om dem afslutas.

Konventionens betydelse med afseende å skiljemyntet är nu efter Utskottets mening den, att deri innehållas bestämmelser, hvilka för alla tre nu nämnda fall skydda Sveriges och den svenska allmänhetens rätt

och afvärja de farhågor, som eljest skulle kunna med mer eller mindre fog framställas mot vår öfvergång till ett guldmyntsystem med skiljemynt, som antagligen äfven blefve gällande i Norge och Danmark. Konventionen förbinder Norge och Danmark, liksom Sverige, att utmynta sitt skiljemynt efter vissa fastställda grunder, med 5,9 à 9,0 proc. billonering *). Den förbinder Norge och Danmark att ovägerligen inlösa sitt skiljemynt med guldmynt till dess nominela värde och att från Sveriges finansförvaltning mottaga och med guldmynt invexla hvilket belopp som helst af dessa skiljemynt. Den bestämmer slutligen att tillfälle skall beredas enhvar till invexling af dessa mynt, så att dermed förefinnes möjlighet att lätt och bekvämt blifva af med det främmande skiljemynt, som inströmmat.

Då man sålunda genom en konvention sökt betrygga den samfärdsel mellan länderna, som i synnerhet för gränsprovinsernas inbyggare måste anses vara af den största betydelse, har det enligt Utskottets uppfattning allenast varit ett uttryck af samma önskan att på allt sätt främja och underlätta denna samfärdsel, att man åt norskt och danskt skiljemynt, prägladt efter samma regler och kontroll och under samma invexlingsskyldighet som det svenska, gifvit samma egenskap af lagligt betalningsmedel, nemligen till belopp i hvarje betalningspost af högst 20 kronor i 2- och 1-kr.-stycken, 5 kronor i mindre silfvermynt och 1 krona i bronsmynt. När denna egenskap af lagligt betalningsmedel i begränsade belopp tillerkännes det svenska skiljemyntet, sker detta endast till förekommande af obehörig tvist vid liquid af smärre belopp: gäldenär kan naturligtvis ej betala en skuld åtminstone under 10 kronors belopp annorledes än med skiljemynt, då guldmyntet ej finnes för lägre valörer, och rätten att dertill begagna skiljemynt *måste* då vara honom medgifven. Det är då endast en gärd åt gränsboarnes bekvämlighet, att samma egenskap äfven tillerkännes det norska och danska skiljemynt, som de naturligtvis ganska ofta komma att hafva i sin ego. Någon betänklighet mot detta medgifvande har Utskottet för sin del ej kunnat finna befogad.

I hänseende till frågan om skiljemyntet och särskildt vårt förhållande till grannländernas skiljemynt, anser Utskottet sig vidare böra i synnerhet lägga vikt derå, att hvad i konventionen är stadgad om norskt och danskt mynts egenskap af betalningsmedel i vårt land — *alldeles*

*) Dessa procenttal erhållas, då man utgår från antagandet, att krona sättes lika med riksdaler efter kursen 1: 15,81; hvaremot de blifva resp. 5,22 och 826, proc., om, såsom af myntkommissionen, konverteringskursen 1: 15,70 lägges till grund.

icke gäller det nuvarande eller efter nu gällande myntlagar präglade danska och norska myntet. Åt norska specier, ort och skilling, eller danska rigsdaler, mark och skilling är icke någon likställighet med vårt eget mynt genom konventionen tillerkänd, ej heller något lagligt värde dem åsatt, som skulle till Sveriges skada ytterligare befordra dessa mynts omlopp i vårt land. Icke heller finnes i de särskilda, i Kongl. Maj:ts Proposition innehållna »Lag om Rikets Mynt» och »Lag om öfvergången till det nya myntsystemet» något stadgande, att nuvarande norskt och danskt mynt skall under öfvergångstiden gälla som betalningsmedel vid sidan af guldmyntet; alla sådana bestämmelser gälla endast det nuvarande svenska silfvermyntet och det *nya* norska, danska och svenska skiljemyntet. I stället är i konventionen stadgadt, dels att från och med den 1 Januari 1875 ingen utmyntning efter de nu i rikena gällande myntlagar får ega rum, dels ock att sist före utgången af 1881 allt nuvarande silfvermynt skall hafva förlorat sin egenskap af lagligt betalningsmedel, hvarmed tidsgränser äro konventionsmässigt bestända för dessa mynts omlopp så väl inom Sverige som inom Danmark och Norge.

Vidare torde det måhända vara nödigt att på förhand bemöta en invändning mot det nya myntsystemet och särskildt de genom konventionen skapade förhållanden, hvilken ligger nära till hands, om det gamla silfvermyntet till halt och vikt jemföres med det nya skiljemyntet. Det nya silfver-kronmynt, kan man säga, som hädanefter vare sig under svensk, norsk eller dansk prägel kommer att sättas i omlopp inom våra landmären, skall träda i stället för det riksdalers- och öresmynt af silfver, som förut varit i allmänhetens händer och skall enligt den öfvergångslag som nu föreslås, anses lika i värde med riksdalersmyntet. Men enligt de utmyntningsgrunder, som föreslås, kommer till exempel en krona i silfver att innehålla allenast 6 gram fint silfver, då en riksdaler innehöll 6,376 gram fint silfver, och på samma sätt skola äfven alla de öfriga nya mynten hvart för sig ega något mindre quantitet fint silfver än motsvarande gamla silfvermynt. För allmänheten utgör ju således denna skilnad, uppgående till 5,9 procent eller 9,0 procent, en ren förlust, om man af namn- och värdelikhhet låter förleda sig att utvexla de gamla riksdalers, 50-, 25- och 10-öresstyckena mot de nya, och särskildt för vaxlare kunde det ju blifva till någon fördel att sålunda mot ett sämre mynt tillbyta sig ett bättre, för att förtjena på skilnaden. Anmärkningen beror helt och hållet på ett missförstånd, hvilket Utskottet anser nödigt att tydligt framhålla. Det nya skiljemyntet är nemligen alldeles icke att jemföra med det gamla silfvermyntet, utan skall närmast till sin ekonomiska natur jemföras med banksedeln. Det nuvarande silfvermyntet är hvad

det skall vara genom den deri innehållna qvantitet fint silfver, hvars befintlighet i myntstycket staten genom sin prägel garanterar. Skiljemyntet af silfver eller brons är hvad det skall vara genom statens löfte att för detsamma gifva en viss motsvarande qvantitet guld; det betyder eller representerar, alldeles såsom banksedeln, en valuta af annat och större värde än det sjelft i sig innehåller. Att nytt skiljemynt gifves i utbyte mot gammalt silfvermynt kan därför lika litet blifva för allmänheten förlustbringande eller skadligt som det utbyte, hvilket i daglig vexling och handel försiggår mellan silfvermynt och sedlar. Konventionen bestämmer ock, att skiljemynt blott för staternas räkning får präglas, och då saknas ju all möjlighet för någon enskild att på det berörda utbytet skaffa sig någon som helst fördel. Att nu sådant skiljemynt utgifves, som icke i sig sjelft eger hela det värde hvarå det lyder, det hör till egendomligheterna i *hvarje* guldmyntsystem och är alls icke någon följd vare sig af kronsystemet eller konventionen. Det kan ej undvikas, så vida man vill hafva guld till värdemätare och hufvudmynt samt göra sig fullt försäkrad om att i alla händelser få behålla det nödiga skiljemyntet inom landet. Någon fara för allmänheten kan ej heller deruti ligga: skiljemyntet kommer antagligen ej att uppgå till mer än högst 10 å 12 millioner R:dr, och sedlarne anses ju ej medföra någon fara, då deras belopp uppgår till vida högre summa; sedlarne äro dock intet annat än löften om ett värde, föröfrigt endast papper; skiljemyntet innehåller deremot i det aldra närmaste lika mycket som det utlofvar — bristande i fullt värde allena med några procent.

Någon utförligare granskning af de särskilda bestämmelserna i konventionen har Utskottet ej ansett nödigt att i sitt utlåtande intaga, då motiverna för desamma äro för Riksdagens ledamöter tillgängliga dels i det svenska exemplaret af myntkommissionens betänkande af den 20 Sept. 1872, dels i det vid myntkonventionens afslutande förda protokoll. Utskottet tillåter sig blott fästa uppmärksamheten derå, att af de 21 anmärkningar, som, enligt hvad det likaledes tryckta och till riksdagens ledamöter utdelade utlåtandet gifver vid handen, af svenska Statskontoret riktades mot det af myntkommissionen uppställda förslag till konvention, hafva vid denna konventions afslutande 14 blifvit iakttagna derhän, att Statskontorets åsigt gjorts i hufvudsak gällande. Af de återstående kan egentligen endast en anses vara af väsendtlig vikt, och denna innefattar Statskontorets åsigt, att Sverige i stället för nu föreslagna guldmyntsystem, grundadt på krona = riksdaler, skulle välja ett guldmyntsystem, grundadt på $\frac{1}{5}$ tysk mark eller omkring 71 öre sv., såsom räkneenhet, — ett förslag, som Utskottet, såsom ofvan är antydt, ej

skulle hafva ansett skäligt att förorda. Särskildt vill Utskottet, i anledning af derom i Utskottet förd diskussion, fästa uppmärksamhet derå, att myntarelönens bestämmande till $\frac{1}{3}$ proc. af värdet för 10-kronestycken varit en följd af svenska Statskontorets åsigt att $\frac{1}{4}$ proc. för dessa myntstyckens tillverkning kunde anses för ringa.

På grund af här anförda skäl anser sig Utskottet böra tillstyrka:

att Riksdagen för sin del antager den af Kongl. Maj:t med Norge och Danmark afslutade myntkonvention, hvilken eger följande lydelse:

Afskrift.

I betraktande deraf, att införandet af ett för Sverige, Norge och Danmark gemensamt, på guld grundadt myntsystem erbjuder väsentliga fördelar för samfärdseln de tre rikena emellan, hafva Hans Majestät Konungen af Sverige och Norge och Hans Majestät Konungen af Danmark beslutat att, under förbehåll af vederbörande representationers samtycke, ingå en konvention i väsentlig öfverensstämmelse med det förslag, som blifvit framställt af en dertill nedsatt gemensam kommission.

För detta ändamål hafva deras Majestäter till sina fullmäktige utnämnt:

Hans Majestät Konungen af Sverige och Norge:

Statsrådet och Chefen för Svenska Finans-departementet Herr Carl Fredrik Wærn, Kommendör af Nordstjerne-, Wasa- och S:t Olafs-ordnarne etc. etc., samt Statsrådet och Ledamoten af Norska Statsrådsafdelningen i Stockholm Herr Henrik Laurentius Helliesen, Kommendör af S:t Olafs- och Nordstjerne-ordnarne etc. etc., och

Hans Majestät Konungen af Danmark:

Sin Envoyé Extraordinaire och Ministre Plénipotentiaire hos Hans Majestät Konungen af Sverige och Norge, Herr Frans Ernst Bille, Kammarherre, Kommendör af Danebrogs-orden etc. etc., samt Herr D:r Med. Carl Emil Fenger, Geheime Etatsråd, Kommendör af Danebrogs-orden och Danebrogsman, Kommendör af Nordstjerne-orden etc. etc., hvilka efter att hafva utväxlat de dem meddelade fullmakter, som befunnos i god och behörig form affattade, hafva öfverenskommit om följande artiklar:

Artikel 1.

De tre nordiska Konungarikena antaga guld som grund för ett gemensamt myntsystem med användande af silfver och sämre metall till skiljemynt.

Artikel 2.

De tre rikena skola hafva två gemensamma hufvudmynt. Det ena utmyntas så, att 248 stycken innehålla ett kilogram fint guld, det andra

så, att 124 stycken innehålla ett kilogram fint guld. Tiondedelen af förstnämnda mynt, eller tjugondedelen af det sistnämnda skall vara den gemensamma räkneenheten och kallas en Krona. Kronan delas i 100 öre.

Artikel 3.

Guldmynten präglas af myntguld, som är en legering af 90 vikt-delar fint guld med 10 vikt-delar koppar.

Således skall det guldmynt, som innehåller 10 kronor, väga: 4,4803 gram, och det som innehåller 20 kronor: 8,9606 gr.

Tio-kronestyckets diameter skall vara 18 millimeter; Tjugo-kronestyckets: 23 millimeter.

Artikel 4.

Skiljemynten utpräglas dels af silfver, legeradt med koppar i det viktförhållande, som framgår af de här nedan (i Art. 5) fastställda bestämmelser om de särskilda myntstyckenas vikt och finhet; dels af brons sammansmält af 95 vikt-delar koppar, 4 vikt-delar tenn och 1 vikt-del zink.

Artikel 5.

Af silfvermynt *kunna* utmyntas nedanstående stycken, hvilka *skola* hafva den storlek, vikt och finhet, som framgå af här vidfogade bestämmelser:

	Diameter.	Brutto-vikt.	Innehåll af fint silfver.
	milli-meter.	gram.	gram.
a) Ett stycke som representerar värdet af 2 kronor	31	15,00	12,000
b) » » » » » » 1 krona	25	7,50	6,000
c) » » » » » » 50 öre	22	5,00	3,000
d) » » » » » » 40 öre	20	4,00	2,400
e) » » » » » » 25 öre	17	2,42	1,452
f) » » » » » » 10 öre	15	1,45	0,580

Artikel 6.

Af bronsmynt kunna utmyntas nedanstående stycken, hvilka skola hafva den storlek och vikt, som framgå af vidfogade bestämmelser:

	Diameter.	Af ett kilo-gram brons präglas.
	millimeter.	stycken.
a) Ett stycke som representerar värdet af 5 öre	27	125
b) » » » » » » 2 öre	21	250
c) » » » » » » 1 öre	16	500

Artikel 7.

För så vidt fullkomlig noggrannhet i afseende å vikt och finhet icke kan iakttagas för hvarje myntstycke, må afvikelserna öfver eller under rätt vikt och finhet ej öfverskrida

	I afseende å vikt.		I afseende å finhet.
	Vid justering styckevis.	Vid justering kilogramvis.	Af hvarje myntstycke bruttovikt.
För 20 kronestycket	0,0015		} 0,0015 fint guld
» 10 »	0,0020		
» 2 »	0,0030		
» 1 »	0,0050		
» 50 öres-stycket		} 0,006	} 0,0030 fint silfver
» 40 »			
» 25 »	—	0,010	
» 10 »		0,015	

Vid utmyntning af guld må dock iakttagas, att afvikelsen i vikt för hvart parti af 10 kilogram myntguld ej får öfverskrida 5 gram.

Samma normaler för hvad som skall anses vara rent guld och rent silfver må i de tre rikenas myntverk som kontroll läggas till grund för proberingen.

Artikel 8.

Alla mynten skola präglas med upphöjd rand. Guld- och silfvermynten, 25- och 10-öres-styckena undantagna, präglas i refflad ring, 25-öres-stycket, 10-öres-stycket och bronsmynten i slät ring. Myntets inskrift skall tydligt angifva det antal kronor eller ören, som myntet innehåller eller representerar. Dessutom skall hvarje mynt utvisa, för hvilket rike, vid hvilket myntverk och under hvilket år det är prägladt.

I öfrigt fastställas prägeln och inskriften af det rike, för hvars räkning mynten präglas.

Artikel 9.

De efter ofvanstående regler präglade mynt skola, med de i Art. 10 bestämda inskränkningsar, vara lagligt betalningsmedel, efter det värde, hvarå de lyda, i alla tre rikena, utan hänsyn till, i hvilketdera riket de äro präglade, så snart de blott ej blifvit vanställda eller på olagligt sätt skadade.

Artikel 10.

Af skiljemynt vare ingen pliktig att i en betalning mottaga högre belopp än 20 kronor i 1- och 2-krone-stycken, 5 kronor i mindre silfvermynt och 1 krona i bronsmynt.

Guldmynten upphöra att vara lagligt betalningsmedel till statskassorna, när de genom nötning hafva förlorat mer än 2 procent, men till alla andra, när de förlorat mer än $\frac{1}{2}$ procent af den vikt, som de efter Art. 3 böra ega.

Skiljemynten upphöra att vara lagligt betalningsmedel till statskassorna först när de äro så nötta, att det ej med säkerhet kan skönjas, för hvilket rikets räkning de äro präglade, men till alla andra, så snart prägeln genom nötning blifvit otydlig.

Mynt, som ej längre äro lagligt betalningsmedel till hvem som helst, må icke åter sättas i omlopp af statskassorna. Detsamma gäller om silfvermynt, som hålla 4 eller flera procent mindre än sin rätta vikt. I hvarje rike bestämmes särskildt, genom hvilka offentliga eller enskilda kassor de här omnämnda nötta mynt skola indragas ur rörelsen.

I hvar och ett af rikena skola, under offentlig kontroll, justeras, stämplas och till ett och samma pris försäljas sådana vigter, som hålla normalvigten, och andra som hålla passervigterna för guldmynten.

Artikel 11.

Det åligger hvart och ett af rikena att nedsmälta de med dess prägel försedda mynt, som enligt ofvanstående bestämmelser icke kunna åter utgifvas af statskassorna.

I hvart och ett af rikena skall beredas tillfälle för hvar och en att få hvilket som helst belopp af sådane mynt, som enligt Art. 10 endast till statskassorna äro lagligt betalningsmedel, utvexladt mot lika stort belopp af samma slags gångbara mynt, såsom ock att få hvilket som helst med 10 kronor delbart belopp af skiljemynt utvexladt mot hufvudmynt.

Hvarje rikes finansförvaltning skall från de andra rikenas finansförvaltningar mottaga och med gångbart mynt invexla sådana, med rikets prägel försedda, nötta mynt, som äro inkomna i det andra rikets statskassa och enligt Art. 10 icke åter kunna utgifvas af densamma. Likaså skall hvarje rikes finansförvaltning från de andra rikenas finansförvaltningar mottaga och invexla med hufvudmynt hvilket som helst med 10 kronor delbart belopp af skiljemynt, som äro försedda med rikets prägel.

Artikel 12.

All utmyntning sker vid rikenas myntverk och kan ej verkställas af enskilde eller åt enskilde genom förpaktning eller på annat sätt öfverlåtas.

I alla tre rikena skall tillfälle beredas hvar och en att erhålla hufvudmynt utmyntade för inlemnadt guld emot erläggande för 20-kronestycket af $\frac{1}{4}$ procent och för 10-kronestycket af $\frac{1}{8}$ procent af det utmyntade beloppets värde. För öfrigt erlägges ingen slagskatt.

De närmare villkoren med afseende å det inlemnade guldets mängd, finhet och öfriga egenskaper fastställas framdeles genom öfverenskomelse mellan regeringarne.

Skiljemynt präglas i de tre rikena endast på regeringarnes omedelbara föranstaltande och för deras räkning.

Artikel 13.

Tid efter annan skall i hvart och ett af rikena undersökning verkställas af de i de andra rikena präglade myntens öfverensstämmelse med

de fastställda normerna och ömsesidigt meddelande ske af de anmärkningarna, hvartill sådan undersökning gifver anledning.

Artikel 14.

Hvarje rikes finansförvaltning skall meddela de andra rikenas finansförvaltningar alla myntväsendet rörande lagar, förordningar och allmänna bestämmelser, som utfärdas för verkställandet af denna konvention, eller som i framtiden kunna utgifvas. Likaså skola finansförvaltningarna meddela hvarandra en årlig berättelse om de under årets lopp företagna utmyntningar af nytt mynt och om indragning och nedsmältning af gammalt mynt, samt till hvarandra öfversända exemplar af alla mynt, som hädanefter präglas.

Artikel 15.

De i hvarje rike genom lag fastställda bestämmelser rörande förseelser och förbrytelser i afseende å rikets eget mynt skola gälla äfven om de enligt ofvanstående bestämmelser af de begge andra rikena präglade mynt.

Artikel 16.

Hvart och ett rikes statsmakt förbehålles det att träffa de nödiga bestämmelserna om tiden, när, och sättet, hvarpå öfvergången till det nya myntsystemet skall ega rum, dock så:

1:o att rättigheten att begagna guldmynt som lagligt betalningsmedel medgifves så fort som möjligt och sednast den 1 Januari 1875;

2:o att den nya räkneenheten likaså är införd sednast den 1 Januari 1875;

3:o att från och med samma tid ingen utmyntning efter de nu i hvarje rike gällande myntlagar må ega rum;

4:o att de hittills använda silfver-, koppar- och bronsmynt skola hafva upphört att vara lagligt betalningsmedel i vederbörande riken, silfvermynt af $\frac{1}{8}$ speciedalers värde eller deröfver före utgången af år 1878, och de öfriga mynten före utgången af 1881.

Artikel 17.

Denna konvention förblifver gällande intill utgången af 1884. Såvida den ej är uppsagd ett år förut, fortfar den att gälla intill dess ettdera af rikena uppsäger den, med ett års uppsägningstid, dock så, att den i sista stycket af Art. 11 gifna bestämmelse fortfar att gälla under en tid af 2 år efter konventionens upphörande.

Så länge konventionen eger bestånd må ingen separatkonvention om myntväsendet afslutas emellan ett eller tvänne af rikena och andra stater utan alla tre rikenas samtycke.

Artikel 18.

Denna konvention skall ratificeras, så snart vederbörande representationers samtycke blifvit meddeladt och ratifikationerna utvexlas i Stockholm, så snart ske kan.

Till bekräftelse häraf hafva undertecknade underskrifvit och med sina insegel försett denna konvention, utfärdad i trenne lika lydande exemplar, som skedde i Stockholm den 18 December 1872.

C. Fr. Wærn.
(L. S.)

Helliesen.
(L. S.)

F. Bille.
(L. S.)

Fenger.
(L. S.)

Så vida något af de tre rikena skulle finna med sin fördel öfverensstämmande att med hänsyn till de för samma rike präglade guldmynt åtaga sig en mera utsträckt invexlingsskyldighet, än den som följer af ofvanstående Konventions Art. 11 jemförd med Art. 10, finnes ej skäl att betaga det rättigheten dertill. Till undanrödjande af hvarje tvifvelsmål härutinnan, hafva vi, i kraft af de oss meddelade fullmakter, öfverenskommit om följande tilläggsartikel, hvilken skall hafva samma giltighet, som om den vore en del af Myntkonventionen af denna dag, och skall ratificeras samtidigt med denna:

Tilläggsartikel.

Det skall vara hvart och ett af rikena obetaget att med hänsyn till de för samma rike präglade guldmynt åtaga sig en mera utsträckt invexlingsskyldighet än den som följer af ofvanstående Konventions Art. 11 jemförd med Art. 10.

Stockholm den 18 December 1872.

C. Fr. Wærn.

Helliesen.

F. Bille.

Fenger.

Det i Kongl. Maj:ts proposition innehållna förslag till Lag om rikets mynt meddelar allenast de i öfverensstämmelse med konventionens bestämmelser affattade stadganden, som äro konstitutiva för Sveriges nya myntsystem och är af följande lydelse:

Förslag till Lag

om Rikets mynt.

§ 1.

Guld skall ensamt vara värdemätare i Riket och således utgöra grunden för dess myntväsen.

§ 2.

Enheten för Rikets myntvigt skall vara det franska grammet.

§ 3.

Räkneenheten skall kallas Krona. Kronan delas i hundra Öre.

§ 4.

Af guld skola tvänne hufvudmynt präglas, det ena å tio och det andra å tjugo Kronor. Af ett tusen gram eller ett kilogram fint guld utmyntas:

Tvåhundrafyratioåtta Tio-Kronestycken eller Etthundratjugofyra Tjugo-kronestycken.

Guldmynten präglas af myntguld, som är en legering af Niohundra vigtdelar fint guld och Etthundra vigtdelar koppar.

Alltså skall hvarje

Tio-Kronestycke	väga	4,4803	gram	och	hålla	4,032258	gram	fint	guld.
Tjugo-Kronestycke	»	8,9606	»	»	»	8,064516	»	»	»

§ 5.

Till skiljemynt skall användas dels silfver, legeradt med koppar i det förhållande, som här nedan säges, dels brons.

§ 6.

Af silfver skola präglas myntstycken af följande namnvärde, nemligen:

Två Kronor
En Krona
Femtio Öre
Tjugofem Öre
Tio Öre.

Etthundra stycken sådana skiljemynt skola innehålla fint silfver:

Två-Kronestycken:	Ett tusen tvåhundra gram.
En-Kronestycken:	Sexhundra »
Femtio-Örestycken:	Trehundra »
Tjugofem-Örestycken:	Etthundrafyrtiofem och ett femtedels gram.
Tio-Örestycken:	Femtioåtta »

Dessa skiljemynt skola utmyntas af följande legeringar:

Två- och En-Kronestycken:	af Åttahundra vigtdelar silfver.	
	och Tvåhundra »	koppar.
Femtio- och Tjugofem-Örestycken:	af Sexhundra »	silfver.
	och Fyrahundra »	koppar.
Tio-Örestycken:	af Fyrahundra »	silfver.
	och Sexhundra »	koppar.

Alltså skall hvarje

Två-Kronestycke	väga: 15	gram.
En-Kronestycke	» 7,5	»
Femtio-Örestycke	» 5	»
Tjugofem-Örestycke	» 2,42	»
Tio-Örestycke	» 1,45	»

§ 7.

Af brons präglas myntstycken af följande namnvärde:

Fem Öre; Två Öre; Ett Öre.

För prägling af dessa myntstycken skall bronsen sammansmältas af Nittiofem vigtdelar koppar, Fyra vigtdelar tenn och En vigtdel zink.

Ett kilogram brons utmyntas till:

Etthundratjugofem	Fem-Örestycken
eller Tvåhundrafemtio	Två-Örestycken
» Femhundra	Ett-Örestycken.

§ 8.

Afvikelserna öfver eller under här ofvan stadgade halt få högst utgöra:

å Guldmynten: Femton tiotusendelar fint guld

å Silfvermynten: Tretio tiotusendelar fint silfver

af hvarje myntstyckes bruttovigt.

Afvikelserna öfver eller under här ofvan stadgade vikt få högst utgöra:

för hvarje Tjugo-Kronestycke: Femton tiotusendelar

» » Tio-Kronestycke: Tjugo tiotusendelar

» » Två-Kronestycke: Tretio tiotusendelar

» » En-Kronestycke: Femtio tiotusendelar

för hvarje kilogram af Femtio-Örestycken: Sextio tiotusendelar

» » » » Tjugofem-Örestycken: Ett hundra tiotusendelar

» » » » Tio-Örestycken: Etthundrafemtio tiotusendelar,

allt af hvarje myntstyckes rätta vikt.

Vid utmyntning af guld må dock iakttagas, att afvikelsen i vikt för för hvart parti af tio kilogram myntguld ej får öfverskrida fem gram.

§ 9.

En hvar, som vid Rikets Myntverk till myntning inlemnar Guld, eger att därför erhålla guldmynt, dock mot erläggande, till myntningskostnadens betäckande, för Tjugo-Kronestycken af $\frac{1}{4}$ procent och för Tio-Kronestycken af $\frac{1}{3}$ procent af det utmyntade beloppets värde.

§ 10.

Skiljemynt må ej för enskildes räkning inom riket tillverkas och präglas.

§ 11.

Angående myntstyckenas diameter, prägel, inskrift, rand och hvad mer till deras yttre utseende hörer, vill Kongl. Maj:t särskildt förordna, äfvensom de regler, hvilka vid Myntverket böra gälla för probering och justering, inlemnande af guld till förmyntning m. m.

§ 12.

De efter denna lags stadganden präglade guldmynt äro, under de här nedan bestämda villkor, lagligt betalningsmedel i förhållande till hvem som helst och i hvilket belopp som helst.

Skiljemynten skola till obegränsadt belopp mottagas vid betalning till statens kassor. Ingen annan vare pliktig att i en betalning mottaga högre belopp än Tjugo Kronor i 2- och 1-Kronestycken, fem Kronor i mindre silfvermynt och en Krona i bronsmynt.

§ 13.

Myntstycke af guld, silfver eller brons, som blifvit vanställdt eller genom skafning, filning, borrning, tillödning eller annan olaglig åverkan af hvad slag som helst skadadt, skall hafva förlorat sin egenskap af lagligt betalningsmedel.

§ 14.

Guldmynt upphör att vara lagligt betalningsmedel i förhållande till statens kassor, när det genom nötning förlorat mer än två procent, men till alla andra, när det förlorat mer än en half procent af den vigt, som det enligt § 4 af denna lag skall ega.

Skiljemynt upphör att vara lagligt betalningsmedel i förhållande till statens kassor, när det är så nött, att ej med säkerhet kan skönjas, huruvida det för Rikets räkning är prägladt, men till alla andra, när prägelns genom nötning blifvit otydlig.

§ 15.

Mynt, som ej längre är lagligt betalningsmedel i förhållande till hvem som helst, äfvensom silfvermynt, hvilka hålla fyra eller flere procent mindre än sin rätta vigt, må, sedan de till någon af statens kassor inkommit, ej åter af densamma sättas i omlopp.

§ 16.

I Riksbanken och dess lånekontor, samt i de kassor föröfrigt, hvilka Kongl. Maj:t bestämmer, skola skiljemynt och nötta guldmynt till in-

vexling mottagas, och eger en hvar att i dessa kassor få hvilket som helst belopp af sådana guldmynt, som endast till statens kassor äro lagligt betalningsmedel, invexladt med lika stort belopp gångbart mynt, såsom ock att få hvilket som helst med tio Kronor delbart belopp af skiljemynt invexladt med guldmynt.

§ 17.

Hvad här ofvan i §§ 12, 13, 14, 15 och 16 stadgadt är om Rikets mynt, dess giltighet som betalningsmedel, dess invexling och utgifvande af statens kassor, skall, på sätt den mellan Sverige, Norge och Danmark den 18 December 1872 afslutade konvention förmår, äfven gälla om de i öfverensstämmelse med samma konvention för Norge och Danmark präglade mynt af guld, silfver eller brons.

De föreskrifter, hvilka för verkställighet af denna lag erfordras, meddelas uti särskild lag af samma dag.

Utskottet har vid denna lag endast ansett sig böra anmärka, att den i 16:de § föreskrifna skyldighet för »Riksbanken och dess lånekontor», att till invexling mottaga hvilket belopp som helst så af nötta guldmynt som af skiljemynt, möjligen skulle kunna medföra svårigheter för kontoren i Wisby och Luleå, der åtminstone under vissa tider af året det afskilda läget gör det nästan omöjligt att genast hämta kassaförstärkning från hufvudkontoret vid händelse af starkare anfordran på invexling. Dels af detta skäl, dels för att bringa paragrafens stadganden i närmare öfverensstämmelse ej blott med konventionens bestämmelse i Art. 11, utan äfven med den af Riksdagen antagna benämning för Riksbankens kontor, har Utskottet velat åt § 16 af Lagen om rikets mynt föreslå följande lydelse:

§ 16.

I Riksbankens hufvudkontor, äfvensom i dess afdelningskontor i Göteborg och Malmö eger en hvar att få hvilket som helst belopp af sådana mynt, som endast till statens kassor äro lagligt betalningsmedel, utvexladt mot lika stort belopp samma slags gångbara mynt, såsom ock att få hvilket som helst med tio kronor delbart belopp af skiljemynt utvexladt mot guldmynt. Genom särskilda stadganden bestämmes, å hvilka andra ställen dylik utväxling skall äga rum.

Och hemställer Utskottet:

att Riksdagen måtte för sin del antaga det af Kongl. Maj:t framlagda förslag till Lag om rikets mynt, med de ändringar i 16 § af samma lag, som här ofvan af Utskottet föreslagits.

Det i Kongl. Maj:ts proposition innehållna förslag till bestämmelser rörande verkställigheten af Lagen om rikets mynt är af följande lydelse:

Förslag till Lag

om öfvergången till det nya myntsystemet.

§ 1.

I den mån mynt af den beskaffenhet, som genom myntlagen af denna dag föreskrifves, hinna utmyntas, skola de genom Riksbankens försorg den allmänna rörelsen tillhandahållas. Deremot skola de enligt Kongl. Förordningen den 3 Februari 1855 eller äldre författningar präglade mynt, som till Riksbanken eller dess lånekontor inflyta, i den mån de med det nya myntet kunna ersättas, i Riksbanken qvarhållas, dock med förbehåll af den rätt emot Riksbanken, som tillkommer innehafvare af dess å silfver lydande sedlar.

§ 2.

Med upphäfvande af den enskilde personer senast genom Kongl. Förordningen den 3 Februari 1855 medgifna rätt att till myntverket inlemna silfver för utmyntning emot myntskatt, likasom ock af den dem genom Kongl. Förordningen den 31 Juli 1868 lemnade rätt att till myntverket för utmyntning af Caroliner inlemna guld, skola hädanefter för enskildes räkning vid myntverket präglas endast tjugu- och tio-kronestycken af guld.

§ 3.

Det nya myntet skall genast vara lagligt betalningsmedel i enlighet med myntlagens bestämmelser; och skall dervid, då förbindelser lydande å äldre myntsorter med nytt mynt gäldas, en krona räknas lika med En Riksdaler Riksmünt. Efter samma förhållande skola ock alla nu gällande mynt och Riksbankens å silfver lydande sedlar, så länge de fortfara att vara lagligt betalningsmedel, mottagas i betalning för belopp utfästa eller utsatta i det nya myntet.

§ 4.

Så snart ratifikationerna af den myntkonvention, som den 18 December 1872 afslutades, blifvit utvexlade, inträder den bestämmelse i kraft, på grund af hvilken de enligt samma konvention utgifna Norska och Danska mynt äro lika med de Svenska mynten lagligt betalningsmedel i Sverige.

§ 5.

Från och med den 1 Januari 1875 skola alla offentliga räkenskaper föras efter det nya myntsystemet.

§ 6.

De enligt Kongl. Förordningen den 3 Februari 1855 eller äldre författningar präglade silfvermynt skola upphöra att vara lagligt betalningsmedel, de af En Riksdaler Riksmyns värde och deröfver från och med den 31 December 1878 och de af ringare värde från och med samma dag 1881.

I Riksbanken komma dessa mynt fortfarande att invexlas efter den i § 3 stadgade grund.

Den omedelbara följden af öfvergång från ett myntsystem till ett annat är naturligtvis, att staten för sin del måste fastställa förhållandet mellan mynten. De löner staten har att utbetala, de skatter staten har att uppbära, de offentliga taxor o. d., som inom samhället äro fastställda, måste naturligtvis alla för framtiden bestämmas i det nya myntet, och hvarje sådant bestämmande innebär en relation mellan det nya myntet och det gamla, då löner, skatter och taxor förut varit bestämda i detta. Det utbyte, som skall ega rum mellan gammalt och nytt mynt vid det nya myntets utsläppande i rörelsen och det gamla myntets indragning, skall också verkställas genom statens kassor, och för denna vexling måste nödvändigt en gång för alla ett visst förhållande vara fastställt mellan det gamla och det nya myntet. Af en sådan bestämelse framgår också helt naturligt den relation, som i daglig handel ochandel kommer att bestå mellan det gamla myntet och det nya: om staten säger, att en krona i dess kassor utbytes mot en riksdaler, om staten betalar en lön af 2000 riksdaler med 2000 kronor, och för ett skattebelopp, utsatt i riksdaler, mottager samma belopp i kronor, så kommer som en följd deraf en krona att i den dagliga rörelsen, i handel och vexling mottagas och utgifvas för en riksdaler.

En ur finansiell synpunkt högst viktig fråga är därför, hvilket förhållande skall bestämmas mellan det nya myntet krona och det gamla myntet riksdaler. Kronmyntet får sitt värde af den quantitet fint guld, som deri innehålles eller deraf representeras, riksdalermyntet åter har sitt värde af den quantitet fint silfver, som deri innehålles. Värdeförhållandet mellan riksdaler och krona måste därför hänföras till värdeförhållandet mellan silfver och guld. Nu är detta värdeförhållande af naturliga skäl underkastadt ganska stora och under närvarande förhållanden mycket svårberäkneliga förändringar; men förhållandet mellan krona och riksdaler måste ovilkorligen för statens räkning och för alla offentliga förbindelser fastställas en gång för alla och får sedermera ej rubbas. En rörlig tarif vore i sådant hänseende skadligare än ingen tarif; den skulle betyda detsamma som ett föränderligt myntvärde, och det är ju just för att erhålla ett fast och oföränderligt myntvärde, som reformen skall genomföras.

Ser man nu frågan om det rätta värdeförhållandet mellan kronmynt och riksdalermynt, såsom i föreliggande fall är naturligt, ur synpunkten af statens fördel och politisk klokhet, så är det uppenbart

tvänne uppgifter, som dervid främst förtjena att tagas i betraktande: dels att staten på detta värdeförhållande icke må komma att lida allt för stora förluster, dels att statens undersåtar af detsamma icke må utsättas för någon större olägenhet i den dagliga rörelsen, der den af staten fastställda relationen kommer att blifva för det nyamyntets värdebestämmande. Den förra frågan påkallar tydligen hänsyn till de begge metallernas faktiska och sannolika värdeförhållande under sjelfva öfvergångstiden; den senare löses utan tvifvel lättast, om det nya myntet i den dagliga rörelsen blir i värde alldeles lika med det gamla, och ju mer man aflägsnar sig från denna likhet till ett ojemnt förhållande dem emellan, desto obehagligare och besvärligare måste sjelfva öfvergången blifva för den köpande och säljande allmänheten.

Hvad nu först och främst metallernas värdeförhållande beträffar har detta, såsom redan är anfördt, under de senast förflutna årtiondena varit temligen oförändradt. På den stora metallmarknaden i London, hvars prisnoteringar allmänt anses såsom den tillförlitligaste och riktigaste mätaren af detta förhållande, har 1 uns silfver af $^{37}_{40}$ finhet (tecknas: oz. standard silver) varit betaldt med omkring 60^{13}_{16} pence i guld, eller omvänt 1 uns guld betalats med omkring 15^{1}_{2} uns silfver. För olika börsdagar och för olika år hafva priserna naturligtvis vexlat ganska betydligt, men i medeltal för flera år har 1: 15,50 varit den relation, som med skäl ansetts mest pålitlig, och under de sista årtiondena har man ej i Frankrike känt någon större olägenhet deraf, att detta värdeförhållande varit lagbestämdt mellan guld- och silfvermynt, med rätt för en hvar att betala gäld i endera myntslaget och att få så väl silfver som guld vid statens myntverk utmyntadt. Ännu så sent som 1871 var också detta värdeförhållande så bestämmande för myntpolitiken, att den tyska regeringen lade detsamma till grund för konverteringen, och t. o. m. för året 1872 har medeltalet af silfverpriset ännu varit så högt som 60^{6}_{16} pence pr. oz st. s., d. v. s. en relation af omkring 1: 15,64, i början af året t. o. m. som 1: 15,47.

Detta förhållande har dock hufvudsakligen berott deraf, att verkningarne af det beslut, som Tyskland fattade år 1871, ej hunnit att framträda förr än mot slutet af 1872. Frankrike egde, som bekant, före 1870 ett rikt förråd af guldmynt i cirkulation och i bankens kassor, och då denna guldvaluta under och efter kriget till en ganska stor del utjagades ur rörelsen genom banksedlar löpande med tvångskurs, gick den helt naturligt dels direkt genom skuldbetalningen, dels indirekt genom vaxel- och handelstransaktioner öfver till Tyskland, utan att detta lands hastigt och starkt stegrade behof af guld för utmyntning

behöfde utöfva någon särdeles stark påkänning å det öfriga i Europa befintliga guldförrådet. Det varade dock ej länge, innan förhållandena härutinnan förändrades. Redan i November 1872 begynte guldets pris att stiga, silfrets att sjunka, och sedan dess har värdeförhållandet ingen gång kommit tillbaka ens till den punkt, der det stod för hela året 1872. Silfverpriserna i London hafva under November och December 1872 samt Januari, Februari och Mars 1873, dag för dag noterade, varit följande:

		Pence pr. oz. st. s.
1872. November:	1	59 ⁷ ₈
	2, 4, 5, 6	59 ¹³ ₁₆
	7, 30	59 ³ ₄
	8, 9	59 ⁵ ₈
	29	59 ⁹ ₁₆
	11, 26, 27, 28	59 ¹ ₂
	12	59 ⁷ ₁₆
	13	59 ⁶ ₁₆
	14, 19, 20, 21, 22, 23	59 ¹ ₄
	16, 18, 25	59 ³ ₁₆
	15	59 ¹ ₈
	Medeltal	59 ¹⁵ ₃₂ = 1: 15,85.
1872. December:	23, 24, 26	59 ¹³ ₁₆
	2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 17, 18, 19, } 20, 21, 25, 27, 28, 30, 31 }	59 ³ ₄
	10, 11, 12, 13, 14, 16	59 ⁵ ₈
	Medeltal	59 ²³ ₃₂ = 1: 15,79.
1873. Januari:	17	60
	27, 28, 29, 30	59 ¹⁵ ₁₆
	13, 14, 15, 16, 18, 20, 21, 22, } 23, 24, 25 }	59 ⁷ ₈
	7, 8, 9, 10, 11	59 ¹³ ₁₆
	1, 2, 3, 4, 5, 6	59 ³ ₄
	Medeltal	59 ²⁷ ₃₂ = 1: 15,76.
1873. Februari:	1, 3, 4, 5, 6, 11	59 ¹⁵ ₁₆
	7, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 17	59 ⁷ ₈
	18, 19, 20, 21, 22	59 ¹³ ₁₆
	24, 25, 26, 27, 28	59 ³ ₄
	Medeltal	59 ⁴¹ ₄₈ = 1: 15,75.

		pence pr. oz. st. s.
1873. Mars:	25, 26, 27, 28	59 ⁷ ₈
	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12 . .	59 ¹³ ₁₆
	13, 14, 15, 17, 18, 24, 29, 31 . .	59 ³ ₄
	19, 20, 21, 22	59 ¹¹ ₁₆
Medeltal 59 ²⁵ ₃₂ = 1: 15,78.		

Det är nu visserligen sant, att de silfverpris, som noterats under de sist förflutna fem månaderna, icke äro något fullt säkert rättesnöre för bestämmandet af ett i allo tillfredsställande värdeförhållande mellan det gamla och det nya myntet. Deremot kan bland annat anmärkas, att medeltalet för *fem* månader, som blir nära 1: 15,79, eller för de tre första månaderna, som blir jemt 1: 15,80, är godtyckligt vald; och att, om man tager 12 månader, April 1872—Mars 1873, blir förhållandet redan som 1: 15,71, och för de sex sista månaderna åtminstone blott 1: 15,77. Men härvid är att iakttaga, att från den synpunkt hvarom nu handlas, är hufvudfrågan, hurudant metallernas värdeförhållande *just nu* är och under den *närmaste framtiden* antagligen kommer att blifva. Ty öfvergången från silfvermynt- till guldmyntsystem medför nödvändigheten att anskaffa guld och att afyttra silfver, och huru förtänksam än Riksbankens styrelse må hafva varit uti att på förhand försäkra sig om behållning i guldvaluta*), hur frikostiga vi än må vara med att till nytt skiljemynt använda vår nuvarande behållning i silfver, kommer dock ett icke obetydligt utbyte af silfver mot guld att blifva nödigt, som följd af det nya myntsystemets antagande, så i och för anskaffande af guldmynt till den allmänna rörelsens behof, som till fond för nya å guld lydande banksedlars inlösen.

Nu är det tydligt, att det för staten eller Riksbanken icke kan vara förmånligt att utgifva det nya guldmyntet till ett lägre värde, uttryckt i riksdaler, än det till följd af sitt eget metallvärde verkligen eger. Om staten eller Riksbanken redan betalat eller framdeles få betala för 1 uns guld omkring 15,81 uns silfver, och här i landet utgifva guld i myntad form för 15,50 eller 15,65 eller 15,73 uns silfver, så förloras på denna operation resp. omkring 2 procent, 1 procent, eller $\frac{1}{2}$ procent — oberäknad kostnaden för myntningen och förlusten på det äldre nötta silfvermynt, som indrages till ommyntning. Eller med andra ord, om silfverpriset under den närmaste framtiden håller sig om-

*) Riksbankens behållning i myntadt och omyntadt guld utgjorde den 31 Maj 1873 omkring 8,404,000 R:dr R:mt.

kring den punkt, der det för närvarande står, $59\frac{11}{16}$ à $\frac{3}{4}$ pence, eller om det faller ännu mera, så måste det för staten medföra förlust såväl vid guldköpet som vid silfverförsäljningen, om det nya 10 kronestycket utgifves för 9,80, 9,90 eller 9,95 Rdr, eller om 10 riksdaler inlösas med 10 kronor + 22, eller + 11, eller + $5\frac{1}{2}$ öre. För innehafvare af silfvermyntet åter skulle sådant innebära en vinst, till hvilken de väl strängt taget icke kunde anses berättigade. Tio svenska riksdaler innehålla 63,7614 gram fint silfver och en hvar, som nu efter silfvervärdet vill utbyta denna summa mot guld, kunde därför beräkna, efter nyss angifna medelrelation: 4,038 gram fint guld, det vill säga 10 kronor + 1,5 öre, och så stor allenast skulle då den uppgäld vara, han rättvisligen borde ega att fordra mellan det gamla och det nya myntet. Någon större fördel kan han icke anses berättigad att fordra, någon förlust derutöfver kan staten icke anses skyldig att bära, då det ju icke är genom dess förvållande, som värdet har sjunkit å metallen i det gamla myntet och dermed också detta mynts eget värde i förhållande till det nya. Den enda förutsättning, hvarunder staten kunde anses skyldig att lägga ett högre silfverpris till grund för sin konvertering, vore den, att några sannolikhets-skäl kunde förebringas för denna metalls snara stegring i värde, eller för en återgång till det gamla värdeförhållandet.

En sådan bevisning torde det dock för närvarande vara ytterst svårt att åstadkomma. Att anbudet af silfver kommer att stiga derigenom att Tyskland, Holland och antagligen vi sjelfve öfvergifva silfvermyntsystemet lär ej kunna på allvar betvivlas; att Frankrike skulle, om det åter förskaffar sig myntvaluta, underkasta sig faran af att bibehålla sin dubbla värdenätare med värdeförhållandet 1: 15,50, är knappt troligt, och dertill finnes föga utsigt för att detta lands förmåga att konsumera silfver skall bilda en fallskärm för denna metall. Om Orientens benägenhet att möta detta prisfall lär ej heller någon kunna nu afgifva ett säkert utlåtande. Och så torde, åtminstone för så vidt menskligt förutseende räcker, intet annat med säkerhet kunna påstås, än att de pris, som nu råda, innebära åtminstone den rätta fingervisningen för alla finansiella beräkningar.

Det synes vidare Utskottet klart, att under förhållanden af sådan art som nu äro antydda, då värderelationen mellan de bägge metallerna ögonskenligen är mycket föränderligt, och då betydande omständigheter hänvisa på sannolikheten af ett fortsatt prisfall för silfver, borde äfven den lilla skilnad af 0,15 öre, som efter nyss nämnda medeltal för silfverpriset skulle återstå mellan 1 krona och 1 riksdaler, knappast kunna anses så säker och orubblig, att staten behöfver rygga tillbaka för att

lemnas densamma utan afseende, om större och viktigare intressen tala för en dylik åtgärd. Och ett sådant intresse förefinnes tydligen i den stora allmänhetens kraf på lättnad och bekvämlighet för öfvergången till det nya myntsystemet. Ett stadgande, att 1 krona motsvarade 99,85 öre, skulle måhända kunna kallas rättvist i dag, om silfverpriset är 59^{23}_{32} pence, men lika lätt kunna kallas orättvist en vecka härefter, om silfverpriset då fallit till $59\frac{1}{2}$ pence eller stigit till 59^{15}_{16} pence; och då rättvisans grund är så ytterligt vacklande, torde det knappt vara möjligt att förbise, det i denna fråga äfven andra fordringar måste iakttagas. Tydligt är ock, att, oafsedt den större eller mindre rättvisan uti ett dylikt stadgande, vore det praktiskt taget utförbart och utan betydelse. I all mindre handel vore en skillnad af 0,15 öre ej möjlig att iakttaga; den måste nödvändigt höjas till minst $\frac{1}{2}$ öre, för att ens kunna af köpare och säljare liqvideras; ja, äfven om den höjdes till 1 öre, så att kronan sattes = 99 öre, 10 kronor med 9,90 r:dr, skulle den helt visst i de allra flesta fall i den mindre handeln lemnas utan afseende, visserligen till lättnad för rörelsen, men dock möjligen en och annan gång till obehag för den enskilde och i strid med den rättvisans princip, som för en sådan relation skulle åberopas. Någon full säkerhet för att skilnaden mellan det gamla och det nya myntet alltid blefve iakttagen skulle man troligen ej ens ernå, utan att denna skilnad sattes till åtminstone 5 öre, men en sådan värdesättning, som i ifrågavarande fall skulle motsvara en relation mellan metallerna af 1: 15,02, vore naturligtvis ej rimlig. Det återstår därför enligt Utskottets förmenande ingen annan utväg än att förklara 1 krona lika med 1 riksdaler, d. v. s. att taga steget fullt ut till det värdeförhållande: 1: 15,81, som betingar en dylik värdesättning. Det kan icke sägas bero på ett godtycke, att just denna relation väljes, ty hon är utan tvifvel den, af hvilken Sveriges allmänhet kommer att draga största fördel. Under det en skilnad mellan krona och riksdaler af vare sig $\frac{1}{15}$, 1 eller 2 öre antingen skulle lemnas utan afseende och således vara gagnlös och obefogad, eller också iakttagas och då förorsaka mycket krångel och besvär vid hvarje köp och hvarje vaxling, skall deremot den förklaringen, att 1 krona är = 1 r:dr, med ens borttaga största delen af de svårigheter, som möta öfvergången till det nya myntsystemet.

Af nu anförda skäl har Utskottet icke kunnat tveka att tillstyrka antagandet af den konverteringskurs 1: 15,81, enligt hvilken Staten för alla förbindelser af offentligt-rättslig natur stadgar, att en Krona skall gälla lika med en Riksdaler Riksmünt.

En fråga af alldeles särskild natur, och som kan gifva anledning till helt andra och vida mera svårlösta spörsmål, är den, huru statens öfvergång till nytt myntsystem och ny värdemätare skall anses inverka på förbindelser af rent privaträttslig natur, utfästade i det gamla myntet. Äsigterna hafva i denna fråga varit särdeles skiljaktiga och Utskottet får, då det nu går att i korthet redogöra för dessa olika meningar och anföra skäl för sin egen uppfattning, hänvisa till den noggranna utredning, som åt ämnet är gifven i svenska Myntkomitéens betänkande sidd. 161—204. Lättast synes frågan vara löst genom den förklaringen, att statens öfvergång till ett nytt myntsystem alldeles icke utöfvar någon inverkan på förbindelser af privaträttslig natur; att dessa förbindelser fortfarande såsom förut böra gälla och infrias efter sin lydelse, då det ankommer på särskild öfverenskommelse mellan gäldenär och borgenär att konvertera ett belopp i det gamla myntet till ett motsvarande belopp i det nya myntet.

Mot denna äsigt kan först och främst anmärkas, att densamma, såvida icke gäldenären skall ställas i ett orimligt beroende af borgenärens fordringar, nödvändigt medför det yrkande, som också en och annan gång varit framställt, att staten måtte, äfven efter införande af guldmyntsystemet, fortfara med prägling af det gamla silfvermyntet, hvilket åter skulle medföra icke oväsentliga svårigheter vid sjelfva öfvergången och praktiskt leda till införande af dubbel värdemätare. Men ännu viktigare är, att den nämnda äsigten utgår från en uppfattning af begreppet mynt och af de å mynt lydande skuldförbindelser, hvilken, enligt Utskottets, likasom efter den svenska Myntkomitéens öfvertygelse, icke kan vara den rätta. Äsigten skulle vara riktig, om myntet icke vore något annat än guld eller silfverstycken i allmänhet. Hade 1,000 r:dr r:mt icke sitt värde af något annat än de deri innehållna 20 skålpund tolf-lödigt silfver, så egde de detta samma värde äfven efter en förändring, genom hvilken riksdaler riksmünt upphörde att vara mynt eller lagligt betalningsmedel, och för infriande af en derå lydande förbindelse skulle då den lagens bestämmelse som gäller försträckningar i allmänhet, eller »att det, som försträckt är, skall i samma slag jemngodt och till fulllo återgäldas», endast så tolkas, att förbindelse å riksdaler skall ovilkorligen gäldas med riksdaler. — Men myntet är icke silfver eller guld af hvad beskaffenhet som helst, det är icke ens ett silfver- eller guldstycke af en viss vikt och finhet, utan det är ett stycke värdemätande metall, som, till vikt och finhet af staten bestyrkt, har egenskapen af ovilkorligen lagligt betalningsmedel inom statens område. Hvilken väsentlig egenskap detta är för det verkliga myntet visar sig bäst, om man

antager, att 1,000 r:dr r:mt försträckta år 1873, då riksmynt i silfver är lagligt betalningsmedel, förfölle år 1883, då riksmynt upphört att vara lagligt betalningsmedel och såsom sådant blifvit ersatt af kronmynt i guld. Om nu förbindelsen år 1883 infriades med 1,000 r:dr r:mt, eller 20 skålpund tolf-lödigt silfver i myntad form, så hade fordringsegaren visserligen erhållit alldeles samma silfverquantitet som var till honom förskrifven, och i samma form som det försträckta silfret egde. Men det som han försträckte var i denna form mynt eller betalningsmedel, och det som han återfick var i samma form icke mynt eller lagligt betalningsmedel. Han kunde således med rätta säga, att det, som försträckt var, hade icke blifvit honom i samma slag, jemngodt och till fullo återgåldadt, och att han på liqviden gjort förlust frångår deraf, att han för att förvandla dessa 1,000 silfverriksdaler till gällande lagligt betalningsmedel eller kronmynt, måste underkasta sig både besvär, tidsspillan och kostnad. Det som han försträckte var mynt eller bytesmedel; det som han återfick var numera endast ett material, hvarför bytesmedel kunde anskaffas.

Det är sålunda, enligt Utskottets åsigt, intet annat än en ovilkorlig och omedelbar följd af allmänna lagens grundsats i detta hänseende, att förbindelser lydande å mynt måste gäldas i samma slag, d. v. s. med mynt, eller att staten, då den utbyter silfvermyntsystem mot guldmyntsystem, förklarar det nya guldmyntet för lagligt betalningsmedel afven i förhållande till förbindelser lydande å silfvermynt.

I full öfverensstämmelse med här ofvan angifna uppfattning af myntets betydelse och statens rätt att bestämma hvad som i hvarje fall är lagligt betalningsmedel, får också Utskottet härmed uttala sin åsigt, att de betänkligheter, som vid remissen af den Kongl. propositionen inom Riksdagen uttalats rörande öfvergångslagens formela behandling af Kongl. Maj:t. — derutinnan, att Högsta Domstolen ej enligt 87 § Regeringsformen blifvit hörd öfver frågan om det nya myntets giltighet som betalningsmedel för förbindelser i det gamla myntet, — icke äro af den beskaffenhet, att Riksdagen af dem bör anse sig hindrad att lemna bifall till den Kongl. propositionen i denna del. Stadgandet, att kronmyntet skall utgöra lagligt betalningsmedel för alla förbindelser, innebär ingen förändring af de civilrättsliga bestämmelser, som i allmänna lagen innehållas; det är blott ett annat uttryck för den förklaringen, att staten från en viss tid såsom mynt utgifver och erkänner så och så beskaffade metallstycken, hvilka i och med sin karakter af mynt just måste vara lagligt betalningsmedel. Att ett sådant stadgande kan

kan utöfva inflytande på privaträttsliga förhållanden, till förökande eller förminskning af enskildes fordrings- eller skuldebellopp, får naturligtvis icke anses bevisa, att det är af civillags natur, ty på sådan grund skulle en stor del af hvad alltid ansetts tillhöra vår offentliga rätt komma att hänföras till civillag och behandlas efter Regeringsformens § 87. Öfvergången från silfver- till guldmyntsystem kan dock ej medföra någon rubbning af annan art i enskildes eganderätt, än den som skulle vållas af en genom konung och riksdag beslutad nedsättning eller förhöjning i nu gällande silfvermynts vikt och halt, hvaraf kunde följa att den som fått förskrifning å 1000 riksdaler, nu bestämda till 20 skålp. tolfödigt silfver, finge mottaga betalning i 1000 nya riksdaler, då bestämda till 19½ skålp. elfvalödigt silfver eller 20½ skålp. 13-lödigt silfver. En sådan förändring i myntets skrot och korn kan enligt 79 § Regeringsformen ej ske utan Riksdagens bifall, men om något Högsta Domstolens utlåtande öfver sådan fråga är i Grundlagen ej taladt, och torde det, vid en dylik händelse, ej heller komma att infordras, enär åtgärden tydligen hör till rikets offentliga rätt, är en yttring af statens suveräna makt, hvilken ej kan vara bunden till de för civillags ändring föreskrifna former, huru djupt än en sådan åtgärd, liksom mångfaldiga andra handlingar af politisk art, kan ingripa i alla samhällets förhållanden. Af samma grund är det, enligt Utskottets uppfattning, omöjligt att betrakta frågan om öfvergång till ny värdemätare såsom en civilrättslig fråga; och då i sjelfva antagandet af ett nytt mynt ovilkorligen innebäres förklaringen, att detta mynt är lagligt betalningsmedel, kan, enligt Utskottets öfvertygelse, den Kongl. propositionen om lag för öfvergången till det nya myntsystemet icke anses sakna grundlagsenlig form derutinnan, att den ej åtföljes af något Högsta Domstolens utlåtande.

Om det sålunda måste anses som en ovilkorlig följd af det nya myntsystemets antagande, att det nya myntet, därför att det är mynt, måste vara lagligt betalningsmedel äfven i förhållande till privaträttsliga förbindelser lydande å det gamla myntet, och att statsmakterna härom suveränt förfoga på grund af sin lagstiftningsrätt rörande rikets mynt, förminskar detta dock icke statsmakternas skyldighet att vid sådan lagstiftning moget öfverväga följderna af sitt beslut och tillse, att detsamma så litet som möjligt må rubba och förnärma enskildes rätt. Det är vid sådan pröfning, som man helt naturligt kommer att å ena sidan betona huru förbindelsens värde beror af den i myntet ingående metallens värde, å den andra sidan mera framhålla behovet af en fast och oföränderlig bestämmelse rörande förbindelsers nu-

varande och framtida värde. Deraf å ena sidan yrkande å *konvertering med upp- och afgäld*, å andra sidan yrkande å *fast konvertering* — allt för förbindelser af privaträttslig natur.

Så har man å den ena sidan kommit till det förslag, som, här framställt af Professor O. J. Broch, sedermera närmare utvecklats af den svenska myntkomitéens majoritet, och hvarom närmare upplysning finnes i nämnda komités betänkande. Korteligen uttryckt, går detta förslag derpå ut, att, sedan genom lagstiftningen blifvit bestämdt t. ex. att krona (eller 0,4032 gr. f. g.) är = 1 riksdaler (eller 6,376 gr. f. silfver), skall likväl vid liqid af förbindelser lydande å riksdaler viss hänsyn tagas till de förändringar, som å världsmarknaden inträda i värdeförhållandet mellan silfver och guld. Fullständigt kunna naturligtvis alla dylika förändringar ej iakttagas, men man hade inskränkt sig till att föreslå, det Kongl. Maj:t skulle vid hvarje års början, med ledning af föregående års medelpris för silfver i London, offentliggöra, hvilken upp- eller afgäld under årets lopp skulle iakttagas vid liqid i guldmünt för förbindelser å silfvermynt. Stege då silfrets pris 1 proc. öfver den kurs, hvar efter 1 krona sattes = 1 riksdaler, så egde gäldenären att liquidera förbindelse af 1 riksdaler med en krona + en uppgäld af 1 öre; fölle åter silfrets pris med t. ex. 2 proc., så erlades vid liquiden för 1 riksdaler allenast 98 öre kronmynt o. s. v. Dermed skulle man då hafva iakttagit rättvisans kraf, så till vida att värdet af den i riksdalermüntet innehållna metall blefve för all framtid vederbörligen iakttaget.

Mot detta förslag har dock å andra sidan, isynnerhet af tvänne reservanter i myntkomitéen, blifvit anfördt, dels att de olägenheter, som genom en fast konvertering skulle drabba vare sig gäldenär eller borgenär, äro af en jämförelsevis ringa betydelse; då deremot de olägenheter, som skulle framgå af en konvertering med upp- eller afgäld måste blifva vida större och mera känbara än de dermed möjligen förenade fördelar. Den fasta konverteringen medför dock hvarken för gäldenär eller för borgenär någon positiv förlust, beröfvar dem allenast utsigten till en möjlig vinst, den ene i händelse af prisfall, den andre i händelse af prisstegring för den metall, hvilken ej längre användes till mynt. Konverteringen med upp- och afgäld åter måste, hur mycket än dess former må förenklas, nödvändigt blifva ganska svårfattlig för en större allmänhet, föranleda besvär och förvecklingar vid liquidation, försvåra räkenskapsföringen i mångahanda verk och inrättningar, och isynnerhet för institutioner, som handhafva afvecklingen af förbindelser ställda på längre tid, medföra svåra olägenheter. Af densamma skulle följa, att

en låneinrättning vid slutet af det ena året kunde få emottaga sina fordringar liqviderade i guld med afgäld och i början af nästa år få liqvidera sina motsvarande förbindelser i guld med uppgäld, en anordning som icke skulle kunna annat än väcka berättigadt missnöje. Synbarligen är det också insigten om dylika praktiska svårigheter, som förmått upphofsmannen till idén om konvertering med upp- och afgäld att sjelf afstå ifrån detta yrkande, och sedan nu nyligen i Tyskland den fasta konverteringen blifvit antagen äfven för förbindelser af privaträttslig natur, sedan det visat sig, att silfrets pris antagligen blir ganska vacklande, har Utskottet icke kunnat tveka att tillstyrka bifall till Kongl. Maj:ts proposition i detta hänseende.

Har man sålunda ansett det mest förenligt med statens fördel och allmänhetens bästa att för alla förhållanden af offentlig natur stadga fullständig likhet mellan en krona och en riksdaler; ligger det vidare i begreppet af mynt, att detsamma är lagligt betalningsmedel äfven för förbindelser af privaträttslig natur, och äro statsmakterna, på grund af sin rätt att bestämma om rikets mynt, befogade att äfven i sistnämnda hänseende sätta ett nytt mynt eller betalningsmedel i det gamlas ställe; finnes det slutligen ej lämpligt att i afseende å förbindelser af privaträttslig natur tillerkänna det nya myntet ett föränderligt värde, — så synes det också Utskottet vara klart, att det förhållande mellan nytt och gammalt mynt, som staten ur sin synpunkt finner mest antagligt, äfven bör gälla ifråga om förbindelser af privaträttslig natur. I nu ifrågavarande fall, då vida större sannolikhet finnes för silfrets värdeminskning än för dess värdestegring, innebär dessutom den nu föreslagna konverteringskursen 1: 15,81 rättast uttryckt ett skydd för eganderätten inom riket, ett värn emot den ytterligare förminskning i värde, som antagligen förestår hvarje i silfver utfäst förbindelse. Utskottet tillstyrker alltså Kongl. Maj:ts förslag, att en Krona vid alla betalningar må anses lika med en Riksdaler och tvärtom.

Ett särskildt undantag från den sålunda bestämda konverteringen måste naturligtvis göras för de å silfver lydande sedlar, som äro utgifna af riksbanken, hvilka enligt grundlagens § 72 skola inlösas efter sin lydelse, och för hvilka de nya guldmynten således icke äro lagligt betalningsmedel. Härom är icke taladt i Lagen om rikets mynt, hvilken är afsedd att vara en för det nya myntsystemet konstitutiv förordning, men derom är i stället erinradt i § 1 af Lagen om öfvergången till det nya myntsystemet, till hvilken i myntlagen hänvisning är gifven. Riksbankens å silfver lydande sedlar lära till allra största delen under öfvergångstiden inkomma och i deras ställe utsläppas sedlar lydande å guld — för

hvilket ändamål Riksdagen torde få vara betänkt på att omedelbart efter det nya myntsystemets antagande till Kongl. Maj:t ingå med förslag om ändring i »Lagen för Rikets Ständers Bank» af 1 Mars 1830.

Då Utskottet sålunda funnit de af Kongl. Maj:t föreslagna grunder för bestämmande af förhållandet mellan det gamla och det nya myntet i allo antagliga, och då den bestämmelsen, att en krona skall gälla lika med en riksdaler, utgör sjelfva hufvudpunkten i denna lag, har Utskottet för öfrigt endast föga att med afseende å densamma tillägga. Att den enskilde personer medgifna rätt att inlemna silfver till myntning förklaras upphäfd, är en åtgärd, som är alldeles nödig för det nya myntsystemets betryggande, emedan rättigheten att få silfvermynt utmyntadt efter gamla myntfoten skulle vid ytterligare fall i silfverpriset med fördel kunna begagnas till spekulation å det nya guldmyntet. Att rättigheten till utmyntning af caroliner äfven borttages, är så till vida äfven en följd af sjelfva konventionen, som der föreskrifves, att åtminstone från och med 1875 ingen utmyntning får ega rum efter nu gällande myntlagar, till hvilka Kongl. Förordningen af den 31 Juli 1868 äfven hör.

För öfrigt har Utskottet endast i afseende å redaktionen af 1 § i denna Lag tillåtit sig den anmärkningen, att uttrycket »Riksbanken eller dess lånekontor» bör i närmare öfverensstämmelse med den af Riksdagen aatagna benämning förändras till »Riksbankens hufvud- och afdelningskontor», så att paragrafen erhåller följande lydelse:

§ 1.

I den mån mynt af den beskaffenhet, som genom myntlagen af denna dag föreskrifves, hinna utmyntas, skola de genom Riksbankens försorg den allmänna rörelsen tillhandahållas. Deremot skola de enligt Kongl. Förordningen den 3 Februari 1855 eller äldre författningar präglade mynt, som till Riksbankens *hufvud- eller afdelningskontor* inflyta, i den mån, de med det nya myntet kunna ersättas, i Riksbanken kvarhållas, dock med förbehåll af den rätt emot Riksbanken, som tillkommer innehafvare af dess å silfver lydande sedlar, och hemställer Utskottet därför,

att Riksdagen må för sin del antaga det af Kongl. Maj:t framlagda förslag till »Lag om öfvergången till det nya myntsystemet», med allenast den ändring i 1 §, som af Utskottet häröfvan är föreslagen.

Stockholm den 10 April 1873.

På Utskottets vägnar:

J. v. SCHWERIN.

Reservation:

af Herr *Wijkander*:

»Enig med Utskottet i fråga om myntreformens behöflighet och klokheden att antaga ej mindre den afslutade konventionen, än den föreslagna lagen om öfvergången till det nya myntsystemet, anser jag dock min pligt såsom ledamot af Utskottet fordra, det jag inför Riksdagen framlägger de relativt obetydliga anmärkningar, till hvilka, efter min uppfattning, förslaget till lag om rikets mynt gifver anledning. Utgående från denna åsigt anmäler jag härmed min reservation emot sistnämnda lag,

vid § 11. Meningen synes mig vara att denna § skall innehålla att

Kongl. Maj:t vill, angående myntstyckenas diameter, prägel, inskrift, rand och hvad mer till deras yttre utseende hörer, särskildt förordna, äfvensom meddela alla de bestämmelser, hvilka för myntverket äro nödiga, såsom t. ex. för probering och justering, inlemnande af guld till förmyntning m. m. d.

vid § 12. Då Riksbankens å silfver lydande sedlar enligt Rege-
rings-formens § 72, jemförd med § 1 af lagen för Rikets Ständers Bank, skola, när och så snart sådant äskas, med svenskt silfvermynt efter deras lydelse inlösas, torde det svårligen med full sanning kunna sägas, att det nya guldmyntet är »lagligt betalningsmedel i förhållande till hvem som helst». På sätt Utskottet påminner, finnes en erinran härom införd i § 1 af förslaget till lag om öfvergången till det nya myntsystemet, men härigenom blir stadgandet i denna § hvarken mera exakt eller mindre vilseledande för den stora allmänheten. Berörda undantag är för

öfrigt icke inskränkt till öfvergångstiden eller ens till någon tid, hvadan det vill synas som det borde i sjelfva hufvudlagen återfinnas. Af sådan anledning har jag inom Utskottet påyrkat, att denna paragraf, till hvilken § 17 angående de norska och danska mynten hänförer sig, borde erhålla följande tillägg:

dock alltid med förbehåll för den rätt emot Riksbanken, som tillkommer innehafvare af dess å silfver lydande sedlar.

vid § 16, att tillfälle till invexling af slitet guldmynt och billone-radt skiljemynt bör beredas allmänheten på så många ställen som möjligt, torde vara obestriddigt, men skyldigheten att verkställa dylik invexling till obegränsadt belopp vid anfordran är ytterst svår att under alla förhållanden fullgöra. Konventionens föreskrift i berörda hänseende är äfven med anmärkningsvärd varsamhet affattad. Sveriges Riksbank är icke skyldig att vid afdelningskontoren inlösa sina egna sedlar annat än i mån af tillgång (Banko-Reglementet § 16). Efter min uppfattning borde derföre denna paragraf erhålla följande lydelse:

I Riksbankens hufvudkontor eger enhvar att få hvilket som helst belopp af sådana mynt, som endast till statens kassor äro lagligt betalningsmedel, invexladt mot lika stort belopp samma slags gångbara mynt, såsom ock att få hvilket som helst med tio kronor delbart belopp af skiljemynt invexladt med guldmynt. Enahanda vexlingsskyldighet åligger i mån af tillgång äfven Riksbankens alla afdelningsskontor samt de kassor i öfrigt, hvilka Kongl. Maj:t bestämmer.

Slutligen får jag äfven reservera mig emot Utskottets motivering, hvilken jag i åtskilliga punkter icke kunnat biträda.»

Herrar *G. Hæggström* och *A. W. Westerdal* instämma i ofvanstående reservation, i hvad den rör § 16 af Lagen om rikets mynt, samt Utskottets motivering i åtskilliga punkter.

**Tabell utvisande det föreslagna nya silfverskiljemyntets
förhållande till det gamla silfvermyntet i afseende å
storlek och innehåll af fint silfver.**

Enligt senast inom Kongl. Vetenskapsakademien af Prof. E. Edlund och Prof. D. G. Lindhagen verkställda undersökningar är ett franskt kilogram = 2,3525214 sv. skålpund; En fransk meter = 3,3368091 sv. fot, och således:

En millimeter = 0,3368091 sv. linie.

Ett gram = 23,525214 sv. korn.

	Diameter.		Innehåll af fint silfver.		Värde i Rmt efter finsilfver-innehållet.
	Millimeter.	Linier.	Gram.	Korn.	Rdr.
2 Riksdaler i silfver	32	10,78	12,752	300,00	2,00
2 Kronor i skiljemynt	31	10,44	12,000	282,30	1,88
1 Riksdaler i silfver	25	8,42	6,376	150,00	1,00
1 Krona i skiljemynt	25	8,42	6,000	141,15	0,94
50 öre i silfver	22	7,41	3,188	75,00	0,50
50 öre i skiljemynt	22	7,41	3,000	70,58	0,47
25 öre i silfver	18	6,06	1,594	37,50	0,25
25 öre i skiljemynt	17	5,73	1,452	34,16	0,23
10 öre i silfver	13	4,38	0,638	15,00	0,10
10 öre i skiljemynt	15	5,05	0,580	13,64	0,09

Rättelser

nti

Sammansatta Banko- och Lag-Utskottets Betänkande N:o 1.

Sid.	1,	rad.	5	nedifr. står:	Sveriges och Norges Finansministrar	läs:	Sveriges, Norges och Danmarks Finaus- ministrar	
»	2,	»	3	»	af minst 10 kronor,	»	delbart med 10 kro- nor,	
»	46,	»	10	»	»	»	0,15	
»	55,	»	6	uppfir.	»	3,368091 sv. fot.	»	3,368091 sv. fot.

HANDLINGAR

RÖRANDE

FRÅGAN OM ANTAGANDE AF ETT NYTT MYNTSYSTEM,

INKOMNA TILL SAMMANSATTA BANKO- OCH LAG-UTSKOTTET.

STOCKHOLM,
ASSOCIATIONS- BOKTRYCKERIET.
1873.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Genom nådig Remiss, dels den 25 sistlidne September, dels den 17 påföljande Oktober, är Statskontoret anbefaldt att till Eders Kongl. Maj:t skyndsamt inkomma med underdånigt utlåtande öfver det betänkande och förslag rörande ett för konungarikena Sverige, Norge och Danmark gemensamt, på guld grundadt myntsystem, som af en dertill utsedd, af medlemmar från de särskilda rikena sammansatt kommission blifvit afgifvet, afvensom öfver ett i frågan uppsatt, af danske finansministern till härvarande statsminister för utrikes ärenden insändt »Utkast till Convention» mellan de begge regeringarne.

I följd af denna nådiga befallning har Statskontoret underkastat de framställda förslagen med tillhörande handlingar en sorgfällig granskning och får nu i underdånighet redogöra för de erinringar emot förslagen, hvartill denna granskning gifvit anledning, följande härvid den ordning, hvaruti de särskilda punkterna i förslagen förekomma, men med förbigående af de punkter, hvilka ansetts kunna utan förändring antagas.

Art. 2. Mom. 1. Tvänne olika guldmynt äro här föreslagna med namnet guldkrona och dubbelkrona. Dessa benämningar synas Statskontoret icke vara fullt lämpliga. För det förra myntstycket, som skulle utgöra myntenheten i guldmyntsystemet, torde den kortare benämningen krona vara tillräcklig, helst för en hvar är synligt, af hvilken metall myntet är slaget. En sådan förändring kan icke heller föranleda till förvexling med främmande mynt, som hafva samma namn, nemligen det engelska silfvermyntet »Crown» (= 5 shill.) eller det äldre tyska guldmyntet krona, hvilket sednare aldrig kommit i verkligt omlopp och dessutom genom den i December månad nästlidet år fastställda nya

tyska myntlagen blifvit afskaffadt, och sannolikt är, att allmänheten snart skulle, med förkastande af den första stafvelsen, hellre begagna den enkla benämningen krona. Hvad det sednare myntstycket eller dubbelkronan angår, kan Statskontoret icke heller inse, hvarföre det skulle bära ett särskildt namn, utan finner för sin del lämpligare, att detsamma kallas två kronor, i likhet med användandet af uttrycken två riksdaler, två specier, två pund sterling o. s. v.

För öfrigt förefaller det Statskontoret ingalunda vara nödigt, att guldmyntet erhåller ett särskildt namn, ty, sedan decimalindelning för mynträkning blifvit införd, kommer antagligen icke någon räkenskap att föras på flere än två kolumner samt de föreslagna guldchronorna och dubbelchronorna att der upptagas såsom 10 och 20 kronodaler. Hvarken i den latinska konventionen eller i den nya tyska myntlagen hafva guldmynten särskilda namn, utan kallas, enligt den förra, 10, 20 m. fl. francsstycken och i den sednare 10 och 20 markstycken. Enligt hvad handlingarne visa, har ock den danske myntmästaren framställt anmärkning emot de särskilda namnen för guldmynten, med förslag att benämningen krona skulle öfverflyttas till räkneenheten. Dennas benämning kronodaler anser emedlertid Statskontoret ega företräde, emedan alla tre rikena under lång tid haft dalersräkning och den föreslagna nya enheten är nära lika stor som svenska Riksdalern Riksmünt samt utgör en submultipel af danska Riksdalern och norska Speciedalern; och egenkapen hos benämningen kronodaler att i singularis och pluralis hafva lika ändelse torde äfven erbjuda en fördel, som i fråga om namn på mynt icke bör helt och hållet förbises.

Art. 2. Mom. 2. Såsom grund för de tre rikenas gemensamma guldmyntsystem föreslår kommissionen, att 248 guldchronor skulle utmyntas af en kilogram fint guld, och bland de fördelar, som deraf blefve en följd, framhåller kommissionen det enkla förhållande, hvari guldchronan komme att stå till det tyska markmyntet, i det att 4 guldchronor motsvarade 45 tyska mark. Men om man icke räknar efter guldchronor utan håller sig till kronodalerna, finner man att 8 kronodaler blifva lika med 9 tyska mark, 1 kronod. = $\frac{9}{8}$ T. m. = 11 silbergr. 3 pfennige i gammalt preussiskt mynt = 1 mark $2\frac{1}{2}$ pfenn. nytt tyskt mynt och 1 tysk mark = $\frac{8}{9}$ kronod. = $88\frac{8}{9}$ öre eller nära 89 öre, talförhållanden, som svårligen kunna anses enkla och beqvåma, och hvilka sannolikt skulle blifva förlustbringande för de tre nordiska rikena under samfärdseln och den mindre handeln med Tyskland, emedan de 3 pfennige gammalt eller $2\frac{1}{2}$ pfennige nytt mynt antagligen komme att beräknas = 0 och sålunda 1 kronod. sättas = 11 silbergr. = 1 mark 10 pfenn-

nige, med en förlust på krondalern af $2\frac{1}{5}$ procent. Likaså komme säkerligen de obeqväma $88\frac{8}{9}$ öre att räknas för 90 öre, med förlust för de tre rikenas mynt af $1\frac{1}{5}$ procent. Om det af kommissionen föreslagna systemet blefve gällande, skulle Sverige, Norge och Danmark kunna komma i långt sämre ställning till Tyskland, hvad myntväsendet beträffar, än den, hvori Sverige nu ensamt befinner sig till Norge och Danmark. Otvifvelaktigt vore det Danmark, som komme att vidkännas de största olägenheterna, men Sverige saknar icke erfarenhet om förluster, som kunna göras genom obeqväma myntförhållanden till Tyskland. Tyskar äro nemligen i besittning af industriela anläggningar i Blekinge, der de betala svenska arbetare med preussiskt silfvermynt efter beräkning af 1 Thaler = $2\frac{2}{3}$ R:dr = 2 R:dr 67 öre R:mt, ehuru en fullviktig Thaler icke är värd mera än 2 R:dr 61,4 öre. Tyskar hafva, såsom känt är, under loppet af innevarande år blifvit egare af flere större både landt- och bruksegendorar i Sverige, och det vore i sanning att befara att de skulle följa sina landsmäns i Blekinge föredöme och sprida omkring sig tyskt silfvermynt, på hvilket Sverige komme att göra minst $2\frac{1}{5}$ procent förlust, så länge det hittills präglade thalermyntet hålles i omlopp, men möjligen mycket mera, sedan detta blifvit indraget och ersatt med ett markmynt, om hvars blifvande undervärde man har alls ingen kännedom. Det säges väl i protokollet för kommissionens tionde sammankomst, att förslaget skulle ställa Danmark och Norge i ett fördelaktigt förhållande till Tyskland, men af handlingarne kan icke inhemtas, hvaruti fördelen komme att bestå.

Med antagande af en myntenhet i guld, som öfverensstämmer med endera af de tre nordiska rikenas myntenhet eller submultipel af myntenhet i silfver, eller med en enhet, som ligger emellan den nuvarande svenska och en submultipel af de två andra rikenas silfvermyntenheter, får man, såvidt Statskontoret kan inse, ändock ett nytt guldmynt, som står isolerad och icke kommer i ett bekvämt eller lätt beräkneligt förhållande till andra länders mynt, under det att dock ett af dessa riken eller alla tre måste underkasta sig olägenheten af omskrifning utaf ingångna förbindelser, likasom af en ganska kostsam ommyntning af nu i omlopp varande silfvermynt. Ett på dylik grund upprättadt myntsystem kan icke anses lemna borgen för ett långvarigt framtida bestånd. Det blifver endast ett öfvergångssystem, som kanske snart nog måste lemna rum för ett nytt, hvilket i sin ordning skulle kräfva förnyelse af de uppoffringar, som nu blefve oundvikliga, jemte det att det komme att öka de olägenheter, som man nu söker undvika.

Statskontoret föreställer sig, att det vore för de tre skandinaviska rikena mer fördelaktigt att antingen ansluta sig till det nya tyska guldsystemet, eller ock antaga ett särskildt system af den beskaffenhet, att det finge ett för beräkningen lättfattligt och bekvämt förhållande till det tyska guldmyntsystemet. Såsom ett särdeles lämpligt särskildt system anser Statskontoret det vara, som blifvit framställt uti en detta år utgifven ströskrift med titel: *Om den nye tydske Myntlov og de tre Skandinaviske Rigers Myntvæsens Forhold til samme, af D:r O. J. Broch.* Statskontoret tillåter sig att här intaga följande af hvad i denna skrift sid. 75 säges:

»Skulde en ny Myntenhed vælges, der stod i ett simpelt och nöjaktigt Forhold till den Tydske Mark, vilde der blot kunne være spørgsmål om $\frac{4}{5}$ af denne, alltså 8 Silbergroschen i Guld eller 80 Pfennige, der for Tiden netop er $1\frac{1}{4}$ procent mindre en Sölvfranken, men hvortill det, som tidligere (sidd. 52—55) påpeget, er en Mulighet for at Guldfranken senere kan reduceres. Med et Værdiforhold mellem Guld och Sölv af 15,566 eller omtrent $60\frac{9}{16}$ d. pr unze Standard Silver i London, alltså meget nær det for Tiden stedfindende, ville denne reducerede Guldfrank netop blive lig 70 Svenske Öre, Tifranken netop lig 7 Svenske Rigsdaler. Den vilde, under Forudsætning af dette Værdiforhold, give ett meget bekvemt Reduktionsforhold for Sverige. Med Tydskland vilde den ogsaa afgive ett bekvemt Forholdstal, saa fræmt man besluttede at præge reducerade 25 Guldfrankstykker, der da netop bleve lig det Tydske 20 Markstykke. Til prægning af saadanne og af Tifrankstykket i Guld kunde man da indskrænke sig. Denne Myntenhed, $\frac{1}{25}$ af det Tydske 20 Markstykke i Guld, vilde tillige have den för Sverige meget væsentlige Fordel att slutte sig ganske nær til den Finske Mark. Den reducerede Carolin vilde da veje 3,186 Grammer.»

Om $\frac{4}{5}$ tysk mark antoges såsom enhet för skandinaviska guldmyntet och man exempelvis kallade densamma 1 krona, finge man 4 tyska mark = 5 kronor, 1 T. M. = $\frac{5}{4}$ = 1,25 kr.; 20 T. M. = 25 kr., såsom nu lærer räknas i samfärdseln mellan Tyskland och de till latinska konventionen hörande länder, eller 20 T. M. = 25 francs med förlust för francsmyntet af $1\frac{1}{4}$ procent. Sammaledes blefve 10 kronor = 1 reducerad carolin = 8 T. M. = 10 finska mark = $2\frac{1}{2}$ ryska rubel silfver. Göres konverteringen efter värdeförhållandet mellan guld och silfver = 1: 15,566, blefve 1 reducerad carolin = 10 kr. = 7 R:dr R:mt, men efter värdeförhållandet = 11: 5,70 blefve 10 kr. = 7,06 R:dr R:mt, och svenska riksmyntet skulle då få samma tarifferring, som svenska myntkomitéen

år 1870 föreslagit. Hurudant ock värdeförhållandet mellan guld och silfver komme att ställa sig, blefve det vid utförandet af myntförändringen icke fråga om annan förändring än af tarifferingen af nuvarande silfvermynt under öfvergångstiden, då både det nya guldmyntet och det gamla silfvermyntet måste gälla såsom lagligt betalningsmedel.

Såsom uti ofvan citerade ströskrift, sidd. 52—53, blifvit omständligt afhandladt, är det sannolikt, att Frankrike framdeles kommer att nedsätta sitt guldmynt med $1\frac{1}{4}$ procent, för att undvika de olägenheter, hvori det, med afseende å myntförhållandena genom den nya tyska myntlagen blifvit försatt, och om denna sannolikhet öfvergår till verklighet, skulle man kunna säga, att den europeiska kontinenten i det närmaste hade ett gemensamt och internationellt myntsystem. Det bör likväl icke förtigas, att om silfret fortfar att falla i pris och dess värdeförhållande till guld märkligt öfverstiger 15,70, kan Frankrike se sig föranlåtet att nedsätta sitt guldmynt med mera än $1\frac{1}{4}$ procent, och i den händelsen skulle fördelen af att som myntenhet antaga $\frac{4}{5}$ tysk mark inskränka sig dertill, att de tre skandinaviska rikenas mynt komme i ett enkelt och godt förhållande till det tyska myntsystemet.

Art. 3 Mom 3. Guldchronans diameter föreslås här till 19 millimeter, eller alldeles lika med latinska konventionens 10-francsstyckets och svenska carolinens diameter. Då kronans värde emellertid skulle blifva 28 procent större än 10-francsstyckets, synes det vara skäl att äfven göra dess diameter större t. ex. 20 millimeter, så att den komme att ligga mellan 10- och 20-francsstyckenas diameter. När guldmynt af olika värden hafva samma diameter, uppstå lätt misstag och bedrägerier, i synnerhet som rullar af guldmynt mycket begagnas och olikhet i myntens tjocklek der lätt kan förbises.

Art. 5. Enligt denna artikel, skulle skiljemynt af silfver utmyntas i 7 olika sorter med silfvervärde i förhållande till guldets, som 1: 14,88. Värdeförhållandet mellan guld och silfver är uti de Nordamerikanska Förenta Staterna = 1: 14,85 och i England = 1: 14,29. Då kommissionen nu föreslår ett silfvermynt med undervärde eller billonering af 5,22 procent, har det nordamerikanska silfvermyntet deremot 5,32 procent och det engelska 8,98 procent mindre metallvärde än det verkliga eller guldmyntet, allt räknadt efter det af kommissionen antagna konverteringsvärdet mellan silfver och guld = 1: 15,70. Uti nästan alla länder, der silfver ännu är värdemätare, Norge och Danmark icke undantagne, hafva de mindre silfvermynten ett undervärde mellan 7,22 procent, såsom i den latinska konventionen, der 2-francsstycken räknas som skiljemynt, ända till i det närmaste 15 procent, såsom i vårt grann-

land Finland, utan att någon olägenhet veterligen deraf uppstått. Såsom skäl hvarföre kommissionen föreslår ett mindre undervärde än till och med det nordamerikanska anföres, att staten icke bör hafva större vinst af skiljemyntstillverkningen, än att den betäcker omkostnaderna, samt att det vore att befara, att någon af konventionsstaterna skulle under vissa omständigheter finna sig frestad att söka en inkomstkälla genom en för stark utmyntning af skiljemynt till skada för de andra staterna. Hvad första skälet beträffar, är det svårt att inse, hvarföre icke staten skulle kunna tillerkännas någon vinst, der ingen enskild blifver lidande, helst som denna slags vinst endast kan uppkomma första gången myntet utsläppes i rörelsen, under det att staten finge framdeles ommynta detsamma och vidkännas ej mindre nötningsförlusten utan ringaste ersättning, än äfven kostnaden för underhållande af flere invexlingskontor, der skiljemynt och förnötta myntstycken komme att invexlas. Då, såsom kommissionen föreslagit, ingen skulle vara skyldig att i hvarje liqid emottaga mer skiljemynt än ett ringa belopp, och innehafvaren hade rättighet att när som helst få sitt skiljemynt i statens kassor mot verkligt mynt utbytt, samt de olika staterna årligen skulle meddela hvarandra huru mycket af hvarje myntsort blifvit slaget och utlemnadt, komme ju den stat, som gjorde sig skyldig till för stark utmyntning, att ganska snart finna sig straffad för sitt tilltag, i det att den inom kort återfinge allt för rörelsen obehöfligt skiljemynt, och måste antingen till en aflägsen framtid låta det ligga utan gagn och ränta, eller realisera det till metallvärdet. Det påstående, som man hört framkastas, att den medellöse arbetaren skulle blifva lidande genom att utbekomma sin dagslön i mynt med undervärde, förtjenar intet afseende, ty arbetaren får för sina billonerade myntstycken fullt lika mycket af alla lifsförnödenheter, af allt hvad han vill köpa, som om han hade fullvärdt guldmynt att erbjuda, likasom han för bankernas sedlar erhåller lika mycket som för guld- och silfvermynt, ehuru de förra för sig icke hafva ringaste värde.

Statskontoret är, rörande skiljemyntets billonering, af samma tanke, som en af de svenske ledamöterna i kommissionen, enligt protokollet för 8:de sammankomsten, genom sitt votum uttalade, nemligen att billoneringen för silfvermyntet borde utgöra 10 procent.

Men kommissionen har icke allenast föreslagit en ganska liten billonering af silfvermyntet i allmänhet utan vill äfven gifva de mindre myntstyckena, öresmynten, ett, i mån som prägelnvärdet aftager, ökad metallvärde, tvärtemot hvad hittills i andra länder varit sedvanligt. Alla silvermynten skulle nemligen efter kommissionens förslag hafva

lika högt, efter prägeln lämpadt, silfvervärde, men slås af olika kopparlegeringar, nemligen:

Krondalerne,	80 delar silfver och 20 delar koppar
50 och 40 ören, 60	» » » 40 » »
25 ören, 50	» » » 50 » »
och 10 ören, 30	» » » 70 » »

Som nu koppar vid den i Statskontoret sednast hållna försäljningsauktion derå betaltes med icke mindre än 88 R:dr R:mt pr centner, motsvarande 88 krdr 62 öre efter kommissionens förslag, är det klart, att öresmynten genom koppartillsatsen få ett högre metalliskt värde, såsom synes af följande uppställning, der silfverutmyntningen upptages efter kommissionens förslag.

	℥ silfver.	℥ koppar.	Krondlr.	Krondlr.
1 dalerstycken	100 +	25,00 =	7084,30 +	22,15 = 7106,45.
» 50- och 40-ören	100 +	66,67 =	7084,30 +	59,08 = 7143,38.
» 25-ören	100 +	100,00 =	7084,30 +	88,62 = 7172,92.
» 10-ören	100 +	233,33 =	7084,30 +	206,77 = 7291,07,

och med en lätt räkning finner man, att öresmyntenas metallvärde genom koppartillsatsen utöfver krondalernas ökas:

50- och 40-örestyckenas med 0,52 procent,

25 » » 0,93 »

10 » » 2,60 »

hvilket förhållande dock förändras eftersom kopparen stiger eller faller i pris. Ju mindre ett myntstycke är till storlek och värde, desto större blir myntningskostnaden för detsamma, och denna kostnad för nuvarande svenska 10-örestyckena har, enligt myntverkets räkenskaper, i medeltal utgjort 5 procent af deras värde. Då det föreslagna 10 örestycket skulle väga något mera än $2\frac{1}{3}$ (2,35) gånger så mycket som det förstnämnda tio örestycket, och man för dess förfärdigande således har $2\frac{1}{3}$ gånger så stor metallmassa att smälta och behandla, blefve utmyntningskostnaden för det nya myntet antagligen dubbelt större, och om dertill lägges den större kopparhalten, komme tillverkningen af detta lilla mynt att kosta staten omkring $12\frac{1}{2}$ procent af prägelvärdet. Under sådana omständigheter må visserligen icke befaras, att någon af staterna skulle blifva frestad att prägla 10-örestycken utöfver hvad rörelsen ovilkorligen behöfde. Snarare kan man motse, att hvarje stat skulle blifva mån om att från de begge andra till sig indraga och i sin rörelse qvarhålla så mycket som möjligt af dessa små myntstycken, för att undvika den förlustbringande tillverkningen. Det torde

således vara skäl att åtminstone för öresmyntet fastställa en större bilonering än den af kommissionen föreslagna.

I stället för det föreslagna silfverhaltiga kopparmyntet med 10 öres prägel skulle man tilläfventyrs kunna, för att göra det större och handterligare än vårt lilla 10-örestycke af vanligt myntsilfver, slå detsamma endast af brons och göra det dubbelt vigtigare och större än det i Art. 6 föreslagna 5-örestycket. Det skulle då komma att väga 16 gram och blifva blott $\frac{16}{25}$ eller icke fullt $\frac{2}{3}$ af det svenska, ännu icke ur rörelsen helt och hållet utträngda 4-skillingsbanko-stycket, och föga större än det föreslagna silfvermyntet på 2 krondaler, sålunda ingalunda oformligt stort. Det må härvid erinras, att i latinska myntkonventionen silfver icke begagnas till mindre myntstycken än dem å 20 centimes.

Art. 7 mom. 1. Kommissionen har här föreslagit 0,0025 såsom remedium i vikt å guldmyntstyckena, och såsom skäl härför endast åberopat den nya tyska myntlagen, ehuru det i Sverige och i den latinska konventionen stadgade viktmedium, eller 0,0020, redan är större, än för mynttillverkningen behöfves, och den utmärkte norske författaren Dr O. J. Broch i ofvanföre redan åberopade ströskrift, sidd. 33—34, underkastat denna bestämmelse i den tyska myntlagen en lika skarp som rättvis kritik.

I de flesta länders myntlagar beräknas viktmedium till vissa tusendelar af myntstyckenas normala vikt, men föreskrifterna för danska myntverket afvika från denna sedvana, i det att de fastställa en bestämd vikt, ett »Es» = 0,0134 gram, såsom maximum, hvarmed en enkel Christiand'or såväl som en dubbel sådan får afvika från den rätta eller normala vigten. *)

Som det icke är svårare att till lika liten afvikelse från rätta vigten justera ett större stycke, än det är att justera ett mindre, utan snarare tvärtom, inses lätt, att det danska beräkningssättet för viktmedium bör föredragas framför den vanliga permilleräkningen, hvilken medgifver en dubbelt större afvikelse för ett dubbelt större myntstycke än för det enkla. Om man i afseende å kommissionens förslag gör beräkningen efter bestämd vikt, så finner man viktmedium för en guldkrona = 11,2 milligram och för en dubbelkrona = 22,4 milligram. Vid myntverket i Stockholm har man icke funnit svårighet vid att justera vigten af en carolin

*) Uppgifterna om danska beräkningen af viktmedium för guld äro hemtade från Report from the Royal Commission on international coinage, London 1868, pag. 234, der en skrifvelse från G. Strachay i Köpenhamn till Lord Stanley finnes intagen, rörande danska guldmynt.

på 6,4 milligram när (0,0020 af rätta vigten), och man skulle derstädes icke hafva något emot en bestämmelse af 5 milligram såsom högsta afvikelsen öfver eller under normala vigten af carolinstycket; och större behöfver den icke vara hvarken för enkla eller dubbla guldkronan. Det för 1-krondalers-stycket föreslagna vigtremediet = 0,005 af styckets vikt, eller 38 milligram, torde vara stort nog äfven för 2- och 4-dalersstyckena.

Remedium i finhet för guldmyntet kan äfven nedsättas till 0,001 eller ännu lägre, ty det är icke svårt att vid gulds smältningar hålla halten eller finheten mycket nära intill den rätta, och legeringen af 9 delar guld och 1 del koppar bibehåller sig jemn och oförändrad under stelnandet.

Öfver de två kolumnerna, som bestämma remedium i vikt, böra sättas orden: »af rätta (eller normala) vigten.» Annars blifva de nedanför stående siffertalen icke rätt begripliga. Deremot synes det vara onödigt och vilseledande att föreskrifva remedium i finhet efter styckets vikt, såsom här blifvit gjordt.

Mom. 2. Detta moment innehåller, att samma normalguld och normalsilfver skall läggas till grund för proberingen vid de tre rikenas myntverkstäder. Hvad med normalguld och normalsilfver egentligen menas, är icke rätt klart, men denna bestämmelse tyckes vara hemtad från föreskrifterna om proberingssättet vid myntverket i Köpenhamn, der man lär jämföra halten af ett visst slags mynt med en för längre tids behof sammansmält normallegering för samma myntsort. Detta sätt att gå till väga vid myntprobering är urgammalt och var för silfvermynt såsom kontrollprof ganska tjenligt, så länge man proverade medelst kapellering eller på torra vägen, och det begagnas ännu i London vid den myntproberingsförrättning, som en gång om året verkställas af guldsmedskompaniet i närvaro af lord-kanslern och bär namn af »Trial of the pyx». Sedan probering af silfver på våta vägen blifvit allmänt antagen och äfven af kommissionen är föreslagen, synes en förskrift om normalsilfver till grund för proberingen vara att anse såsom föråldrad och förkastlig, isynnerhet som dylika normallegeringar af så låg halt, som för 25- och 10-örena blifvit ifrågasatt, torde vara ganska svåra om icke omöjliga att till några skålpunds vikt åstadkomma af tillfredsställande jemnhet, emedan nästan alla legeringar af silfver med koppar efter utgjutning och under stelnningen blifva ojemna, så att somliga delar af samma stycke få högre, andra deremot lägre halt, än den smälta och ännu flytande legeringen innehöll. För silfverprobering på våta vägen är det nödvändigt att hafva kemiskt rent silfver såsom normal- eller kontrollerande metall;

men om kommissionen med normalsilfver afser sådant rent silfver, borde förslaget affattas i andra ordalag. För probering af guldmynt torde åter den angifna grunden möjligen kunna medföra någon nytta.

Föröfrigt anser Statskontoret för sin del, att sådana bestämmelser om sättet för myntproberingens utförande, som innefattas såväl i detta som i nästföljande *mom. 3*, icke böra i en myntkonvention intagas. De hindra alldeles icke vederbörande från att mindre väl verkställa proberingen, och, såvida den ena statens mynt vid de i Art. 13 föreslagna proberingar i de tvänne andra staterna befinnes till finheten riktigt, är det proberingssätt, som före myntens utlemnande begagnats, för samma stater alldeles likgiltigt.

Art. 8, mom. 1. Då här medgifvas betydliga olikheter i prägeln af de tre rikenas mynt, är det svårt att inse hvarföre randen af desamma just skall vara för de särskilda rikena af lika beskaffenhet. Räfflor, bokstafsskrift och andra figurer anbringas i randen af mynten för att skydda mot eller åtminstone försvåra bortfilning och skafning af metall från mynten, såsom på fordna svenska specierna så sinnrikt uttrycktes med den latinska randskriften: »Manibus ne lædar avaris»; men af alla slags randningar är räfflingen den minst skyddande, emedan det fordras ganska liten skicklighet för att förfärdiga ett verktyg, hvarmed man kan bortfila åtskilligt af randen utan att till utseende förändra räfflorna. För de tunna myntstyckena med 10 krondalers och 50 öres prägel torde annan randning än genom räffling icke vara verkställbar, möjligen icke heller för 20-dalers-stycket, men för krondalerna af silfver är annan slags randning mycket att föredraga. Att i en myntkonvention föreskrifva upphöjd rand för samtliga myntstyckena, såvidt dermed menas, att de böra medelst randningsmaskin uppstukas i kanten, tyckes också vara alldeles öfverflödigt, och detsamma gäller föreskriften om 25- och 10-örenas samt alla bronsmyntenas prägling i glatt ring. Bestämmelserna om myntstyckenas beskaffenhet i randen torde böra lemnas åt de särskilda regeringarnes godtfinnande. Emot förslaget i denna Art., att påskriften å guldmynten skall angifva, att det ena är en guldkrona, det andra en dubbelkrona, har danske myntmästaren anmärkt, att denna påskrift icke kunde få rum på myntstyckena tillsammans med den nödvändiga påskriften af 10 och 20 krondaler, med mindre allt för små bokstäfver skulle komma att användas. Men om påskriften af myntstyckets värde anbringas, såsom på svenska carolinen, i myntets periferi, kan den af kommissionen föreslagna få plats med tillräckligt stora siffror och bokstäfver, ehuru i någon mån mindre än

de nuvarande på carolinen, i synnerhet om 10-dalersstycket erhåller 20 millimeters diameter, såsom Statskontoret i anmärkningen öfver Art. 3 föreslagit, och präglingsåret förflyttas till bildsidan. Å alla mynten bör finnas något, som på tydligt och värdigt samt för framtiden mera oföränderligt sätt, än genom den regerande konungens bröstbild är möjligt, angifver, i hvilket rike myntet blifvit slaget; och på svenska guldmyntet torde de i vapensköld anbragte tre kronor, som i flere hundra år prydt alla våra hufvudmynt, icke böra saknas, men kunna icke heller när konungens bild intager ena sidan, få annan plats än på midten af andra sidan, hvarigenom det enda rum, som återstår för myntvärdets anbringande, blifver i myntstyckets periferi. Vid behandlingen af Art. 2 är redan taladt om olämpligheten af namnen guldkrona och dubbelkrona, isynnerhet det sednare, äfvensom om obehöfligheten af särskilda namn för guldmynten. Om sjelfva benämningarne förkastas, förfaller naturligtvis frågan om deras anbringande på mynten. Den danske myntmästaren har framställt den önskan, att på guldmynten måtte utsättas med mycket små bokstäfver myntstyckenas verkliga värde med $\frac{248}{124} = 1$ K. F. G., och anser detta vara mycket tjenligt för att gifva en hvar kännedom om myntens värde. Ändamålsenligheten af en sådan inskrift torde dock vara högst tvifvelaktig, ty en ganska ringa del af Sveriges och Norges innevånare eger något begrepp om, hvad en kilogram vill säga och förblifver antagligen i samma okunnighet ända tills det metriska vigtsystemet en gång möjligen kan blifva i dessa riken antaget; och lika litet förstår allmänheten, huru mycket ett kilogram fint guld är värdt. För att på begripligt sätt angifva myntets värde, borde inskrifvas både finhet och vikt, den sednare efter ett allom bekant vigtsystem, men som hvart och ett af de tre rikena har sitt egna, från de andras afvikande system, är angifvandet af vigten, vare sig af fint eller mynt-guld, åtminstone för närvarande, icke möjlig. Dessutom torde inskriften, i den form densamma af myntmästaren blifvit framställd, förefalla allmänheten såsom hieroglyfer. Alla inskrifter på mynt böra vara lättfattliga för en hvar, som kan läsa och som förstår det lands språk, der myntet är prägladt, men de blifva äfven då för flertalet obegripliga, om allenast initialbokstäfverna begagnas.

En bestämmelse af teknisk art kunde det måhända vara skäl att i denna artikel inrymma, den nemligen att guldmynten icke skulle vid något af de tre rikenas myntverk färgas eller gifvas högre guldfärg på ytan än den rödaktiga, som myntguld af 0,900 halt naturligen har och som svenska caroliner, nordamerikanska m. fl. andra guldmynt förete.

Försöker någon att genom behandling med syror snilla undan guld från ett ofärgadt guldmynt, så röjes nemligen försöket just genom den rena guldfärg myntet i ytan antager, och denna färg kan sedermera icke bortskaffas från alla delar af prägeln.

Art. 9, mom. 2. Här föreslås det stadgande, att ingen enskild man skulle vara skyldig att emottaga öresmynt af silfver (och silfverhaltig koppar) till högre belopp än 5 krondaler i hvarje betalning, under det att 4-, 2- och 1-krondalersstyckena skulle emottagas till belopp af 20 krondaler. Som öresmynten af silfver få, om de efter kommissionens förslag präglas, ett jämförelsevis större metalliskt värde än de större silfvermynten, såsom ofvanföre är visadt, är det svårt att fatta, hvarföre man skulle gifva de förras cirkulation trängre gränser än de sednares. Orsaken härtill synes, vid jämförelse mellan motiven till Art. 9—15, sid. 11, spalt 1 af Bätänkningen med protokollet för kommissionens 9:de sammankomst, vara den, att man genom dessa bestämmelser och genom begränsning för tvungna emottagandet af bronsmyntet till 1 krondaler velat bestämma gränsen för begagnandet af allt skiljemynt till 26 krondaler. Hvarföre detta tal skall anses böra föredragas framför alla andra, är likaledes svårt att inse. Målet kan uppnås på mycket enklare sätt genom att gifva åt allt silfvermyntet samma betalningsgräns, nemligen 25 krondaler; och ville man inskränka densamma till 20 daler, åstadkommes ännu fullständigare det hinder mot begagnandet af skiljemynt till större betalningar, som kommissionen egentligen afsett.

Art. 10 mom. 1. Om detta mom. jämföres med Art. 9 mom. 1 och 11 mom. 2, finner man, att staten, efter kommissionens åsigt, skulle vara skyldig att emottaga och med fullgodt mynt inlösa alla i samma stat slagna mynt, huru mycket de än blifvit genom nötning förminskade, såvida de icke lidit våldsam eller olaglig behandling, och man blott vore i stånd att igenkänna för hvilket rikes räkning de blifvit slagne. Enligt protokollet för kommissionens 6:te sammankomst, hafva tvänne af de svenske och en af de norske ledamöterna i kommissionen yrkat, att den begränsning af statskassornas skyldighet att till fullt värde inlösa förnötta mynt, som Svenska Myntkomiteén 1870 föreslagit, nemligen ²/₁₀₀₀ af myntets rätta vikt utom den man och man emellan gällande nötningsgränsen, borde af kommissionen antagas, men blefvo af de sex andra ledamöterna öfverröstade. Statskontoret anser dock det vara rätt och billigt, att allmänheten i någon mån nödgas bidraga till bibehållande af myntenas rätta värde, och det af nyssnämnda myntkomité föreslagna

medel är, enligt Statskontorets tanke, särdeles lämpligt för sådant ändamåls vinnande. När mynten blifvit till den grad nötta, som den af kommissionen förslagna nötningsgränsen medgifver, må väl en hvar se sig före och med de i denna Art. omtalade myntvigter undersöka erbjudna myntstyckens beskaffenhet. Om allmänheten icke på något sätt tillhållles att vara varsam vid emottagandet af nötta myntstycken, utan göres genom myntlagen försäkrad att när som helst i någon statens vaxlingskassa mot fullgoda stycken få dem utbytta, om endast det minsta spår af prägeln finnes kvar, som angifver från hvilket land de härstamma, uppmuntras myntfilaren uppenbarligen att utöfva sitt förderliga handverk, ty det kan för honom icke blifva svårt att borttaga hälften af ett myntstyckes vikt, utan att det af dettas utseende kan urskiljas, om minskningen orsakats genom nötning under liflig cirkulation eller af brottsliga händer. Det kan till och med skäligen befaras, att industririddare i aflägsna länder skola göra filning och slipning af guld kronor till föremål för fabriksmässig verksamhet i temligen stor skala. Uti det citerade protokollet finnes anfördt, hurusom det numera är regeln, att den, som i god tro mottagit falska myntstycken, erhåller ersättning för dem, när förfalskningen icke är för uppenbar, men sådan ersättning lär väl icke beviljas utan undersökning, tidsutdrägt och hvarjehanda obehag, omständigheter, hvarigenom en hvar förmås till uppmärksamhet på myntens beskaffenhet i nämnda hänseende, och för öfrigt torde väl ersättningen icke kunna grundas på laglig rätt till dess utbekommande.

Art. 12 mom. 2. I afseende å innehållet af detta mom. har danske finansministern uttryckt tvifvel, huruvida den föreslagna myntarelönen 0,0025 eller $\frac{1}{4}$ procent af inlemnadt guld kunde betäcka myntningskostnaderna, isynnerhet när utmyntning af ett ringa belopp begärdes. Detta tvifvel synes vara fullt berättigadt. Svenska myntverket åligger att utmynta caroliner för endast 0,002 eller $\frac{1}{50}$ procent, men denna myntarelön har visst icke betäckt omkostnaderna, hvilka hittills likväl varit större, än de framdeles böra blifva, emedan man ända till år 1868 endast haft att behandla det mjuka dukatguldet och derefter måst vidtaga flera nya anordningar för behandlingen af det hårda carolinguldet. Sedan alla svårigheter numera torde kunna anses vara öfvervunna, synes det sannolikt att den föreslagna myntningsafgiften skall komma att någorlunda betäcka myntningskostnaderna, om utmyntningen blir så stor, att operationerna kunna fabriksmässigt ordnas och utmyntningen af 20-dalersstyckena kommer att uppgå till minst dubbelt så stort antal som den af 10-kronalersstyckena, men icke om sist-

nämnda myntsort i öfvervägande antal blifver att utmynta, och icke heller om så högst obetydliga guldpartier skola, hvar för sig, behandlas, som Riksbanken hittills för utmyntning aflemnad. Vid Stockholms myntverk har emellertid icke allenast den obetydliga utmyntningen af guld utan äfven den rätt ansenliga af silfver oupphörligt förorsakat förluster, hvilka blifvit ersatta till någon del genom anlitan- de af det årliga statsanslaget men isynnerhet genom den ganska vinstgifvande utmyntningen af koppar- och brons-skiljemynt.

I samma mom. är föreslaget, att å guldmynt remedium i vigt efter Art. 7 icke finge användas på *det utmyntade parti i sin helhet* utan borde detta städse innehålla lika så mycket guld, som blifvit inlemnadt. Så som detta förslag blifvit affattadt, skulle det vid svenska myntverket blifva nästan omöjligt att fullgöra, med mindre än att de gällande stagandena om emottagning af guld till förmyntning upphäfvas eller högst väsentligt förändras. Enhvar har nemligen rätt att till förmyntning inlemna så litet parti guld, att det icke innehåller mer än 10 ort = 42,5 gram fint guld. Sådana små partier förmyntas dock icke hvar för sig, utan förvaras till dess att en större utmyntning företages, men de betalas genast genom assignationer på Riksbanken, som efter inlemnarens önskan lemnar honom antingen caroliner eller banksedlar i liquid. Om någon efter konventionens afslutande inlemnade guld till förmyntning af 100 guldkronor och yrkade utbekomma dessa vägande jemnt 448,028 gram, som vore deras normala vigt, skulle det för vederbörande medföra ett ganska mödosamt arbete att bland tusentals myntstycken efter mångfaldiga vägningar utplocka 100 stycken, som riktigt uppfyllde inlemnarens lagenliga begäran. För att lika mycket fint guld, som det inlemnade, skulle komma inlemnaren till godo, måste det utmyntade guldpartiets halt också tagas i betraktande, men i detta afseende innehåller förslaget ingen föreskrift.

Den föreslagna bestämmelsen är hemtagad från den danska myntförordningen, såsom af protokollet för kommissionens 10:de sammankomst inhemtas. Denna förordning medgifver nemligen remedium i vigt af ett »Es» = 0,0134 gr. på hvarje enkel såväl som dubbel christiand'or och af 1 lod = 14,6159 gr. 96 Köln. mark myntade guldstycken, men föreskrifver att hvad öfver- eller understiger normala vigten i ett sådant parti, skall noggrant ersättas och utjemnas i det nästföljande; och det är således för ett sammanräknadt parti om 192 mark = 44,900 kil. = 10,021,75 guldkronor, som danska myntförordningen fordrar att myntverket skall i prägladt mynt återgifva lika mycket fint guld, som blifvit till förmyntning inlemnadt, men icke för hvilket parti som helst, huru

litet det än må vara, såsom kommissionens förslag tillstädjer. Ett som helhet ansedt parti guldmynt, vägande 45 kilogram, kan utan särdeles svårighet justeras normalt dymedelst att vid slutet af justeringen gifves åt ett mindre antal plattor, allt efter omständigheterna, så stor eller så liten vikt, som viktremedium pr stycke tillåter, och om kommissionens förslag ändras derhän att till ordet: »Parti» läggas orden: »uppgående till 45 kilogram eller derutöfver» och den sednare satsen: »men — — — indleveret» antingen uteslutes eller ock ändras till: »men sådant parti skall städse hafva sin normala vikt», blifver bestämmelsen utförbar, men med den lydelse, kommissionen gifvit densamma, kan den icke verkställas.

Det må dock skäligen sättas i fråga, huruvida en dylik bestämmelse, som icke i något annat lands myntlagstiftning förekommer, utan endast tillhör den danska, är nyttig och ändamålsenlig. Den hindrar väl myntverken från att förskaffa sig någon vinst genom viktremediet, men inlemnaren af guldets har ingen fördel deraf, och myntstyckena blifva icke sinsemellan jemnare till vigten utan snarare en mån ojemnare genom den ofvanföre omnämnda jemkningen för att få »partiet» riktigt. Ändamålet med alla bestämmelser angående remedium bör vara att erhålla myntstycken, som till vikt och halt så nära som möjligt öfverensstämma med normalen, och fördenskull äfven blifva så lika hvarandra som möjligt, utan att göra myntningskonstnaderna alltför stora, och detta vinnes bättre genom att antaga lågt remedium pr stycke, och ännu mycket mindre t. ex. 5 gånger mindre för hvart och ett parti om t. ex. 1,000 myntstycken tagna hurusomhelst utan urval. Den danska lagbestämmelsen kan vara nyttig och kanske nödvändig så länge som viktremediet pr stycke bibehålles = 0,0134 gram, men torde vara obehöflig om detta nedsättes till 0,005 gram, och per 1,000 myntstycken till 1,00 gram, öfver såväl som under den normala vigten.

Art. 16. Emot första mom. af denna artikel har danske finansministern gjort den väl grundade anmärkningen, att tiden för den nya räkneenhetens införande och guldmyntens spridande såsom lagligt betalningsmedel är för knappt tilltagen, och att denna termin lämpligen bör framskjutas till den 1 Januari 1875. Uti samma anmärkning instämmer Statskontoret.

Hvad andra momentet beträffar, synes det vara betänkligt för Sverige att förbinda sig att icke företaga någon utmyntning af det nu gällande silfvermyntet efter den dag, då nya myntordningen sättes i verket, emedan Riksbanken vid samma tidpunkt skulle kunna hafva bety-

lig mängd af sedlar utelöpande, hvilka med det gamla silfvermyntet måste inlösas, om så fordras, och derföre möjligen kunde behöfva någon silfverutmyntning äfven efter ifrågavarande tidpunkt. Det torde derföre vara angeläget att vid detta mom. foga ett undantag i berörda afseende för den svenska Riksbanken.

Mom. 3. Då de i ett af de tre rikena nu omlöpande silfver- och koppar- eller bronsmynten aldrig varit såsom lagligt betalningsmedel i de tvänne andra rikena erkända, är det i Statskontorets tanke mindre lämpligt att i en öfverenskommelse eller konvention mellan samma riken inrymma en lagbestämmelse, sådan som den i 3:dje mom. af denna Art. intagna, nemligen att dessa myntsorter före slutet af år 1878 skola upphöra att vara lagligt betalningsmedel.

Ett dylikt förordnande vore dessutom, hvad Sverige särskildt angår, desto mer obefogadt, som alla nuvarande svenska myntstycken hafva ett högre metallvärde än de myntstycken af motsvarande prägelvärde, som komma att ersätta dem. Annat är förhållandet med norska 4- och 2-skillingsstycken samt danska 16- och 4-skillingsstycken, hvilka hafva ett mycket mindre metallvärde, än de af kommissionen föreslagna öresmynten skulle få, en omständighet, som deremot kunde gifva Sverige skälig anledning till ett förbehåll att dessa skillingsmynt vid förutnämnda tid skulle upphöra att vara lagligt betalningsmedel.

Derjemte må erinras, att det för det svenska myntverket skulle blifva alldeles omöjligt att till slutet af år 1878 hafva icke allenast ommyntat de massor af silfver- och bronsmynt, som nu i äro omlopp, utan ock med nytt silfvermynt ersatt den myckenhet af Riksbankens sedlar af 5 och 1 riksdalers valörer, som nu finnas i rörelsen och icke medelst nya med guld inlösbara sedlar skulle kunna godtgöras.

Enligt Statskontorets åsigt, bör det ankomma på de särskilda rikena att hvart för sig i omförmälda hänseende efter eget godtfinnande besluta.

Slutligen har Statskontoret, under antagande att den nya myntkonventionen, om den kommer till stånd, varder, såsom kommissionen afsett, fastställd att gälla för en tidrymd af tio år, trott sig böra fästa Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppmärksamhet derå, att, om den i förslaget till konvention förkommande Art. 16, angående bestämmande af tiden för den nya räkneenhetens införande och begagnandet af guldmynt, såsom lagligt betalningsmedel, till sednast den 1 Januari 1875, godkännes, det blifver nödigt, att följande 17 Artikel, innefattande föreskrift,

att

att konventionen skall gälla till utgången af år 1883, ändras till öfverensstämmelse med innehållet af den föregående artikeln.

De remitterade handlingarne återställas härjemte, och Statskontoret frambärdar med djupaste vördnad, trohet och nit,

Stormäktigste, Allernådigste Konung,

Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåter,

O. F. AF SILLÉN.

Joach. Åkerman.

Föredragande.

Bruno Johansson.

Aug. Häggbladh.

M. Nordlindh.

Per Samzelius.

K. Stolpe.

Stockholm den 9 November 1872.

Till Kongl. Maj:t underdånigst, i fråga om ett för Sverige, Norge och Danmark gemensamt, på guld grundadt myntsysteem.

Christiania Slot den 20de November 1872.

Protokol

ført i sammensat norsk-svensk Statsraad for Hans Majestæt Kongen. Nærværende vare: Hs. Excellence Hr. Statsminister Kierulf, Hs. Excellence Hr. Justitiæstatsminister Adlercreutz, samt Statsraaderne Stang, Manthey, Meldahl, Helliesen, Falsen, Vogt, Johansen, Essendrop, Segelecke, Wærn og Bergstrøm.

Finants-Departementets Chef, Statsraad Manthey, foredrog i Underdanighed Følgende:

Ved Kongelig Resolution af 29 Juli d. A. blev der til paa Norges Vegne at deltage i en i Kjøbenhavn sammentrædende Fælleskommission for de tre nordiske Riger, der skulde have at afgive Betænkning og udarbejde Forslag angaaende Antagelse af et for de tre nordiske Riger fælles Myntsystem, grundet paa Guld, naadigst beskikket Professor T. H. Aschehoug, Bankdirektør M. Getz samt Hypothekbankdirektør J. H. Andresen. Disse Mænd sammentraadte derefter med et lige Antal Udsendinge fra Sverige og Danmark i Kjøbenhavn i August Maaned næsteften. Resultatet af denne Fælleskommissions Overveielser foreligger i en den 20de September sidstleden dateret Betænkning, som indeholder Forslag til en i 17 Artikler affattet Overenskomst mellem de tre nordiske Kongeriger om et fælles paa Guld baseret Myntsystem, ledsaget af Motiver, hvilken Betænkning er bleven tilstillet Departementet af Kommissionens norske Medlemmer og som underdanigst vedlægges i Aftryk. Idet man angaaende Enkelthederne i Kommissionens Forslag henviser til Aftrykket, skal man som sammes Hovedtræk fremhæve Følgende:

Bih. till Riksd. Prot. 1873. 6 Saml. 2 Afd.

De tre nordiske Riger antage Guld som Grundlag for et fælles Myntsystem med Benyttelse af Sølv og ringere Metal til Hovedmyntens Underafdelinger som Skillemynt. Der udmyntes en for de tre Riger fælles Hovedmynt, som kaldes Guldkrone, hvorefter der gaar 248 Stykker paa et Kilogram fint Guld, og en anden, hvis Værd er dobbelt saa stor og som kaldes Dobbeltkrone, hvorefter der altsaa gaar 124 Stykker paa et Kilogram fint Guld. Den fælles Regningsenhed skal være Krondaleren, som er Tiendedelen af en Guldkrone. Krondaleren deles i 100 Øre. Guldmynterne præges af en Legering af 90 Vægtdele fint Guld med 10 Vægtdele Kobber. Skillemynterne udpræges dels af Sølv af forskellige Legeringer, dels af Bronze, bestaaende af 95 Vægtdele Kobber, 4 Vægtdele Tin og 1 Vægtdel Zink. Af Sølvmynter kunne udmyntes Stykker paa 4, 2 og 1 Krondaler samt paa 50, 40, 25 og 10 Øre. Af Bronze kunne præges Stykker paa 5, 2 og 1 Øre. Sølvmynternes Indhold af fint Sølv sammenlignet med Guldmynternes Indhold af fint Guld giver et Værdiforhold mellem Guld og Sølv af 1: 14,88; efter det nu bestaaende Prisforhold mellem Guld og Sølv af omtr. 1: 15,7 er dette enstyndigt med at Sølvmynterne indeholde omtr. 5,2 pCt mindre Sølv end deres paalydende Værdi. Remediet for Vægt er for Guldmynterne fastsat til $2\frac{1}{2}$ Tusinddele over eller under og for Finhed til 2 Tusinddele; for Sølvmynterne er Remediet for Finhed fastsat til 3 Tusinddele, og i Henseende til Vægt til respektive 3, 4 og 5 Tusinddele for de større Stykker, som skulle justeres stykkevis, og til respektive 5, 10 og 15 Tusinddele for de mindre Stykker, som skulle justeres kilogramvis. De i Henhold till Overenskomsten prægede Mynter skulle i alle tre Riger være lovligt Betalingsmiddel efter deres paalydende Værdi saavel til Statskassen som til Private, saalænge de holde Passervægten. Dog skal Ingen være pligtig til af Skillemynten i een Betaling at modtage over 20 Krondaler af de større og 5 eller 1 Krondaler af de mindre Sorter, altsaa tilsammen ikke over 26 Krondaler. Naar Guldmynterne ved Slid have mistet over $\frac{1}{2}$ pCt. af sin Normalvægt, ophøre de at være lovligt Betalingsmiddel mellem Private, men beholde Gyldighed efter sit Paalydende ligeoverfor Statskasserne. Ligeledes skulle slidte Skillemynter modtages for fuld Værdi af Statskasserne, naar det kun kan kjendes, for hvis Regning de ere udmyntede. Saadanne slidte Mynter saavel som Skillemynt, som holder 4 eller flere pCt. under sin rette Vægt, maa ikke igjen af Statskasserne sættes i Omløb, men skulle indsmeltes af den Stat, før hvis Regning de ere prægede. Enhver af Statskasserne er pligtig til at ombytte med Hovedmynt et hvilket som helst med 10 Krondaler deleligt Beløb i Skillemynt, som derefter igjen kan kræves indløst hos den Statskasse, for hvis Regning de ere udgivne. I alle tre Riger skal Adgang aabnes for Enhver til at erholde Hovedmynter udmyntede for indleveret Guld mod Erlægelse af $\frac{1}{4}$ pCt. af det udmyntede Beløbs Værdi i Slagskat; Skillemynt

udmyntes kun for Regjeringernes Regning. I alle 3 Riger skal den nye Regningsenhed være indført og Adgang være aabnet til at benytte Guldmynt som lovligt Betalingsmiddel inden Udgangen af Aaret 1873. Efter dette Tidspunkt maa ingen Udmyntning mere finde Sted efter de for Tiden i Rigerne bestaaende Myntsystemer. De ældre Mynter skulle inden Udgangen af Aaret 1878 have ophørt at være lovligt Betalingsmiddel i vedkommende Rige. Overenskomsten forbliver gjældende indtil Udgangen af 1883 og vedbliver fremdeles at gjælde, saalænge den ikke med et Aars Varsel er opsagt af et af Rigerne.

De til Grund for dette Forslag liggende Motiver skal Departementet nedenfor nærmere omhandle.

Kommissionens ovennævnte Forslag er ifølge modtagen Meddelelse fra det Kongelige Udenrigs-Departement med en officiel Skrivelse af 12te Oktober sidstleden af den Kongelige danske Minister i Stockholm overleveret til Hs. Excellence Udenrigsministeren med Tilkjendegivende, at den Kongelige danske Regjering med nogle faa Forandringer finder at kunne antage samme. Angaaende disse Forandringer er nærmere Forklaring meddelt i den ovennævnte Skrivelse fra den danske Minister, som er bleven dette Departement tilstillet i Afskrift og som er ledsaget af Udkast til en Overenskomst, hvori disse Ændringer ere indtagne. Forandringerne vedrøre blot Forslagets Artikel 16, angaaende Tiden, inden hvilken den nye Ordning skal være indført, hvorhos en ny Artikel er foreslaaet tilføiet, om at Ratifikationens Udvexling først skal finde Sted efter at vedkommende Repræsentationers Samtykke er erhvervet. Derhos er der, uden at dog noget bestemt Forslag er fremsat, antydnet Ønskeligheden af Forandring i Udkastets Artikel 2 angaaende de nye Mynters Benævnelse og i Artikel 12 angaaende Slagskattens Størrelse. Departementet skal nedenfor nærmere omhandle disse Ændringsforslag ved Gennemgaaelsen af Udkastets Enkeltheder.

Hans Excellence Udenrigsministeren har ved at oversende disse Meddelelser anholdt om Departementets Betænkning om, hvorvidt Kommissionens Udkast med de af den danske Regjering foreslaaede Forandringer for Norges Vedkommende antages at kunne i det Hovedsagelige lægges till Grund for videre Underhandlinger, med Tilkjendegivende, at han, saafremt Forslagets Antagelse baade fra norsk og fra svensk Side tillraades, agter at foreslaa for Deres Majestæt at udnævne en svensk og en norsk Befuldmægtiget til at deltage i Underhandlingerne med den Kongelige danske Minister i Stockholm og sammen med ham at undertegne den endelige Overenskomst.

Idet Departementet som Følge heraf skal tillade sig at gjøre Spørgsmaalet om Antageligheden for Norges Vedkommende af den foreslaaede Myntoverenskomst mellem de tre nordiske Riger til Gjenstand for underdanigst Foredrag, skal man med Hensyn til de tidligere Forhandlinger angaaende

denne Sag henviser till Departementets underdanigste Foredrag af 1ste Februar samt 11te og 29de Juli d. A., som underdanigst vedlægges i Aftryk. Det foreliggende Forslag til en Myntoverenskomst foranlediger Overveielser saavel med Hensyn til Sagens Realitet, som med Hensyn til det formelle Spørgsmaal om, hvorvidt Sagen bør ordnes ved Konvention, inden den har været forelagt den lovgivende Myndighed til Afgjørelse: Departementet skal først omhandle den reelle Side af Sagen.

Kommissionen har ikke nærmere omhandlet Spørgsmaalet om Nødvendigheden af en Overgang til Guldreden, idet den er gaaet ud fra, at dette Spørgsmaal ikke behøvede nogen Undersøgelse, og Kommissionen har derfor desangaaende kun bemærket, at den slutter sig til den forudsatte Tanke om denne Overgangs Nødvendighed. Departementet, som i sine tidligere Foredrag om Sagen har udtalt sig i samme Retning og nærmere begrundet denne Mening, finder heller ikke Grund til ved nærværende Anledning yderligere at omhandle dette Punkt.

Angaaende Valget af Myntsystem skal Departementet anføre, at der vel kunde være Spørgsmaal om tre forskellige Udveje, enten at optage et af de bestaaende større udenlandske Guldsystemer eller at bibeholde det nuværende System alene med Ombytning af Sølv mod Guld som Myntmetal, eller endelig Indførelse af et nyt Myntsystem, sigtende til at tilveiebringe Fællesskab i Mynt mellem de tre nordiske Riger. Departementet har i et tidligere Foredrag paavist, at hvis man vilde bestemme sig for at antage et større udenlandsk Myntsystem, kunde der under de forhaandenværende Omstændigheder alene være Spørgsmaal om det nye tyske, og man har derhos erklæret sig tilbøielig til at holde paa den Anskuelse, at Antagelsen af dette i alle tre Riger vilde være den heldigste Løsning af Spørgsmaalet. Inden Myntkommissionen er der ogsaa bleven fremsat Forslag om det tyske Systems Antagelse, men Forslaget blev med 8 Stemmer mod 1 forkastet. De Betragtninger, hvorpaa dette Resultat er bygget, have hovedsagelig været følgende: For det første staar den tyske Regningsenhed, Marken, i et saadant Værdiforhold til de i de tre nordiske Riger gjældende Myntenheder, at Overgangen til den nye Enhed vilde medføre en Forrykkelse i alle bestaaende Værdibegreber, foranledige særdeles besværlige Beregninger og nødvendiggøre en gennemgaaende Omskrivning af bestaaende Pengeforpligtelser. De hermed forbundne Ulemper vilde rimeligvis blive modtagne med saa meget større Misnøie, som Ulemperne ikke engang kunde siges at medføre Fordelene af et internationalt Myntsystem med Sikkerhed mod fremtidige Forandringer. Sandsynligheden for, at det tyske System skulde kunde blive et almindeligt internationalt, er ikke større, end før at saadant skulde blive Tilfældet med hvilketsomhelst af de andre, mere udbredte Systemer. Det er mere sandsynligt, at Nationerne, naar de engang beslutte sig til at fjerne

de Ulemper, som ere forbundne med at have forskellige Myntsystemer, ville antage et fra alle de nugældende forskjelligt System, som kunde fyldestgøre adskillige Fordringer til et rationelt Myntsystem, der maa lades uopfyldte i alle de nu bestaaende, og i saa Fald vilde man ved Antagelsen af det nye System atter faa alle de med en Overgang til et forskjelligt Myntsystem forbundne Vanskeligheder og Besværligheder. Endvidere anføres en Betragtning, som dog har ringe Vægt for Norges Vedkommende, nemlig Hensynet til de Vanskeligheder, som ere forbundne med det tyske System som et endnu ikke færdigt eller engang fuldt udarbejdet Myntsystem, hvilket især faar Betydning for den mindre Handel i Grændsedistrikterne, for hvilke det er af stor Betydning, hvorledes Hovedmyntens Underafdelinger ere udmyntede. Det lader sig imidlertid allerede nu forudse, at det neppe ved nogensomhelst Anordning af Delingsmynten vil lykkes i den nærmeste Fremtid at fortrænge Thaleren og Gylden fra at være den Regningsenhed, som fortrinsvis benyttes i daglig Handel og Vandel, og der vil saaledes i de tyske Lande, som ligge nærmest ved de nordiske, i lang tid vedblive at være to Regningsenheder, en officiel, Marken, og en populær, Thaleren. Dette vil være høist ubekvem for de tilgrændsende Lande, som maatte ville antage den tyske Myntfod.

Endelig anføres som en Indvending mod Antagelsen af det tyske Myntsystem, at det med Sikkerhed kan forudses, at det større Myntgebet Skillemynt endog uden en formelig Myntkonvention med Tydskland, hvorom der sandsynligvis ikke vilde blive Spørgsmaal, vilde finde Veien til det mindre Gebet i langt større Omfang end omvendt; og Følgen af Antagelsen af det tyske System vilde derfor kunne forudsættes at blive en Oversvømmelse med tysk Delingsmynt og al den deraf slydende Uleilighed og Tab.

Disse Indvendinger mod Optagelsen af det tyske Myntsystem faa for Norges Vedkommende en forøget Vægt, efterat det maa ansees som givet, at hverken Danmark eller Sverige er villigt til at indføre samme; saavel Stemningen inden Myntkommissionen som de officielle Udtalelser fra svensk og dansk Side gjøre det nemlig utvivlsomt, at der ikke længere er nogen Udsigt til at man i de tvende andre Lande under nogen Omstændighed vil optage den tyske Myntenhed. Om at Norge under disse Omstændigheder isoleret skulde bestemme sig for det tyske System, vil der formentlig ikke kunne være Tale, selv om der ikke frembød sig Udsigt til at komme overens om Antagelse af et for de tre nordiske Riger fælles Myntsystem; til de øvrige Ulemper, som vilde følge med Indførelsen af det tyske System, vilde da nemlig komme de særdeles betydlige Vanskeligheder, som vilde være forbundet med at have en fra vore nærmeste Nabolande ganske forskjellig Regningsenhed, medens Forholdet mellem de tre Landes Myntsystemer for Tiden som bekjendt er saadant, at endog det ene Lands Mynter i ikke ringe Om-

fang cirkulerer i de øvrige Lande. Til at opveie disse Ulemper maatte der ialfald foreligge en til Vished grændsende Sandsynlighed for at det tyske System efterhaanden vilde vinde Udbredelse som et Verdenssystem, til hvilket ogsaa vore Nabolande med Tiden vilde blive nødte til at slutte sig. Men som af Kommissionen paapeget er det saalangtfra sandsynligt, at noget Saadant vil indtræde, at det snarere maa ansees for rimeligt, at det tyske System aldrig vil vinde en international Udbredelse.

Inden Departementet gaar over til nærmere at prøve det af Myntkommissionen foreslaaede System, skal man endnu omhandle den ovenfor antydende anden Udvei, som der kunde være Spørgsmaal om at vælge ved Overgangen til Guldmyntfod, nemlig at bibeholde den nuværende Regningsenhed samtidig med Indførelsen af Guld som Myntmetal. Dette Forslag støtter sig i det Væsentlige til den Betragtning, at det, som det for Øieblikket egentlig haster med, er at faa ombyttet Sølv med Guldet som Myntmetal, medens derimod Opnaaelsen af fuld Overensstemmelse i Myntsystem dels med vore tvende nærmeste Nabolande, dels med andre mere udbredte Myntsystemer, er et Formaal som, hvor eftertragtelsesværdigt det end kan være, dog ikke paatrænger sig som noget umiddelbart nødvendigt. Forandring af Regningsenhed er en Sag, som er forbunden med saa væsentlige Ulemper, at der altid vil opstaa Betænkkelighed ved et saadant Skridt, og disse Betænkkeligheder ere under de nærværende Forholde saameget større, som man dog ikke med positiv Sikkerhed tør paastaa, at jo Nationerne muligens i en nogenlunde nær Fremtid kunde enes om et internationalt System, og at man saaledes kan være betrygget mod at man bliver nødt til om kortere eller længere Tid paanyt at ombytte Myntsystem. Under disse Omstændigheder byder Forsigtighed, at man ser Tiden an med at indføre noget nyt System og at man foreløbig indskrænker sig til at antage Guldmeden med Bibeholdelse af den nuværende Regningsenhed, hvormed man tillige vilde opnaa, at Overgangen til et andet Guldssystem, om derom senere maatte opstaa Spørgsmaal, vilde kunne iværksættes med større Lethed, end ved en direkte Overgang fra vort nuværende Sølvsystem. Denne Hensigt kunde opnaaes enten ligefrem derved, at vi prægede en Guldmynt, hvis Værdi efter det antagne Reduktionsforhold mellem Guld og Sølv, udgjorde et Multiplum af Speciedaleren; eller ogsaa kunde Øiemedet uden nogen Udmyntning af Guldmynter, i det Væsentlige opnaaes alene ved at paabyde, at Bankens Sedler skulde være indløselige med umyntet Guld, idet Sedlerne ligesom nu vilde vedblive at være det egentlige Cirkulationsmiddel med Bibeholdelse af vore nuværende Sølvmynter som Delings- og Skillemynt; som en Modifikation af Systemet er det endvidere bleven foreslaaet, dels at udpræge indenlandske Guldmynter svarende i Vægt og Finesse til de tyske Guldmynter, dels at give tyske eller andre fremmede Guldmynter, forsaavidt de holde en vis Passervægt lovlig Kurs som inden-

landsk Betalingsmiddel. De sidstnævnte Forslag støtte for en væsentlig Del sin Berettigelse til den ovenfor paa pegede Omstændighed, at Banksedler for Tiden faktisk saagodtsom udelukkende benyttes som Hovedmynt i den indenlandske Omsætning, medens Sølvmynterne alene benyttes som Delings- og Skillemynt; dette Forhold kunde bestaa uforandret efter Indførelsen af Guldfo den, og Forandringen vilde saaledes saagodtsom ikke mærkes i den indenlandske Omsætning; de Guldmynter, som maatte blive prægede, vilde kun faa en yderst ringe Anvendelse som indenlandsk Cirkulationsmiddel, medens de vilde faa sin væsentligste Betydning som Betalingsmiddel i Likvidationer med Udlandet, ved hvilke det undertiden kan være fordelagtigere og bekvemmere at anvende præget Mynt end umyntet Metal.

Forslag gaaende i den heromhandlede Retning, har ogsaa været fremsat og drøftet inden Myntkommissionen, som dog ikke har fundet at kunne tiltræde samme, fornemmelig af Hensyn til at Følgen af Forslagets Antagelse vilde være, at vi endnu maatte bevare, muligens ogsaa forstørre den Forskjellighed i Myntsystem, som i stigende Grad volder de nordiske Rigers Indvaanere Besværighed og Tab, og som Kommissionen har anseet det for sin Hovedopgave at søge fjernet. Tænker man sig Forslaget realiseret i den Form, hvori det er bleven fremsat for Kommissionen, nemlig at man med Bibeholdelse af den nuværende Regningsenhed udmyntede indenlandske Guldmynter svarende i Vægt og Finhed til de tyske, fremstiller der sig tillige andre væsentlige Betænkkeligheder mod dets Antagelse, som nærmere findes paa pegede i Kommissionens Betænkning, medens Fordelen ved Indførelsen af en saadan Mynt vilde være ringe, medmindre man gaar ud fra den Forudsætning, at det tyske Myntsystem definitivt burde blive at optage hos os. Tænker man sig derimod Sagen ordnet paa den Maade, at vort bestaaende Myntsystem uden modifikation forandres til et Guldsystem, maa det erkjendes, at Tanken har meget for sig, navnlig hvis man kunde gaa ud fra at Sverige og Danmark for sitt Vedkommende vilde følge en lignende Fremgangsmaade. Det vilde ubestrideligt være den simpleste, bekvemmeste og mindst bekostelige Maade, hvorpaa vi kunde faa Guldfo den indført. Der vilde ikke opstaa nogen Forrykkelse i de tilvante Værdibegreber eller de bestaaende Pengeforpligtelser, og da Forholdet mellem vor Regneenhed og de udenlandske Myntsystemers Enhed vilde blive uforandret, vilde de Ulemper, som flyde af den i denne Henseende bestaaende Forskjel, hverken blive større eller mindre end de nu ere. Bortset fra Omkostningerne ved Anskaffelse af Guld og sammes Udmyntning, vilde der ved Forandringen ikke forvoldes andre Udgifter end hvad der vilde kræves til Billonnering af vor nugældende Grovkurant, som neppe vilde kunne opretholdes med sit nuværende Værdiindhold.

Spørgsmaalet bliver altsaa, hvorvidt man vil tillægge Fordelene ved at have et med de to øvrige nordiske Riger fælles Myntsystem og ved at vore

Mynter komme til at staa i et bekvemt Forhold til Hovedmynterne i andre Lande saa megen Vægt, at man for disse Fordeles Skyld vil underkaste sig de Ulemper, som ere forbundne med at forandre sit Myntsystem. Dette Spørgsmaals Afgjørelse maa i en væsentlig Grad bero paa Beskaffenheden af det nye System, som tænkes sat i Stedet for det Bestaaende, og Departementet skal derfor nu gaa over til at omhandle det af Kommissionen anbefalede Forslag.

Som ovenfor forklaret tilraader Kommissionen Indførelse af en Guldmynt af saadan Størrelse, at der gaar 248 Stykker paa et Kilogram fint Guld; hvert Stykke kommer saaledes til at indeholde 4,032258 Grammer fint Guld. Tiendedelen af denne Guldmynt skal danne den nye Regningsenhed, Kron-daleren. Angaaende det Forhold, hvori den nye Guldmynt vil komme til fremmede Guldmyntsystemer, oplyser Kommissionen, at 4 Guldkroner eller

40	Krondaler	bliver	lige	med	45	Mark	tydsk,
90	"	"	"	"	125	Francs,	
20	"	"	"	"	15	Mark	Banko,

(efter den i Hamborg nylig vedtagne Lov om Bankforpligtelsers Konvertering til Guldmynt efter Forholdet 150 Guldmark = 100 Bancomark). Da saaledes Krondalerens Forhold til den tyske Mark bliver som $10 : 11\frac{1}{4}$ eller som $8 : 9$ eller $1 : 1\frac{1}{8}$ eller omvendt 10 tyske Mark til Krondaleren som $10 : 8,889$ eller $1 : 0,8889$, kan der, naar hensees til Detail-Omsætninger, vistnok ikke paastaaes, at dette Forhold blev særdeles gunstigt, men naar man ikke ligefrem vil adoptere et fremmed System, men vil indføre en selvstændig Regningsenhed, kan man ikke gjøre Regning paa gunstigere Omsætningsforhold, og som af Kommissionen bemærket, vil man dog for den større Handel med Tydskland i det Væsentlige opnaa den Fordel, som var tilsigtet ved Forslaget om at indføre den tyske Guldhovedmynt med Bibeholdelse af den nuværende Regningsenhed.

Det andet Hovedhensyn, som ved Siden af Forholdet til de udenlandske Myntsystemer bør komme i Betragtning ved Valget af Myntenhed for Guld-foden, er det Forhold, hvori samme kommer til at staa til vort bestaaende Myntsystem. I denne Henseende skal Departementet oplyse, at de $2\frac{1}{2}$ norske Species indeholde 63,2425 Gram fint Sølv, medens 10 Krondalere indeholde 4,032258 Gram fint Guld, saa kommer 10 Krondalere til at svare til $2\frac{1}{2}$ Specie eller 1 Krondaler til $\frac{1}{4}$ Specie ved et Prisforhold mellem Sølv og Guld af $1 : 15,68$. For Sveriges Vedkommende vil Krondaleren svare til 1 svensk Riksdaler ved et Prisforhold af $1 : 15,81$ og for Danmark vil Krondaleren svare til $\frac{1}{2}$ dansk Rigsdaler af $1 : 15,67$. Stiller altsaa Prisforholdet mellem Guld og Sølv sig saaledes, at Konverteringen kan ske efter noget af de ovenfor angivne Proportionstal, saa vil Konverteringen for det Lands Vedkommende,

kommende, for hvilket den indtræffer, blive saa simpel, at ingen væsentlig Ulempe vil forvoldes ved Regningsenhedens Forandring og al egentlige Om-skrivning af bestaaende Pengeforpligtelser formentlig i de fleste Tilfælde vil kunde undgaaes. Det samme vil indtræde, om end Konverteringsforholdet ikke falder nøiagtigt sammen med det ovenfor angifne Tal, naar kun Afvigelsen ikke er større, end at den praktisk lader sig sætte ud af Betragtning. Om man nemlig end med Kommissionen gaar ud fra, at Konverteringen bør ske efter det paa Overgangstiden stedfindende Prisforhold mellem Guld och Sølv, vil denne Grundsætning dog i sin praktiske Anvendelse ikke kunne befølges i dens yderste Konsekvents. Thi da Prisforholdet mellem Guld og Sølv fra Dag til Dag er underkastet smaa Forandringer, vilde det kunne lede til Vilkaarlighed, om man lod Konverteringen foregaa efter det Prisforhold, som finder Sted netop paa den Dag, da Reduktionen bestemmes at skulle indtræde; for at opnaa et praktiskt rimeligt og retfærdigt Resultat, vil det være hensigtsmæssigt at lade Konverteringskursen bestemme efter den Gjennemsnitspris, som finder Sted i et vist Tidsrum før det Tidspunkt, da Konverteringen skal træde i Kraft. Men naar maa først lader en Gjennemsnitspris være den afgjørende istedetfor den faktisk forhaandenværende Pris paa et vist Tidspunkt, vil man uden at gaa den materielle Retfærdighed for nær kunne tilstede et vist Spillerum for en vilkaarlig Fastsættelse af Konverteringskursen, i den Hensigt at opnaa et for Konverteringen bekvemt Forhold. Hvor stort Spillerum, med Befølgelse forøvrigt af den ovenfor forudsatte Grundsætning for Konverteringen, i denne Henseende kan tilstedes, er naturligvis en Skjønssag, men Departementet antager, at man uden Betænkelighed kan bestemme Konverteringskursen $\frac{1}{5}$ Procent eller 2 Promille over eller under det faktisk gjennemsnitlige Prisforhold, eller muligens endog med lidt større Afvigelse. Hin Afvigelse svarer omtrent til en Prisdifferents af $\frac{1}{8}$ Penny pr. oz Std. efter den paa Londons Børs sædvanlige Noteringsmaade af Sølvprisen, hvilken Differents ikke er større, end at den hyppig kan indtræde fra den ene Dag til den anden og endog samme Dag paa de forskjellige Hovedmarkeder, sammenlignede med hinanden.

Man kan saaledes gaa ud fra, at hvis det gjennemsnitlige Prisforhold mellem Guld og Sølv paa Konverteringstiden ligger mellem Grændserne

$\frac{1}{15,65}$ og $\frac{1}{15,71}$ eller muligens $\frac{1}{15,64}$ og $\frac{1}{15,72}$, saa vil Konverteringen af Speciesmynt til Krondalermynt kunne foregaa efter det ligefremme Forhold af $\frac{1}{4}$ Spd. lig 1 Krondaler. Hvorvidt dette vil blive Tilfældet, er en Sag, hvorom der naturligvis ikke er let paa Forhaand at udtale nogen bestemt Formening, især da Sølvpriserne i den senere Tid har vist sig at være underkastede temmelig betydelige Fluktuationer. Myntkommissionen har været tilbøielig

til at antage, at Prisforholdet i den nærmeste Fremtid, i hvilken der formentlig vilde blive Spørgsmaal om at foretage Reduktionen, vilde stille sig omkring 1 : 15,70, altsaa ligge indenfor de ovenfor angivne Grændser. Ifølge Noteringerne paa Londons Børs har det gennemsnitlige Prisforhold i afvigte Oktober Maaned været omtr. 1 : 15,70.

Imidlertid maa man i ethvert Fald være forberedt paa, at Sølvrpriserne kunne komme til at stille sig saaledes, at det ikke vil blive muligt at lade Konverteringen til det nye Myntsystem foregaa efter Forholdet 1 Kronдалer lig $\frac{1}{4}$ Spd., men at man maa fastsætte en Opgjæld i den ene eller den anden Retning ved Speciesforpligtelsers Betaling med Kronmynt. Herved vil visselig opstaa Ulemper. Departementet tror dog ikke, at disse bør tillægges nogen overveiende Vægt. Den nye Regningsenheds mindste Underafdeling er nemlig saa liden, at der aldrig vil blive Spørgsmaal om at fastsætte denne Opgjæld nøiagtigere end til hele Ører, eller til hele Procenter af den nye Regningsenhed, hvorved altsaa Beregningen ikke bliver særdeles indviklet. Derhos kan man med Sikkerhed forudsige, at Sølvrprisens Afvigelse fra det Forhold, som ligger till Grund for Konverteringskursen, 1 Kronдалer lig $\frac{1}{4}$ Spd., ikke vil kunne blive større, end at Opgjælden alene kommer til at dreie sig om nogle faa Ører. Herved opnaaes den væsentlige Fordel, at Opgjælden bliver for ringe til at kunne komme i Betragtning ved ganske smaa Omsætninger og ved en Mængde Detailpriser, hvor et ubekvent Reduktionsforhold især vilde fremkalde Vanskeligheder, fordi disse vilde ramme den Del af Publikum, som maa forudsættes at være mindst øvet i at foretage indviklede Beregninger. Opgjælden vilde hovedsagelig faa praktisk Anvendelse ved Opgjør af Pengeforpligtelser, som knytte sig til et skriftligt Fundament, og saaledes væsentligst blive af Betydning for saadanne Personer, for hvem en saa let Beregning ikke vil foranledige synderlig Uleilighed. Idetheletaget tror Departementet, at det med Hensyn til den praktiske Bekvemhed ved Overgangen til et nyt Myntsystem er af overveiende Betydning, at den nye og den gamle Regningsenhed med nogenlunde Grad af Nøiagtighed staar i et ubruddent og simpelt Multiplumsforhold til hinanden, om der end, hvor Omsætningen skal foregaa med Nøiagtighed, maa gives et i Procenter bestemt Tillæg eller Fradrag; der opnaaes nemlig derved den væsentlige Fordel, at man uden nogen Tankeanstængelse har et Overblik over en Pengeforpligtelses eller et Værdibegrebs Størrelse udtrykt saavel i den nye som den gamle Myntsort. Det medfører en langt større Usikkerhed i denne Henseende, naar den ene Regningsenhed ikke paa denne Maade gaar op i den anden, selv om Forholdet kan udtrykkes ved hele Tal f. Ex. ved 7 : 9.

Der kunde reises det Spørgsmaal, om det ikke for at undgaa den Resiko, at muligens alle tre Lande ved Indførelsen af den nye Regningsenhed bleve nødte til at fastsætte en Opgjæld paa de nye Mynter, skulde

være rigtigst ikke paa Forhaand at fastsætte den nye Guldmynts Størrelse anderledes, end at denne bliver et Multiplum af enten den dansk-norske eller den svenske nuværende Regningsenhed, og forøvrigt lade Myntens Guldindhold være afhængig af, hvorledes Prisforholdet mellem Guld og Sølv vilde stille sig paa Overgangstiden, hvorved det da tillige maatte fastsættes, hvilket eller hvilke af Rigerne skulde bære Uleiligheden med at udjevne den Differents, som for Tiden bestaar mellem de tre Rigers Myntenheder. Herimod kan der imidlertid med Rette indvendes dels, at det da vilde komme til at bero paa en Tilfældighed, om den nye Hovedmynt kom til at staa i det nogenlunde bekvemme Forhold til enkelte af de udenlandske Myntsystemer, som vil opnaaes ved Kommissionens Forslag, og som maa erkjendes at være en væsentlig Fordel ved samme, dels, at man da vilde binde vedkommende Lovgivningsmyndigheders Hænder med Hensyn til Valget af Tiden for Overgangen til det nye Myntsystem, idet denne under denne Ordning selvfølgelig maatte indtræde samtidigt i alle Lande. Departementet kan derfor ikke anbefale en saadan Udvei.

Den Betænkelighed, som Kommissionens Forslag fremkalder paa Grund af Uvisheden, om der vil være Anledning til at anvende en Konverteringskurs, som Kommissionen ved Valget af Guldmyntens Størrelse har forudsat, vilde forøvrigt bortfalde, hvis det skulde blive anseet tilraadeligt uden videre

ved Lov at fastsætte Konverteringskursen for vort Vedkommende til $\frac{1}{15,68}$ uden Hensyn til, hvorledes Sølvrprisen vil stille sig paa Konverteringstiden. Det kan nemlig siges, at Lovgivningen uden at gaa nogens Rettighed for nær, maa være berettiget til at paabyde Konverteringen efter et Prisforhold paa Sølv, som den lovgivende Myndighed ved et selvstændigt Skjøn finder at være det gennemsnitlige for et længere Tidsrum, og fra dette Synspunkt vil det ovenfor nævnte Forhold neppe findes at være uantageligt. Ligeledes vil Betænkeligheden ved paa Forhaand at vedtage den nye Guldmynts Størrelse uden samtidigt at fastsætte en Konverteringskurs, som stiller den nye og den gamle Regningsenhed i et ubruddent Multiplumsforhold til hinanden, bortfalde, hvis der saaledes, som det har været foreslaaet, opstilles den Grundsætning for Konverteringen, at samme, forsaavidt angaar tidligere stiftede Forpligtelser, som have en længere Forfaldstid, bør foregaa efter det paa Betalingstiden gjældende Prisforhold mellem Guld og Sølv, idet det i saa Fald alligevel vil blive fornødent ialfald for disse Forpligtelsers Vedkommende at beregne en Opgjæld eller Atkortning ved deres Omsætning i den nye Myntsort. Departementet vil imidlertid ikke ved nærværende Leilighed med Bestemthed udtale sig om disse Spørgsmaal angaaende Konverteringen, som tiltrænge en videregaaende Udredning.

Efter det Anførte vil den foreslaaede nye Regningsenhed enten nøiagtig eller ialtfald paa det nærmeste svare til $\frac{1}{4}$ af vor nuværende Speciedaler. I Henseende til Størrelsen frembyder den nye Regningsenhed væsentlige Fortrin fremfor den nugældende; Speciedaleren er en uforholdsmæssig stor Regningsenhed især for et fattigt Land, hvilket ogsaa forvolder Ulempe derved, at det bliver nødvendigt at præge Mynter, som udgjør en Brøk af Regningsenhedens laveste Underafdeling (Halvskillinger). Krondaleren nærmer sig til Størrelsen af den Regningsenhed, som er fundet passende i de fleste vigtigere Myntsystemer, saaledes den tyske Mark, Franken og den engelske Shilling, hvilken sidste faktisk for en stor Del benyttes som Regningsenhed i England.

Med Hensyn til den nye Hovedmynts Inddeling skal Departementet Bemærke, at ligeoverfor den meget væsentlige Fordel, som Decimalsystemets Indførelse frembyder, kunne Ulemperne ved, at ogsaa Regningsenheden for Skillemynten forandres, ikke tillægges nogen afgjørende Vægt. Departementet er vistnok ikke uopmærksom paa, at det vilde være en meget væsentlig Lettelse i de smaa Omsætninger, at en saadan Forandring kunde undgaaes; men paa den anden Side bør det bemærkes, at Ulemperne i væsentlig Grad formindskes derved, at blandt de foreslaaede nye Skillemynter findes optaget en Mynt, som svarer til vor nuværende Tolvskilling, som er en meget stærkt benyttet Myntsort, og ligeledes en Mynt svarende til Treskillingen, samt en svarende til $1\frac{1}{2}$ Skilling. Det bør ogsaa erindres, at mindre svenske Mynter, hvis Inddeling falde sammen med Kommissionens Forslag, i ikke ringe Udstrækning allerede for Tiden cirkulerer med temmelig Lethed i mange Egne af Landet, og at det nye Myntsystems Skillemynter ogsaa derved har et Tilknytningspunkt i den forhaandenværende Cirkulation. Det fortjener ogsaa at fremhæves, at vor Skilling utvivlsomt er for stor som Enhed for Skillemynten, hvilket bl. a. fremgaar deraf, at det er fundet nødvendigt at udmynte Halvskillinger, som meget benyttes. Øren bliver lig med $\frac{3}{10}$ Skilling og altsaa adskilligt lavere end Halvskillingen; den vil saaledes tilstede en større Nøiagtighed i Udmaalingen af Priserne, hvilket navnlig for de ganske smaa Omsætninger er af ikke ringe Betydning, medens den paa den anden Side er tilstrækkelig lav, til at den ikke behøver yderligere at deles.

Paa den anden Side kan det ikke negtes, at Overgangen fra Skilling til Øre vil forvolde adskillig Ulempe t. Ex. for visse i enkelte Skillinger bestemte Ydelser, der ikke ligefrem lade sig reducere til det nøiagtig tilsvarende Beløb i Øre; men ved i det Hele at omarbejde deslige Taxter, maa der fra Administrationens Side kunne raades Bod paa deslige temmelig enkeltstaaende Tilfælde.

Efter det Anførte tror Departementet, at Ulemperne ved Indførelsen af det af Kommissionen foreslaaede Myntsystem selv under den ugunstigste Forudsætning ikke paa langt nær ville blive saa betydelige, som om man vilde ombytte vort nuværende Myntsystem med et større udenlandsk System, som ganske savner Tilknytning i vort bestaaende, medens der tillige er grundet Haab om, at Reduktionen kan foregaa efter et saa gunstigt Forhold, at Forandringen i Regningsenhed snarere kan siges at blive blot nominal end reel, idet alene Regningsenhedens Underafdelninger blive væsentlig forskjellige. Efter Departementets Formening maa desuden ogsaa det af Kommissionen foreslaaede Myntsystem i og for sig erkjendes for at være fuldkomnere end vort nuværende, dels fordi dets Regningsenheder har en hensigtsmæssigere Størrelse, dels fordi dets Inddeling er bygget paa Decimalsystemet. Under disse Omstændigheder maa den Fordel, som det foreslaaede System vil bringe os baade ved det bekvemme Forhold, hvori det staar til det tyske System, og fornemmelig ved det fuldstændige Myntfællesskab med de tvende øvrige skandinaviske Riger, efter Departementets Mening faa saa megen Vægt, at den utvivlsomt bør veie op mod den større Bekvemhed, som det i Øieblikket vilde medføre for os at kunne iværksætte Overgangen til Guldmyntfod uden nogensomhelst Forandring i Myntsystemet. Hvad specielt angaar Myntfællesskabet med Sverige og Danmark, skal Departementet bemærke, at samme ikke alene for vor Samfærdsel med disse Lande vil faa en Betydning som med de forbedrede Kommunikationer og den deraf flydende Udvidelse af vore gjensidige Handelsforbindelser navnlig i Forhold til Sverige, vil stige i en rask og stærk Progression; men det vil tillige i væsentlig Grad bidrage til at sammenbinde de tre Riger til et eneste kommercielt Territorium ligeoverfor Udlandet, og derved i vor udenrigske Handelsforbindelse skjænke os Fordelen af at udgjøre en Del af et større Marked. Departementet tror derfor, at det vilde være beklageligt, om man vilde give Slip paa den gunstige Leilighed, som nu synes at tilbyde sig, til at opnaa de af et skandinavisk Myntfællesskab flydende Fordele gjennem Antagelse af Kommissionens Forslag, der efter de forhaandenværende Omstændigheder maa antages at være den eneste Maade, hvorpaa hint Formaål i en nogenlunde nær Fremtid kan ventes opnaaet.

Idet Departementet efter det Anførte kommer til det Resultat, at Kommissionens Forslag i Henseende til sammes Hovedpunkt, Fastsættelse af Hovedmyntens Størrelse og Valget af Regningsenhed, egner sig til at antages for vort Lands Vedkommende, skal man nu gaa over til nærmere at omhandle Forslagets Detaljer.

Med Hensyn til Myntens Benævnelse har den danske Regjering henledet Opmærksomheden paa, om ikke Kommissionens Forslag burde undergaa Forandring. I en Betænkning fra den danske Myntmester, som i Af-

skrift er vedlagt den ovenfor nævnte Skrivelse fra den danske Minister i Stockholm, er det fra et teknisk Synpunkt bleven fremhævet, at de valgte Benævnelser for Hovedmynterne ("Guldkrone" og "Kronaler") i Forbindelse med den i Art. 8 givne Benævnelse om de Paaskrifter, de skulle bære, ville medføre Ulemper; naar der nemlig paa en og samme Side, foruden en passende Gravure, der bliver nødvendig for at vanskeliggjøre Myntens Forfalskning, skal skaffes Plads til "1 Guldkrone" og "10 Kronaler" eller "1 Dobbeltkrone" ("1 dobbelt Guldkrone") og "20 Kronaler", da er dette efter den danske Myntmesters Formening ikke muligt uden ved at anvende smaa Tal og Bogstaver, hvorved den tydelige Værdiangivelse bliver forringet og hvorved Faren for Eftergjørelse bliver større. For at opnaa et saadant Resultat, at den ene Side af Mynten optages af Kongens Billede med tilhørende Overskrift, Aarstal, Myntmærke og Myntmesterens Navnebogstaver og at der paa den anden Side kunde sættes en tydelig Værdiangivelse og fornøden Gravure, foreslaar Myntmesteren at Navnet Guldkrone og Dobbeltkrone aldeles opgives og at Mynterne benævnes 10 og 20 Kronalere. Som en endnu heldigere og mere praktisk Benævnelse for Enheden anser den danske Myntmester "Krone" for at være; herved vilde nemlig opnaaes, baade at Tallene og Bogstaverne blive tydeligere og større, og tillige maaske, at der vindes saamegen Plads, at der under Ordet "Krone" med smaa Tal og Bogstaver kan anbringes en angivelse af Myntstykkets Guldindhold.

Departementet er enigt i, at en Forandring af Hovedmynternes Benævnelse allerede af de her paa pegede tekniske Hensyn bør komme under nærmere Overveielse. Departementet finder det imidlertid ogsaa af andre Grunde tvivlsomt, hvorvidt det skulde være hensigtsmæssigt at give Hovedmynterne en fra Regningsenheden forskjellig Benævnelse, hvilket som bekendt heller ikke er Tilfældet i de tvende nyeste af de mere udbredte Myntsystemer, nemlig det franske og det nye tyske. Departementet skulde derhos anse det ønskeligt, om de for vort Sprogbrug fremmede Benævnelser "Krone" og "Kronaler" kunde ombyttes med Benævnelsen "Mark", der fra gammel Tid har Borgerret i alle 3 Landes Sprog som Myntbetegnelse. Den Omstændighed, at denne Benævnelse allerede anvendes i de nuværende Myntsystemer, i visse Egne af Norge som populær Benævnelse for $\frac{1}{5}$ Species og i Danmark som Benævnelse for $\frac{1}{6}$ Rigsdaler, vil imidlertid efter Departementets Formening lettelig kunne forvolde Ulemper, saa at man ikke tør fastholde Forslaget om denne Benævnelse, medens man derimod tror at burde slutte sig til den danske Myntmesters Forslag om Benævnelsen "Krone" for den nye Myntenhed, saa at altsaa Guldmynterne ville blive at benævne "10 Kroner" eller "20 Kroner", hvilket synes at være at foretrække for Benævnelsen "Kronaler", der lettelig er udsat for en lignende Sammenblanding med de gamle "Dalere", som hos os stadig og i de to øvrige Kongeriger

formen es jevnlig at være Benævnelsen paa den nu havende Mynt^enhed. — Vedtages saaledes det danske Forslag, vil den fornødne Forandring blive at foretage i Udkastets § 8.

Angaaende de i Artikel 5 og 6 föreslaaede Delingsmynter skal Departementet bemærke, at deriblandt er optaget Myntstykker svarende i Værdi til vore nuværende hele og halve Species samt Tiendedels Species (40 Øre) og Treskillinger (10 Øre), hvorimod de øfrige Mynter ikke falde sammen med nogen af vore nu glædende Mynter. Til Lettelse af Overgangen til det nye System vil denne Overensstemmelse for Tolvskillingernes og Treskillingernes Vedkommende være af væsentlig Betydning. Det bør bemærkes, at de kontraherende Stater ifølge Forslaget ikke ville være forpligtede til at lade udpræge samtlige i de nævnte Artikler angifne Sorter af Delingsmynt, hvorimod det vil staa enhver Stat frit for at vælge de af de angivne Sorter som af Hensyn till det bestaaende Myntsystem ville falde bekvæmest. For vort Vedkommende vil der navnlig vistnok ikke opstaa Spørgsmaal om at udpræge Mynter paa 4 Krondaler, idet Erfaring viser, at Sølvspecier saagodt som aldeles ikke benyttes i Cirkulationen, hvorimod man foretrækker Sedler; for Sveriges Vekommende, hvor den laveste Seddelsort er endnu mindre end hos os, vil vistnok det samme blive Tilfældet; i Danmark kunde muligens Myntstykker paa 4 Krondaler faa nogen Anvendelse; men da Sølvmynter af denna Størrelse idetheletaget ere lidet bekvæmme, kunde man vistnok uden Betænklighed lade 4-Krondalerstykkerne udgaa af de i Artikel 5 opregnede Sorter Delingsmynt, som i Henhold til Konventionen kunne udpræges. I Forbindelse hermed bemærkes, at, om der ved Konventionens endelige Vedtagelse maatte blive besluttet at ombytte de af Hensyn til det Bestaaende i Sverige i § 5 vedtagne 25 Ørestykker med de med Decimalsystemet mere stemmende 20-Ørestykker, saa kan saadant kun være ønskeligt for Norge.

Som ovenfor anført foreslaar Kommissionen, for at forebygge, at Sølvmynterne skulle indsmeltes under en mulig Stigen af Sølvets værdi, att samtlige Sølvmynter skulle være Skillemynt og altsaa udpræges med lavere Sølvindhold end de efter det nu bestaaende Prisforhold skulde have ifølge sit Paalydende. Da 10 Krondaler Sølvmynt efter Kommissionens Forslag skulde have et Sølvindhold af 60 Grammer og 10 Krondalere Guldmynt et Guldindhold af 4.032258 Grammer, er altsaa Sølvet tillagt en Værdi af $\frac{1}{14.88}$ sammenlignet med Guld; hvis man gaar udfra $\frac{1}{15.70}$ som det sande Forhold, skulde 10 Krondaler Sølvmynt indeholde 63,30645 Grammer fint Sølv, og den foreslaaede Sølvmynt indeholder saaledes omtrent 5,2 Procent mindre Sølv, end den efter sit Paalydende skulde gjøre. Vor nuværende Sølvskillemynt er udmyntet efter en Myntfond af $10\frac{2}{5}$ Spd. paa Marken, da Grovkuranten udmyntes efter $9\frac{1}{4}$ Spd. paa Marken, har Skillemynten henimod 11 Procent lavere Værdi end dens Paalydende. Der vil saaledes

ved Inddragningen af den nugældende Sølvskillemynt og sammes Ombytning med en ny Sølvmynt opstaa et Tab for Statskassen, som dog vil mere end opveies derved, at ogsaa de større Sølvmynter billonneres. Sammenlignet med Bruttovægten er de nye Sølvmynters Indhold af fint Sølv for 4-, 2- og 1-Krondalerstykkerne 80 Procent, for 50- og 40-Ørestykkerne 60 Procent, for 25 Ørestykkerne 50 Procent og for 10-Ørestykkerne 30 Procent. Vor nuværende Grovkurantmynt er udmyntet af 14-lødigt Sølv og har altsaa et Sølvindhold af 87,5 Procent. Skillemynten er udmyntet af 4-lødigt Sølv og har altsaa et Sølvindhold af 25 Procent. Kommissionen har i sine Motiver nærmere gjort Rede for de Hensyn, som have ledet den ved Fastsættelsen af Sølvmynternes Diameter, Vægt og Gehalt, til hvilke man derfor skal tillade sig at henvise. Man tror dog at burde henlede Opmærksomheden paa, at paa Grund af det betydelige Sølvindhold, som saaledes er tillagt Delingsmynterne, vil navnlig den mindste Sort af disse Mynter, 10-Ørestykkerne, naar tillige tages Hensyn til deres Indhold af Kobber, der vil udgjøre omtrent $2\frac{1}{2}$ Procent af Sølvværdien, faa en Metalværdi, som ikke meget fjerner sig fra deres Paalydende. Der turde derfor under en mulig fremtidig Stigning i Sølvpriserne opsta Fare for deres indsmeltning, ligesom i ethvert Fald deres Fabrikation bliver unødigt kostbar for Statskassen. Der synes derfor at være Grund til at nedsætte 10-Ørestykkernes Værdi noget, hvilket maaske helst kunde ske paa den Maade, at de ved *uforandret Bruttovægt* gives et Sølvindhold af kun 25 Procent istedetfor som foreslaaet 30 Procent; hvert Stykke vil da komme til at indeholde 0,5 Gram fint Sølv.

De lavere Myntsorter, 5-, 2- og 1-Ørestykkerne, ere foreslaaede udmyntede af Bronze eller en Legering af 95 Vægtdele Kobber med 4 Vægtdele Tin og 1 Vægtdeel Zink. For Tiden præges vore laveste Skillemynter som bekendt af Kobber. I de Forhandlingar, som gik forud for Loven af 25de Januar 1866 om ny Skillemynt, var det bragt paa Bane at lade en Bronzelegering træde i Kobberets Sted, men Tanken vandt ikke Bifald, idet det det ansaaes tvivlsomt, hvorvidt Bronzemynterne vilde have noget væsentligt Fortrin fremfor Kobbermynterne, medens det paa den anden Side antoges, at Bronzemynterne vilde foranledige større Vanskeligheder med Hensyn til Prægningen. Men da den samme Legering i længere Tid har været anvendt baade i det franske og det svenske Myntsystem og saavidt vides tillige i det engelske, antages disse Vanskeligheder ikke at burde have afgjørende Vægt.

Remedium i Henseende til Vægt er i Artikel 7 for Guldmynterne fastsat til $\frac{1}{4}$ Procent; for 4-Krondalerstykket til $\frac{3}{10}$ for 2-Krondalerstykket til $\frac{4}{10}$ og for 1-Krondalerstykket til $\frac{1}{2}$ Procent, alt ved Justering stykkevis; for de mindre Sølvmynter, der skulle justeres kilogramvis, fra $\frac{1}{2}$ til $1\frac{1}{2}$ Procent. Remedium i Henseende till Finhed er fastsat til $\frac{1}{5}$ Procent for Guldmynterne

Guldmynterne og til $\frac{3}{10}$ Procent for Sølvmynterne. Med Benyttelse af begge Remedier vil altsaa den høieste tilladte Afvigelse fra det normale Indhold af fint Guld i Guldmynterne blive $\frac{17}{40}$ eller ikke fuldt $\frac{1}{2}$ Procent. For Tiden er Remediet for Grovkuranten ved Lov af 25de Januar 1866 fastsat saaledes:

i Henseende til Vægt:

for $\frac{1}{1}$ Species	$\frac{1}{2}$ Æs eller omtr.	$\frac{1}{10}$ pCt.	} ved Justering stykkevis.
„ $\frac{1}{2}$ —	$\frac{1}{2}$ —	$\frac{1}{5}$ —	
„ $\frac{1}{5}$ —	$\frac{3}{4}$ —	$\frac{3}{4}$ —	

dog med nogen Begrændsning for den postvise Justering, som disse Myntsorter tillige skulle undergives.

For $\frac{1}{10}$ Species, der alene justeres markvis, er Remediet 50,6 Æs pr. Mark Brutto eller omtrent 1,23 Procent, og for Sølvskillemynten 52,51 Æs pr. Mark eller omtrent 1,28 Procent.

I Henseende til Finhed er Remediet for samtlige Grovkurantmynter $\frac{1}{2}$ Gren eller nær $\frac{1}{5}$ Procent, og for Skillemynt 1 Gren eller omtrent 1,4 Procent.

Det vil saaledes sees, at de nu bestaaende Remedier idetheletaget ere strængere end de af Kommissionen foreslaaede. Kommissionen oplyser, at disse for Guldmynternes Vedkommende svare til de for den nye tyske Guldmynt trufne Bestemmelser; for Sølvmynternes Vedkommende ere de meget nær svarende til dem, som ere optagne i den saakaldte latinske Myntkonvention af 23de December 1865. De foreslaaede Bestemmelser have derhos været meddelte Embedsmændene ved det danske Myntværksted, som have fundet dem hensigtsmæssige; men om de i nogen Grad maatte beslutes skjærpede, vilde saadant fra vort Myntvæsens Side antagelig ei vække Betænkelighed.

I Artikel 12 er det bestemt, at den ifølge Artikel 7 tilladte Afvigelse i Henseende til de enkelte Guldmynters Vægt ikke er anvendelig paa et for Private udmyntet Parti som Helhed, hvorimod "dette stedse skal indeholde ligesaa meget fint Guld, som der er indleveret". De inden Anførselstegn citerede Ord bør formentlig udgaa som beroende paa en Uopmærksomhed, idet Justering af Finheden ikke kan foregaa for ett helt Parti, men maa udføres stykkevis.

Artikel 9 fastsætter, at de i Henhold til Konventionen prægede Mynter i alle tre Riger, uden Hensyn til Myntsted, skulle være lovligt Betalingsmiddel efter deres paalydende Værdi saavel till Statskassen som — forsaa vidt de holde den i Artikel 10 fastsatte Passervægt — mellem Mand og Mand, naar de ikke have lidt voldsom eller ulovlig Beskadigelse og deres Præg endnu er tydeligt. Dog skal Ingen være pligtig til af Delingsmynten at modtage et høiere Beløb end 20 Krondaler i 1, 2 og 4 Krondalerstykker, 5 Krondaler i mindre Sølvmynt og 1 Krondaler i Broncemynt. Disse Be-

stemmelser, hvorefter ethvert af de tre Rigers Mynter gives legal Kurs i de to øvrige Riger, er et naturligt Komplement til Myntfællesskabet, og vil først gifve dette dets fulde Betydning. Men naar en saadan Reciprocitet indføres, bliver det nødvendigt at vedtage Bestemmelser, for at forebygge den altfor stærke Udmyntning af Skillemynt, hvortil muligvis en af Staterne under særegne Omstændigheder kunde føle sig fristet. I den latinske Myntkonvention er dette Øiemed søgt upnaaet ved at fastsætte et efter Folkemængden reguleret Maximum for Skillemyntudmyntningen (6 Franks for hver Indbygger). Kommissionen har imidlertid fundet, at det vilde være umuligt, med noget Haab om at træffe det Rette, forud at bestemme, hvilket Beløb af Skillemynt der under vexlende Konjunkturer vilde være stemmende med hvert af Rigerne Behov, især da den ikke har foreslaaet lavere Grovkurantmynt end Guld kronen, og den har derfor søgt paa anden Maade at tilveiebringe den i saa Henseende fornødne Garanti. De hertil sigtende Bestemmelser i Kommissionens Udkast ere for det første Bestemmelsen i Artikel 9 sidste Passus angaaende Maximum for det Beløb, som enhver er pligtig til at modtage i Skillemynt i een Betaling, hvilken Grændse vil hindre Benyttelsen af Skillemynt i større Betalinger. En lignende Bestemmelse have vi for Tiden i Pengeloven af 14de Juni 1816 § 4 (1 Spd. i Skillemynt). Dernæst er i Artikel 11 foreslaaet, at der i ethvert af Rigerne skal aabnes Adgang for Enhver til at erholde et hvilket som helst med 10 Krondaler deleligt Beløb i Skillemynt ombyttet med Hovedmynt, samt at hvert Riges Finantsbestyrelse skal modtage og ombytte med Hovedmynt et hvilket som helst med 10 Krondaler deleligt Beløb i Skillemynt, som er forsynet med Rigets Præg. Herved vil bevirkes, anfører Kommissionen, at overflødig Skillemynt kun vanskelig vil kunne udgives, at den, om dette desuagtet sker, hurtigt vil vende tilbage till Statskasserne, og imellem disse særlig til den Statskasse som har ladet den overflødige Skillemynt udpræge. Departementet finder de saaledes foreslaaede Bestemmelser fuldkommen betryggende for Øiemedet.

I Artiklerne 10 og 11 findes Bestemmelser fastsatte, som tilsigte at opretholde Myntens Værdi som Byttemiddel. Hovedmidlet hertil, bemærker Kommissionen, ligger i en streng Gjennemførelse af den Sætning, at Staten vel ikke godtgjør de Tab, som Mynten lider ved voldsom eller ulovlig Beskadigelse, ligesaa lidt som den er juridisk forpligtet til at erstatte eftergjorte eller forfalskede Mynter, men at den derimod erstatter alt det Tab, som Mynten lider ved Slid. Til den Ende er i Artikel 10 fastsat en Passervægt for Guldmynterne, som er bestemt til $\frac{1}{2}$ Procent under Normalvægten, overensstemmende med Bestemmelsen i den nye tyske Myntlov. Naar Mynterne ikke længere holde Passervægten, ophøre de at være lovligt Betalingsmiddel Mand og Mand imellem, men skulle dog, uden Hensyn til hvormeget de have tabt af sin Vægt være gyldige for deres paalydende Værdi i Betalinger

til Statskasserne, hvorhos der skal aabnes Adgang i ethvert af Rigerne til at erholde saadanne slidte Mynter, naar det kun kan kjendes, for hvilket Riges Regning de ere prægede, ombyttede mod et tilsvarende Beløb i gangbar Mynt af samme Slags. De undervægtige Mynter maa ikke igjen udgives af Statskasserne, hvorhos de kunne forlanges indløste af det Riges Statskasse, i hvilket de ere prægede og som er pligtigt at indsmelte dem. For Skillemyntens Vedkommende har Kommissionen ikke anseet det hensigtsmæssigt at fastsætte nogen Passervægt. De ville saaledes, uden Hensyn til hvormeget de ved Slid have tabt af sin Vægt, vedblive at være lovligt Betalingsmiddel, naar kun deres Præg er tydeligt. Dog er det fastsat, at Skillemynt som ved Slid har tabt mindst 4 Procent af sin rette Vægt, ikke igjen maa sættes i Omløb, naar de ere indkomne i Statskasserne, men skulle indsmeltes af den Stat, for hvis Regning de ere udgivne.

En Ordning, som den af Kommissionen foreslaaede, sigtende til at opretholde Mynternes Værdi, paakræves med Nødvendighed, naar man træder i et kontraktmæssigt Forhold til andre Stater om at modtage disses Mynter som lovligt Betalingsmiddel. De Udgifter, som paaføres Staten ved den samme saaledes paalagte Forpligtelse, bør imidlertid efter Departementets Formening, ikke rettelig opfattes som en Byrde, man paatager sig alene for Myntkonventionens Skyld, idet den samme Forpligtelse under et velordnet Myntvæsen utvivlsomt i ethvert Tilfælde bør paahvile Staten.

I vor bestaaende Lovgivning haves imidlertid ingen tilsvarende Bestemmelse. Ligesaa lidt som der er fastsat nogen Passervægt for Mynten, ligesaa lidt er der paalagt Staten nogen Forpligtelse til at indsmelte undervægtige Mynter, og det maa derfor formentlig antages, at Mynterne, om de end ved Slid tabe noget af sin Vægt, vedblive at være lovligt Betalingsmiddel, saalænge kun deres Præg er kjendeligt og de ikke have lidt nogen voldsam Beskadigelse. I ethvert Fald vil Tabet, om Nogen skulde anses berettiget til at nægte at modtage undervægtige Mynter, gaa ud over Ihændehaven. Naar denne Tilstand hidtil ikke hos os har medført saa væsentlige Ulemper, som i andre Lande, hvor samme Grundsætning befølges, saa maa Grunden dertil søges dels deri, at Cirkulationsmidlet hos os hovedsagelig bestaar af Banksedler saa at de større Grovkurantmynter kun have cirkuleret i ringe Udstrækning, dels deri, at flere af de mindre Grovkurantmynter for den største Del have cirkuleret i temmelig kort Tidsrum og navnlig den stærkest benyttede Sort, nemlig Tolvskillingerne, hvoraf ingen er ældre end 1845. Ved lov af 9de August 1839 bleve derhos en stor Del af de ældre Grovkurantmynter satte ud af Kurs, saaledes at Tabet gik ud over Ihændehaveerne. Imidlertid maa det erkjendes, at endel af vore cirkulerende Grovkurantmynter paa Grund af Slid befinde sig i en Tilstand, som snart synes at paakræve en Forandring i denne Gren af vor Lovgivning. For Skillemyntens Ved-

kommende er der nu ved Lov af 25de Januar 1866 sørget for, at den ældre Mynt bliver ombyttet med ny Mynt for Statskassens Regning, ligesom Staten, som har Fordelen af denne Udmyntning, vistnok maa forudsættes altid at ville drage Omsorg, at denne Del af Mynten befinder sig i en tilfredsstillende Tilstand.

Efter det Anførte formener Departementet, at det er en væsentlig Mangel ved vor Myntlovgivning, at den savner Bestemmelser, sigtende til at opretholde Mynternes Værdi. Øiemedet kan formentlig ikke opnaaes paa anden Maade end ved at fastsætte en Passervægt, som betegner den Grændse, inden hvilken slidte Mynter kunne vedblive at være lovligt Betalingsmiddel. Ved Delings-Mynter, som ikke udmyntes til fuld Vægt, er det en Selvfølge, at Tabet ved Slidningen bør bæres af Staten, som har Fordelen af Udmyntningen. For de fuldvægtige Mynters eller Guldmynternes Vedkommende, som tillige kunne udmyntes for Privates Regning, kunde der ogsaa tænkes den Udvei, at lade Myntens Ihændehaveere bære Tabet; men da en saadan Ordning ikke blot vilde være uretfærdig og vilkaarlig men tillige besværliggjøre Mynternes Cirkulation, vil det formentlig ikke møde Modsigelse, at Staten jo for alle Mynters Vedkommende bør bære det med de undervægtige Mynters Indsmeltning forbundne Tab. Den Udgift, som herved vil paadrages Statskassen, vil formentlig, naar Passervægten ikke sættes lavere end $\frac{1}{2}$ Procent under Normalvægten, hos os ikke blive meget betydelig, navnlig fordi Sedlerne ogsaa efter Indførelsen af Guldmynt antagelig vilde vedblive at udgjøre den overveiende Del af Cirkulationen, ligesom det ogsaa bør komme i Betragtning, at Staten derved, at samtlige Sølvmynter billonerer, erholder en Indtægt, som den ikke før har havt. Derhos bør der formentlig ogsaa ved Slagskattens Fastsættelse have for Øie, at Staten derigjennem tillige erholder nogen Godtgjørelse for dens Udgifter ved Indsmeltning af slidte Mynter.

Det har inden Kommissionen været bragt under Overvejelse, om der ikke burde sættes en Grændse for Statens Pligt til at indløse slidte Mynter, og om man ikke ved at gjøre Befolkningen altfor tryk, for meget vilde svække den Agtpaagivenhed for Myntens Tilstand, som der i flere Henseender er ønskeligt, at den vedligeholder; men Kommissionen har dog fundet overveiende Betænkkeligheder ved at foreslaa en Bestemmelse, som kun vilde faa praktisk Betydning ved at tilskynde Enhver til stadig at veie alle de Guldmynter, som han modtager, og som vilde kaste hele Tabet ved den undervægtige Mynt paa dens sidste Eier. Departementet er dog tilbøieligt til at antage, at en saadan Grændse bør fastsættes, for at Statens Pligt til at indløse slidte Mynter ikke skal bero paa et vilkaarligt Skjøn om, hvorvidt Myntens Præg endnu kan ansees for at være "tydeligt", hvilket nemlig efter Kommissionens Forslag begrunder den eneste Indskrænkning i Statens Indløsningspligt med Hensyn til slidte Mynter. Fastsættes det, at Statens Pligt til at indløse

Mynterne ophører, naar de ved Slid have mistet mindst 1 Procent af sin Vægt, vil en saadan Begrændsning formentlig ikke kunne paaføre Publikum væsentlige Ulemper, idet Mynter, som ere saa stærkt slidte, antagelig med Lethed ville kunne skjælnes som undervægtige allerede paa Grund af sit Udseende.

Den væsentligste Betænkelighed, som en Ordning som den af Kommissionen foreslaaede kan fremkalde, vil formentlig være, at Statens Indløsningspligt kunde indeholde en Fristelse til forsætlig Forringelse af Mynten, navnlig til paa chemisk Vei at uddrage Guldets af Mynten, idet det vanskelig vil kunne afgjøres, om Vægttabet er fremkaldt ved Slid eller ved forsætlig Beskadigelse, i hvilket sidste Tilfælde der naturligvis ikke bør paahvile Staten nogen Forpligtelse til at indløse dem. Faren for en saadan forretningsmæssig Myntforfalskning antages imidlertid efter de Undersøgelser, Kommissionen har ladet anstille, neppe at være særdeles betydelig; det bør derhos bemærkes, at en saadan Fare er tilstede, selv om Staten ikke erstatter Slidningstabet, ligesom det i ethvert Fald i saadanne Tilfælde synes billigere at Staten bærer Tabet end en i god Tro værende Ihænde-haver, naar den stedfundne Forvanskning ikke er aabenbar. Forøvrigt bemærkes, at det følger af Bestemmelserne i Artiklerne 9 og 10, at Staten ikke er pligtig at indløse Mynter, som have lidt voldsom og ulovlig Beskadigelse, eller hvis Præg er blevet saa utydeligt, at det ikke længere kan sees, for hvilken Stats Regning de ere udmyntede.

I Artikel 12 er Slagskatten for Udmyntning af Guldmynter, som Staten udfører for Privates Regning, fastsat til $\frac{1}{4}$ Procent, eller noget høiere end efter den franske Myntlovgivning, ifølge hvilken den er knapt $\frac{1}{5}$ Procent. Af den danske Regjering er der reist Tvivl om hvorvidt denne Slagskat vil blive tilstrækkelig til at dække Myntningsomkostningerne, navnlig naar den begjærede Udmyntning indskrænker sig til et ringe Beløb, og den nærer ligeledes nogen Tvivl om, hvorvidt et hensigtsmæssigt Correctiv for denne Ulempe burde søges i at benytte den ved samme Artikel forbeholdte Udvei: at sætte Minimum af det Beløb, der kan afgives til Udmyntning, tilstrækkelig høit. Departementet har angaaende Spørgsmaalet om Slagskattens Tilstrækkelighed indhentet Betænkning fra Direktionen for Kongsbergs Sølvværk, under hvis Overbestyrelse Myntindretningen henhører. Direktionen har igjen erhvervet Erklæring om Sagen fra Myntembedsmændene, hvilken gaar ud paa at den foreslaaede Slagskat, der er noget større end ved flere andre Myntværksteder, maa antages at være tilstrækkelig ogsaa ved vor Mynt, ialfald for Dobbeltkroner, som der antagelig især bliver Spørgsmaal om at udmynte. Direktionen bemærker, at man ikke hos os har nogen egen Erfaring om det Metaltab, som vil være forbunden med Guldudmyntningen; ved Sølv, som myntes til Grovkurant, kan Metaltabet ved vor Mynt ansættes til

omtrent 0,06 Procent i Gjeunemsnit, men det kan ved Guld sandsynligvis sættes lavere, og det vil ogsaa for en Del afhænge af de Betingelser, der efter Forslagets Artikel 12 fastsættes med Hensyn til Beskaffenheden af det Guld, der indleveres til Myntning. Direktionen anfører videre, at Myntens Udgifter under almindelig Drift Aaret rundt nu ansættes til omtrent 5,100 Spd., men deraf er omtrent 3000 Spd. faste Udgifter, hvad enten Mynten drives eller ikke, og omtrent 2100 Spd. de Udgifter, som komme til for Myntens Drift. Tager man alene Hensyn til disse sidste Udgifter, hvilket ved en Myntindretning synes rimeligt, da den maa bibeholdes uden Hensyn til om den kan holdes i stadig Gang, sa ville de allerede mere end dækkes ved en Myntning af 300,000 Stykker Dobbeltkroner, hvoraf $\frac{1}{4}$ Procent Slagskat udgjør 3,750 Spd., selv om Metaltabet sættes saa stort som 0,06 Procent eller omtrent $\frac{1}{4}$ af Slagskattens Beløb. Departementet skal bemærke, at om det end skulde vise sig at forholde sig saa, som af Sølvværksdirektionen forudsat, at de egentlige Driftsudgifter ved Mynten tilfulde ville fækkes ved den foreslaaede Slagskat, Noget, hvorom der paa Grund af manglende Erfaring angaaende Guldmyntning formentlig ikke lettelig med Sikkerhed kan udtales nogen bestemt Mening, saa maa man dog med den danske Regjering finde det tilraadeligt, at den foreslaaede Slagskat søges noget forhøiet. Dels er det nemlig ikke rigtigt ved Bedømmelsen af Myntningsudgifterne at se bort fra den Slidning paa Maskiner og Materiel, som Myntningen forvolder, selv om man vil lade de faste Lønninger till Myntens Funktionærer ude af Betragtning, dels sees Direktionen i sin Beregning at gaa ud fra den mindre sikre, ja mindre sandsynlige Forudsætning om en regelmæssig Udmyntning i større Partier, og endelig formenes det ikke ubilligt at Slagskatten sættes noget rundeligt, naar Staten paatager sig den Forpligtelse at vedligeholde Myntens Værdiindhold ved Indsmeltning af slidte Mynter, et Hensyn, der faar saameget større Betydning, naar det ene Lands Mynter blive tvungent Betalingsmiddel i de to andre, idet herved det Land, hvor Myntningen er foregaaet, paaføres Tab ved Slidning, som har fundet Sted i et andet. Det herved opstaaede Tab tør maaske ikke blive stort, men det er efter sin Natur saa ubilligt, att det alligevel kan tænkes att ville forvolde Uvillie og Ubehageligheder.

Departementet er derfor tilbøieligt til att tilraade, at Slagskatten fastsættes til $\frac{1}{2}$ pCt.

Departementet skal i denne Forbindelse bemærke, at der for at sætte vor Myntindretning istand til nogenlunde at fyldestgjøre de Krav, som Indførelsen af den nye Myntordning vil stille til den, vil udkræves endel nye Anskaffelser; Udgifterne ved disse antages efter et foreløbigt Overslag af Sølvværksdirektionen ikke at ville overstige 6000 Spd., hvorunder dog for en stor Del er indbefattet Anskaffelser, som allerede af andre Grunde ansees nødvendige for Myntens forsvarlige Drift.

Artikel 15 indeholder at de i hvert Riges Lovgivning fastsatte Bestemmelser angaaende Forbrydelser og Forseelser med Hensyn til Rigets egen Mynt, ogsaa skulle finde Anvendelse paa den i Henhold til Konventionens Bestemmelser af de to andre Riger prægede Mynt. Denne Bestemmelses Nødvendighed falder af sig selv, naar de to andre Landes Mynt gjøres til lovligt Betalingsmiddel inden Riget.

Artikel 16 i Kommissionens Udkast, der handler om Tiden, inden hvilken den nye Ordning skal være indført, indeholder følgende Bestemmelse: "I alle 3 Riger skal den nye Regningsenhed være inført og Adgang være aabnet til at benytte Guldmynt som lovligt Betalingsmiddel inden Udgangen af Aaret 1873". Denne Termin finder den danske Regjering altfor knapt ansat. Den anfører i den Anledning, at ved Iværksættelsen af en saa indgribende Foranstaltning som indførelsen af et nyt Myntsystem, er der mange Hensyn at tage, mange forudseelige og uforudseelige Hindringer kunne blive at overvinde, og Omstændigheder, over hvilke Regjeringerne ikke ere Herrer, navnlig Kursforandringer paa Verdensmarkedet, kunne lette eller vanskeliggjøre Overgangen til den nye Ordning for det ene eller det andet Land. Det maa efter den danske Regjering's Formening ansees for nødvendigt, at man tager et større Hensyn hertil end Forslaget har gjort, og at man giver Regjeringerne et større Spillerum med Hensyn til Valget af det rette Øieblik. Den danske Regjering foreslaaer derfor, at terminen forlænges til 1ste Januar 1875, saaledes, at det overlades hver enkelt Regjering selv at vælge det Tidspunkt, indenfor den fastsatte Grændse, paa hvilket det passer den at gennemføre Foranstaltningen, hvorom den da forinden sætter sig i Forbindelse med de tvende andre Regjeringer. I Henhold hertil foreslaaer den danske Regjering følgende Affattelse af Artikelens første Del: "Adgang til at benytte Guldmynt som lovligt Betalingsmiddel skal aabnes saa snart som muligt. Tidspunktet fastsættes nærmere af hver enkelt Regjering efter forudgaaet Forhandling med de tvende andre Regjeringer, dog ikke senere end til 1ste Januar 1875. Hvad saaledes er bestemt om Adgangen til at benytte Guldmynt, skal ogsaa gjælde om den nye Regningsenheds Indførelse. Fra den Tid, (der er aabnet Adgang til at benytte Guldmynt som lovligt Betalingsmiddel eller) den nye Regningsenhed er inført maa i det paagjældende Rige ingen Udmyntning mere finde Sted efter de for Tiden bestaaende Regler. De hidtil som lovligt Betalingsmiddel benyttede osv. efter Kommissionens Forslag. Departementet har Intet at erindre mod den danske Regjering's Forslag om Fristens Forlængelse. Departementet skal bemærke, at det af Kommissionens Motiver fremgaar, at det ikke har været dens Tanke at spærre Adgangen til ogsaa efter at den nye Regningsenhed er inført og Guldmynt er bleven gjort til lovligt Betalingsmiddel, at tillade Benyttelse saavel af den nuværende Regningsenhed ved Siden af den nye som af de

nuværende Sølv-Grovkurantmynter som lovligt Betalingsmiddel ved Siden af Guldmynten. Herved vil fjernes en væsentlig Betænkelighed med Hensyn til den korte Frist for den nye Ordnings Indtræden, idet det saaledes ikke vil være nødvendigt strax at have færdigpræget større Mængder af de nye Mynter, med mindre man bestemmer sig til en pludselig Overgang fra den rene Sølvmyntfod til den rene Guldmyntfod. Den fuldstændige Gjennemførelse af det nye System behøver efter Kommissionens Forslag ikke at være fuldført før ved Udgangen af Aaret 1878, til hvilken Tid de hidtil som lovligt Betalingsmiddel benyttede Sølv-, Kobber- og Broncemynter skulle have ophørt at være lovligt Betalingsmiddel i vedkommende Rige Departementet er tilbøieligt til at antage, at ogsaa den sidstnævnte Frist burde søges forlænget noget. Dels turde det nemlig blive vanskeligt for vor Myntindretning inden denne Tid at bestride det betydelige Arbejde, som navnlig Skillemyntudmyntningen vil paakræve, hvorfor det kunde være ønskeligt at have Adgang til i noget længere Tid at bibeholde de mindre Myntsorter, som passe ind i det nye System. Dels maa der paa Grund af vore lokale Forholde sættes en temmelig rummelig Frist for Ombytningen af den cirkulerende Mynt, medens denne paa den anden Side ikke kan indkaldes, før der haves et tilstrækkeligt Forraad af ny Mynt til at erstatte den indkaldte. Da det imidlertid maa erkjendes at være ønskeligt, at Overgangen fra det gamle til det nye System sker i en saa kort Tid som muligt, tror Departementet ikke at burde bringe i Forslag nogen generel Forlængelse af den i Artikel 16, 3die Passus fastsatte Frist, hvorimod det af Departementet paapegede Øiemed antages at burde søges opnaaet derved, at det i Konventionen fastsættes, at Bestemmelsen i sammes Artikel 16, 3die Passus ikke skal gjælde med Hensyn til de af de nugældende Mynter, som nøiagtigt svare til nogen af de i Artikel 5 og 6 nævnte Mynter, i hvilken Henseende 1 Krondaler (eller Krone) regnes lige med $\frac{1}{4}$ norsk Spd., $\frac{1}{2}$ dansk Rdl. og 1 svensk Rdl. Herved vil for vort Vedkommende opnaaes, at vore nugældende Tolvskillinger og Treskillinger kunne vedblive at benyttes ogsaa efter Udgangen af Aaret 1878. Det er en Selvfølge, at deslige ældre Mynter ikke blive gjældende udenfor det Rige, hvor de ere prægede.

Som 18de Artikel har den danske Regjering overensstemmende med Kommissionens Forudsætning foreslaaet indtaget følgende Bestemmelse:

“Nærværende Konvention skal ratificeres, saasnart de vedkommende Repræsentationers Samtykke er erhvervet, og Ratifikationerne skulle udvexles i Stockholm snarest ske kan.”

Idet Departementet, efter hvad man saaledes har anført, formener, at Kommissionens Forslag frembyder et antageligt Grundlag for en Omordning af vort Myntsysteem, skal Departementet till Slutning omhandle det Spørgsmaal, om hvorvidt det overhovedet kan ansees hensigtsmæssigt at gjøre vort Myntsysteem afhængigt af en Konvention med andre Lande og i bekræftende Fald om det kan ansees tilraadeligt, at en saadan Konvention afsluttes, forinden de tilsvarende Forandringer i vor Lovgivning om Penge- og Myntvæsenet samt i Banklovgivningen ere vedtagne og Bemyndigelse til en Myntkonventions Afslutning er bleven meddelt ved Lov. Hvad det første Spørgsmaal angaar, da er det vistnok saa, at Lovgivningsmyndighedens Hænder ved en Myntkonvention til en vis Grad blive bundne med Hensyn til Adgangen til at forandre Myntlovgivningen. Men herved bør det for det første erindres, at Myntlovgivningen hører til de Dele af Lovgivningen, som ikke lettelig bør undergaa hyppige Forandringer og som, naar et fuldstændig og gennemført nyt System er lagt til Grund for samme, heller ikke i Regelen vil tiltrænge saadanne. Dernæst vil det Baand, som saaledes paalægges Lovgivningen, være begrændset til et bestemt og ikke meget langt Tidsrum, idet det selvfølgelig bør iagttages, ligesom det ogsaa er iagttaget i Kommissionens Forslag, at Konventionen kun for et ganske kort Tidsrum er ubetinget bindende for de kontraherende Stater, medens den derefter kan opsiges med et passende Varsel. Andre Betænkeligheder kan en saadan Konvention fremkalde derved, at Staten til en vis Grad taber Kontrollen med den i Riget gangbare Mynt, naar andre Staters Mynter gjøres til lovligt Betalingsmiddel lige med de i Landet selv prægede. Men ligesom denne Betænkelighed maa svinde i samme Grad som man nærer den Tillid til de medkontraherende Stater, at de selv ville føre en effektiv Kontrol i denne Henseende, saaledes vil man ogsaa gennem Bestemmelser i selve Myntkonventionen have Adgang til at skaffe sig Garantier i saa Henseende. Dette er ogsaa iagttaget i Kommissionens Udkast, i hvilken Henseende Departementet skal paapege Bestemmelsen i Artikel 12 om, at al Udmyntning sker ved Rigerne Myntværksteder og ikke kan iværksættes ved Private eller overdrages Saadanne ved Bortforpagtning eller paa anden Maade, Bestemmelsen i Artikel 13 om, at der fra Tid til anden i hvert af Rigerne skal foretages Prøver af de i de andre Riger prægede Mynters Overensstemmelse med de fastsatte Normer og gjensidig Meddelelse gjøres angaaende de Udsættelser, hvortil saadanne Prøver maatte give Anledning, og endelig Bestemmelserne i Artikel 11 om ethvert Riges Pligt til at indsmelte under vægtige Mynter og til at indløse slidte Mynter, som ere indkomne i de andre Rigers Statskasse. Hvad Faren for Myntforfalskning angaar, da bliver den vistnok noget større eftersom Myntterritoriet udvides, men denne Ulempe kan neppe antages at faa stor Betydning.

Paa den anden Side maa det bemærkes, at det Formaal, som tilsigtes opnaaet ved Myntfællesskabet med andre Lande ikke tilfulde vil kunne fyldestgøres uden gennem en formelig Myntkonvention, hvorved Rigerne tilsikre hverandre gjensidige Rettigheder og Forpligtelser med Hensyn til hverandres Mynter. Overensstemmelse med andre Lande i Regningsenheden og i Myntsystemets Grundtræk vil kunne opnaaes ogsaa uden en formelig Myntkonvention, derved, at ensartede Bestemmelser vedtages i vedkommende Lande. Men bortset fra, at Overensstemmelsen i Regelen alene vil kunne opnaaes ved, at det ene Land vedtager, hvad det andet Land allerede har besluttet, altsaa ved at give Slip paa Adgangen til selvstændigt at afgjøre Sagen, saa vil heller ikke den Lettelse for Omsætningerne, som ved Myntsystemets Overensstemmelse tilsigtes fremmet, tilfulde opnaaes uden derved, at vedkommende Landes Mynter stilles fuldkommen lige som Cirkulationsmiddel, hvilket ikke med tilstrækkelig Betyggelse kan vedtages, uden i Kraft af en kontraktmæssig Overenskomst, som sikkrer Gjensidighed og yder Garanti mod Misbrug.

Departementet er saaledes af den Formening, at Afslutning af en Myntkonvention med de to øvrige skandinaviske Riger, sigtende til at indføre Overensstemmelse i Henseende til Myntsystem, uden Betænkelighed kan ske, naar denne indskrænkes til de Punkter, som nødvendigvis bør være fælles, i hvilken Henseende den af Kommissionen opstillede Begrænsning ikke giver Anledning til nogen Bemærkning fra Departementets Side. Et andet Spørgsmaal er det, om man bør oppebie den lovgivende Myndigheds Beslutning, inden Konventionen afsluttes. Departementet maa i saa Henseende bemærke, at aldenstund Konventionen selv udtrykkelig fastsætter, at dens Gyldighed er betinget af vedkommende Repræsentationers Samtykke, kan Konventionen i Realiteten ikke betragtes væsentlig anderledes, end som et efter gjensidig Forhandling fremkommet Fællesforslag til de respektive Repræsentationerne angaaende Sagens hensigtsmæssige Ordning. Vistnok er saa, at Repræsentationerne til en vis Grad ville føle sig bundne ved, hvad der saaledes paa Forhaand er vedtaget, og at de ville have større Betænkeligheder ved at fravige Konventionens Bestemmelser, ialfald i sammes Detailler, end om Sagen forelaa til Afgjørelse uden saaden foregaaende Forhandling med andre Stater. Men dette er Noget som følger af Beskaffenheden af den Gjenstand, som skal afgjøres og det Øiemed, som agtes opnaaet ved den paatænkte Ordning. Er man enig om dette Formaal, Opnaaelse af Overensstemmelse med Hensyn til Myntsystem med de to øvrige skandinaviske Riger, saa er det en Selvfølge, at Sagen, hvad enten en Konvention afsluttes eller ei, maa afgjøres med specielt Hensyn til, hvad der kan ventes vedtaget i de to andre Lande, og det maa ansees for ubetinget nødvendigt, at der paa Forhaand efter moden Overveielse og gjensidig Behandling istandbringes et fælles Ud-

kast, affattet med særligt Hensyn til alle tre Landes Tarv. Den enkelte Stat maa nødvendigvis til en vis Grad opgive sin Frihed med Hensyn til Afgjørelsen, hvis Enighed skal opnaas, og efter Departementets Mening er det for at begrænde Spillerummet for en ensidig Afgjørelse i det ene eller andet af Landene, ønskeligt, at Fællesforslaget fremtræder med saamegen Autoritet, som det er muligt att udstyre det med. Af denne Grund finder Departementet at burde tilraade, at Konventionen afsluttes strax.

Kommer imidlertid nogen af Repræsentationerne till det Resultat, at den foreslaaede Ordning medfører Betænkeligheder, som ikke opveies ved Fordelene ved et Myntfællesskab, eller at disse hellere maa opgives, end den foreslaaede Ordning vedtages, saa præjudicerer ikke Afslutningen af en Konvention en i denne Retning gaaende Afgjørelse. Selv om Folkerepræsentationerne ved sine Overveielser om Sagen kom til et Resultat, som var forskjelligt fra det som foreløbig var vedtaget, saa kan man dog gaa ud fra, at disse Forhandlinger i bøi Grad ville bidrage til at bibringe Almenheden klarere Begreber om Myntreformen og saaledes fremme en heldig Løsning af Spørgsmaalene senere hen.

Senere end Modtagelsen af forannævnte skrivelse fra Hans Excellence Udenrigsministeren, har Departementet fra Chefen for det svenske Finants-Departement erholdt sig tilstillet en af det svenske Statskontor i Sagen afgiven Betænkning, hvis væsentlige Indhold Departementet skal tillade sig at hidsætte med Bemærkning, at Statskontoret gennemgaar Kommissionens Udkast postvis, med Forbigaaelse af de Punkter, som Statskontoret formener kunne antages uden Forandring.

Chefen for det svenske Finants-Departement har ved at tillstille dette Departement den ovenomhandlede Betænkning fra Statskontoret, udtalt, at han ikke antager, at de af Statskontoret mod den foreslaaede nye Myntenheds Størrelse gjorde Indvendinger, bør foranledige nogen Afgivelse fra Kommissionens Forslag, ligesom han heller ikke finder andre Hindringer mod, at en Konvention søges afsluttet paa Grundlag af Kommissionens Udkast, hvorimod han antager, at de af Statskontoret forøvrigt fremsatte Bemærkninger, bør blive Gjenstand for fælles Overveielse af dertil beskikkede Kommissærer for Konventionens Afslutning.

Dette Departement maa i det Væsentlige henholde sig til sine ovenfor gjorte Bemærkninger ved Udkastet.

Som ovenfor paapeget, har ogsaa Hans Excellence Udenrigsministeren antydet, at han, saafremt der baade fra det svenske Finants-Departement og fra norsk Side, paa hans Forespørgsel, indløb Udtalelser, som lode gunstigt for Kommissionens Forslag, agtede at foreslaa for Deres Majestæt, at udnævne en svensk og en norsk Befuldmægtiget til at deltage i Underhandlingerne med den danske Minister og med ham undertegne den endelige Overenskomst. Idet Departementet nu faar Anledning til at foredrage denne Sag til naadigst Afgjørelse i sammensat norsk-svensk Staatsraad, skal man tillade sig at udtale, at idet man i Henhold til, hvad Departementet ovenfor har yttret og hvad der er udtalt om Sagen fra det svenske Finants-Departements Side med Hensyn til den af det svenske Statskontor afgivne Betænkning, finder underdanigst at burde andrage om naadigst Bestemmelse for, at en Myntkonvention søges afsluttet imellem de 3 Riger, i det Væsentlige paa Grundlag af det af Fælleskommissionen udarbejdede Udkast, vil det formentlig være hensigtsmæssigt, i Betragtning af, at der saavel af dette Departement, som — for Sveriges Vedkommende — i Statskontorets Betænkning, er bragt paa Bane forskellige, tildels ikke uvæsentlige Forandringer i Kommissionens Udkast, at Underhandlingerne om Konventionens Afslutning fra svensk og norsk Side, overensstemmende med Udenrigsministerens Forslag, overdrages en særskilt for hvert af Rigerne beskikket Kommissær — med fornøden teknisk sagkyndig Bistand —, hvorom man derfor vil foreslaa naadigst Bestemmelse afgiven. Da denne Sag ligesaameget angaar det indbyrdes Forhold mellem de Forenede Riger, som det diplomatiske Forhold til et tredie Rige, har man troet at kunne tilraade, at Udnævnelsen af disse Kommissærer foregaar som foreslaaet, særskilt i hvert af Rigeres Statsraad, medens Fuldmagten for begge Rigers Kommissærer ville blive at udfærdige gennem Udenrigsministeriet.

I Henhold til Foranførte tillader Departementet sig underdanigst at indstille:

At det naadigst maa behage Deres Majestæt at bestemme:

- 1) At en Konvention søges afsluttet mellem de forenede Riger og Danmark, under Forbehold af National-Repræsentationernes Samtykke, angaaende Antagelse af et for de tre Riger fælles paa Guld bygget Myntsystem, i det Væsentlige paa Grundlag af det desangaaende af Kommissærer fra de tre Riger udarbejdede Forslag af 20de Septbr. 1872.
- 2) At der særskilt for hvert af Rigerne bliver at beskikke en Kom-

missær

missær til at underhandle med den Kongelige danske Minister i Stockholm om Konventionens Afslutning.

I Anledning af foranstaaende Indstilling, der tiltraadtes af de tilstedeværende Medlemmer af det norske og svenske Statsraad, behagede Hans Majestæt naadigst at resolve:

Finants-Departementets Indstilling bifaldes.

Expederes

OSCAR.

K. Kierulf.

J. Aall.

Protokoll, hållet vid sammanträden den 27, 28, 29 November,
den 2, 3, 5, 9, 11, 13, 14, 17 och 18 December 1872
mellan Fullmäktige för konungarikena Sverige, Norge
och Danmark, utsedde till afslutande af en myntkon-
vention de tre rikena emellan.

Till Konferensen hade infunnit sig såsom befullmäktigade Ombud:
för Sverige: Herr Statsrådet och Kommendören *C. F. Wærn*;
för Norge: Herr Statsrådet och Kommendören *H. L. Helliesen*;
för Danmark: H. Maj:ts Envoyé Extraordinaire- och Ministre Plenipoten-
tiaire, Herr Kammarherren och Kommendören *Bille*;
samt Herr Geheimerådet och Kommendören *Fenger*;
hvarjemte i öfverläggningarna deltagit såsom mynttekniska biträden:
Herr Öfver-direktören och Kommendören *J. Åkerman*,
Herr Sölvverks-direktören *Andreesen*,
Herr Myntmästaren *Svendsen*,
Herr Myntguardien *Groth*.

Till grund för öfverläggningarna lades det af den nordiska myntkom-
missionen den 20 September 1872 framställda »Forslag til Overenskomst
mellem de tre nordiske Kongerige om et fælles paa Guld baseret Mønt-
system».

Först företogs till behandling frågan, huruvida de senaste förän-
dringarna i värdeförhållandet mellan silfver och guld kunde anses lägga
något hinder i vägen för antagandet i någotdera riket af det gemensamma
Bih. till Riksd. Prot. 1873. 6 Saml. 2 Afd.

guldmyntsystem, som af Myntkommissionen blifvit föreslaget. Herr Geheimerådet Fenger förklarade, att då vid fastställandet af konverterings- och tariferingskurs det icke vore nödvändigt att rätta sig allena efter sjelfva öfvergångsögonblickets tillfälliga börsnotering, eller att afse framtidens möjliga prisförhållanden; då rättvisa och billighet med afseende å ingångna förbindelser snarare syntes påkalla någon hänsyn till åtminstone den närmast förflutna affärsperiodens förhållanden, så att konverteringskursen borde fastställas med hänsyn till medium af någon viss lämplig årsseries kända silfverpris, och då det icke kunde antagas, att det nu hastigt inträffade priset för silfver skulle, äfven om det under de närmaste månaderna fortfore, kunna nedtrycka ett sådant medium långt under det af Kommissionen såsom normalkurs antagna värdeförhållande mellan silfver och guld af 1: 15,70, så kunde han icke finna, att Danmark, hvars intressen härvid voro i fråga, af nämnda omständighet allena måste finna sig föranlåtet att afböja Kommissionens förslag. Herr Statsrådet Helliesen instämde deri, att man vid bestämmandet af konverteringskurserna icke kunde uteslutande taga hänsyn till det för tillfället gällande silfverpris, samt att det icke kunde antagas vara någon öfvervägande sannolikhet för att värdeförhållandet mellan guld och silfver i framtiden skulle ställa sig väsentligen högre än det af Kommissionen antagna; han förklarade sig därför icke för närvarande vilja ur norsk synpunkt yrka någon förändring i hvad Kommissionen i detta hänseende föreslagit.

Förekom derefter frågan, huruvida det förhållande mellan det föreslagna nordiska guldmyntsystemet och Tysklands nya myntsystem, som uttryckes dermed, att 1 tysk mark blefve = 88,88 öre, kunde anses gifva det tyska myntet någon öfvervigt öfver det nordiska särskildt vid handelsberöringen på gränsorterna emot Tyskland. Herr Geheimerådet Fenger, såsom representant för Danmark, hvars intresse härvid hufvudsakligen måste vara i fråga, förklarade, att då i Danmark, liksom i Sveriges sydliga provinser, under längre tid utbildat sig ett beräkningssätt för förhållandet mellan tyskt och nordiskt mynt, sådant att man vid mindre omsorgsfull evaluation anslagit 1 Preuss. Thaler = $1\frac{1}{2}$ dansk rbdr eller $2\frac{1}{2}$ svenska riksdaler, och den svenska eller danska specien = $1\frac{1}{2}$ Preuss. Thaler, hade det för reformens framgång ansetts vara af vigt att fasthålla denna för folkmedvetandet förtroliga relation, isynnerhet om man kunde vid reformens genomförande jämka myntens storlek så, att den nämnda beräkningen blefve, hvad den förut icke var, med det verkliga förhållandet mellan tyskt och nordiskt mynt fullt öfverensstämmande. Detta mål hade Kommissionens förslag uppnått, då det framställt en sådan relation mellan det tyska och det nordiska guldmyntet, att 45 tyska mark blefve = 40 Kron-

daler, eller 9 tyska mark, d. v. s. 3 thaler = 8 Krondaler, eller 3 tyska mark, d. v. s. 1 thaler = $2\frac{2}{3}$ Krondaler. Då nu det nya tyska marksystemet för Nordtyskland medför den bekvämligheten, att det lätt låter för ena sig med det gamla räknesättet i Groschen och Thaler, hvilket derför, äfven under användandet af mark- eller drittelthalerstycken och öfriga nya skiljemynt, antagligen kommer att fortfarande bestå, följer deraf också att gränsorternas inbyggare komma att fortfarande hålla sig till det häfdvunna beräkningssättet mellan nordiskt och tyskt mynt, mellan skillingar och rigsdaler å ena sidan, groschen och thaler å den andra, och att det derför måste i synnerhet för Danmarks gränshandel vara en ren vinst att detta beräkningssätt efter Kommissionens förslag kan bibehållas och på samma gång den differens af omkring 1 procent bortfaller, som förut till Tysklands förmån bestått mellan 3 thaler och 2 specier. Efter denna förklaring af representanten för Danmark, hvars intresse för den tyska markenshetens rätta förhållande till det nya nordiska myntet måste antagas vara mest lifligt, ansåg Konferensen sig icke behöfva afvika från det af Kommissionen afgifna förslag, enligt hvilket af 1 kilogram fint guld skola utmyntas 248 Guldkronor.

Herr Statsrådet Helliesen framhöll dessutom, att det åtminste för Norges del måste vara af en viss vikt att om möjligt hålla sig någorlunda nära till den konverteringskurs, efter hvilken den Hamburgska silfvervalutan (Hamburger-Mark banko) är förvandlad till tysk riksmark, hvilket syftemål kan anses tillräckligt vunnet genom antagande af Myntkommisionens förslag.

Sedan Fullmäktige härefter blifvit ense om att antaga de af Myntkommissionen uppställda hufvudgrunder för ett gemensamt på guld grundadt myntsystem, genomgingos de särskilda artiklarna af kommissionens förslag, och vidtogos deruti de större och mindre förändringar, för hvilka här nedan närmare redogöres, utom när de allenast afsett sjelfva redaktionen:

I Art. 2 hafva namnen Krondaler för räkneenheten samt Guldkrona och Dubbelkrona för hufvudmynten utbytt mot benämningen Krona för den förra samt 10 kronor och 20 kronor för de senare — hufvudsakligen emedan det syntes olämpligt att hafva ett särskildt namn för hufvudmynten och emedan namnet Krondaler möjligen i dagligt tal skulle kunna komma att förkortas till daler, hvaraf förväxling kunde uppstå mellan det nya myntnamnet och de gamla, särskildt i Danmark och Norge öfliga dalernamnen.

I Art. 3 äro guldmyntens diametrar förändrade af det skäl, att ett 10-kronestycke om 19 millimeter skulle få alldeles samma storlek som det 28 procent mindre värda 10-francsstycket, hvilket, särdeles då mynten sammanläggas i rullar, lätt kunde gifva anledning till äfven ofrivilliga misstag. Då 10-kronestycket derföre blifvit minskadt till 18 millimeter har det till bibehållande af proportionen mellan guldmynten ansetts nödigt att minska äfven 20-kronestyckets diameter till 23 millimeter.

I Art. 5 äro, såsom af Tabellen synes, åtskilliga ej oväsentliga förändringar vidtagna i afsende å silfvermyntens storlek, vikt och finhet. Dessa förändringar hafva sin grund *dels* deri, att det icke ansetts rådligt, isynnerhet i Sverige, der man så länge varit van vid 12-lödigt silfvermynt, att nedsätta det mindre skiljemyntets halt så långt som af Kommissionen föreslagits, hvadan Konferensen velat stanna vid en legering af 0,800, för 2- och 1-kronestycken, 0,600 för 50, 40- och 25-örestycken, samt 0,400 för 10-örestycken, då enligt kommissionens förslag legeringen för 25-örestyckena var 0,500 och för 10-örestyckena 0,300;

dels deri, att den af Kommissionen föreslagna billonering, af alla skiljemynten med blott 5,22 procent, har syntts Konferensen något för ringa, så väl i jemförelse med andra staters billoneringsprocent, som i Nord-Amerika är 5,32, i den latinska konventionens länder 7,22, i England 8,98, i Finland nära 15 procent; som ock i betraktande deraf, att staten för det nya myntsystemets genomförande måste åtaga sig ganska betydande kostnader, och dessutom med en så låg billonering, om både myntningskostnaden och kopparens värde beräknas, knappast skulle göra någon vinst, men i värsta fall möjligen förlust äfven på skiljemyntets prägling; hvarföre också Konferensen ansett sig kunna höja billoneringsprocenten åtminstone för 25- och 10-örestyckena till 8,2 procent;

dels ock deri, att sedan gyldmyntens diametrar blifvit förändrade, så att 10-kronan blifvit 18 millimeter, diametern för 25-örestycket måst ändras från 18 millimeter till 17 millimeter, och då till följd deraf bronsmyntet, 1 öre, blifvit nedsatt från 17 millimeter till 16 millimeter, äfven 10-örestycket måst förändras från 16 millimeter till 15 millimeter, allt till undvikande af lika storlek för olika myntstycken.

Slutligen har det syntts onödigt att bland skiljemynten bibehålla ett så obehvämt och derför i den allmänna rörelsen hittills föga användt mynt som 4-krone- (eller nuvarande species-) stycket, hvadan också detta ur skiljemynts-serien blifvit uteslutet.

Konferensen har vidare tagit i noggrant öfvervägande, huruvida icke till ernående af en teoretiskt riktig myntseries med myntstycken för talen 1, 2, 5, 10, 20, 50, 100, ett 20-örestycke möjligen skulle kunnat anta-

gas i stället för de af Kommissionen föreslagna 25- och 40-örestyckena, men som dessa bägge, det förra för Sverige, det senare för Norge, hafva en stor betydelse såsom representerande allmänt kända och under lång tid invanda räknesätt (40 öre = 12 norska skilling) och sålunda måste anses högst väsentligt underlätta öfvergången från det gamla systemet till det nya, har det synts nödigt att i detta hänseende uppoffra det teoretiskt riktiga och ur systemets synpunkt tilltalande för en praktisk och ur politisk synpunkt ganska väsentlig förmån. Att åter, med bibehållande af 25- och 40-örestyckena, i serien inpassa ett 20-örestycke har visat sig nästan omöjligt, i betraktande deraf att 25- och 20-örestyckena af silfver skulle blifva hvarandra till storleken alltför lika.

I Art. 6 hafva inga andra förändringar blifvit vidtagna än den nyss omnämnda i afseende å 1-örestyckets diameter.

I Art. 7 hafva följande förändringar vidtagits:

1:o Sedan vederbörande till Konferensen inkallade Mynttechnici förklarar, att de tre rikenas myntverk, om så erfordrades, kunde åtnöja sig med ett något mindre vigtremedium för guldmynt än det af Kommissionen i öfverensstämmelse med den nya tyska myntlagen föreslagna af 0,0025, har remediet i vikt för 10-kronestycket blifvit nedsatt till 0,0020 eller detsamma som är föreskrifvet i den latinska konventionen. Då vidare vigtremediets per-mille-beräkning, om den göres lika för bägge guldstyckena, gifver för det större guldstycket ett dubbelt så stort absolut remedium, men det större guldmyntet icke i samma förhållande är svårt att till rätt vikt justera, så har det synts tillbörligt att för 20-kronestycket nedsätta remediet till 0,0015;

2:o Remediet i vikt har vidare, efter yttrande af Mynttechnici blifvit nedsatt för 2-kronestycket till 0,003, men höjdt för 50- och 40-örestyckena, vid kilogramvis justering, till 0,006;

3:o Remediet i finhet för guldmynten har också blifvit nedsatt från 0,002 till 0,0015 såväl med hänsyn till de af Mynttechnici afgifna förklaringar, som särskildt med afseende derå, att det vid en konvention mellan trenne stater synts, till undvikande af möjligt missförstånd, lämpligt att hålla det lagstadgade remediet så lågt som möjligt;

4:o I kolumnrubriken för remediet i finhet har det ansetts nödigt att insätta orden: »af hvarje myntstyckes bruttovikt» för att tydligen utmärka, att de medgifna 0,0015 etc. skola räknas icke på finsilfverkvantiteten utan på hela vigten, en beräkning som också, ehuru ej alltid uttryckligen angifven, befinnes vara den vanliga.

5:o Det sista momentet af Art. 7 i Kommissionens förslag har utslutits såsom mera afpassadt för särskilda aftal mellan regeringarne eller myntverken än för en konvention om myntväsendets allmänna grunder;

6:o Den i Art. 12 förekommande bestämmelse, att vigtremediet för guldmynt icke må användas på det utmyntade partiet som helhet, har Konferensen utbytt mot det i denna artikels näst sista stycke intagna stadgande. Då vigtremedium vid justering styckevis naturligtvis icke afser, att alla myntstyckena få hållas så nära som möjligt till remediets lägsta gräns, utan meningen måste vara, att de något underviktiga och de något öfverviktiga myntstyckena i ett större parti skola motväga hvarandra, så att hela partiet får den fullt rätta vigten; men då det likväl svårigen lyckas att ens för ganska stora partier ernå fullt absolut noggranhet i vikt, utan genom särskild afsigtlig affjämning af ett mindre antal myntstycken vid partiets uppvägning, så har det ansetts lämpligt att äfven för partijustering medgifva ett remedium, dock icke större än 0,0005 eller $\frac{1}{3}$ à $\frac{1}{4}$ af vigtremediet för hvarje stycke.

I Art. 8 är tillagdt, att hvarje mynt skall utvisa för hvilket rike det är slaget, under förutsättning att möjligen det ena riket kunde finna sin räkning vid att för en eller annan utmyntning hänvända sig till det andra rikets myntverk.

Art. 9, 10 och **II** hafva undergått en ganska betydande förändring derutinnan, att Konferensen icke ansett rådligt att ålägga staterna en så vidsträckt skyldighet till inväxling af nötta mynt, som Kommissionen föreslagit. Konferensen har dervid mindre fäst sig vid de uppoftningar, som en sådan skyldighet skulle ådraga statskassorna, än vid det förhållandet att, när staten åtager sig inväxling af alla, än så nötta mynt, om blott med säkerhet kan skönjas, för hvilket rikets räkning de blifvit präglade, och så vidt deras yttre utseende ej är vanständt eller angifver brottslig åverkan, så förefinnes i själfva verket hos allmänheten intet intresse för de mycket nötta myntens utdrifning ur rörelsen, utan kunna dessa komma att vara i omlopp vida längre, än som med statskassans och myntväsendets egna intressen är rätt förenligt. Om deremot det först af svenska myntkomitén 1870 framställda förslag så tillämpas, att dubbla nötningsgränser för mynten fastställas: en inskränktare, inom hvilken mynten skola vara fullt lagligt betalningsmedel till en och hvar, och en vidsträcktare, inom hvilken de ännu hafva giltighet blott i betalning till statskassan — med skyldighet för staten att ej blott i betalning mottaga utan äfven i sina kassor med fullviktigt mynt inväxla hvarje mynt, hvars vikt ligger emellan dessa bägge gränser, samt att dylika mynt ej åter utgifvas, så synes i dessa bestämmelser kunna ligga någon garanti för, att åtminstone genom banker och andra kassor de nötta guldmynten skola insändas till statskassorna, innan de ännu nått den yttersta nötningsgränsen. För detta ändamål är det imellertid nödigt att åtminstone den yttersta nötningsgränsen utvidgas så mycket som nödigt är för att all-

mänheten redan af myntets yttre utseende må kunna skönja, när de begynna att förlora sin giltighet som betalningsmedel till statskassorna. Särskilda undersökningar, verkställda å engelska sovereigns- och halfsovereigns, samt franska 10-francsstycken, synas utvisa att isynnerhet å pjäser af samma myntguld som det franska en omisskänlig förändring i myntets utseende icke framträder förr än de genom nötning förlorat inemot 2 procent af sin rätta vikt, och är derföre ock en så stor nötningsgräns i konventionen medgifven.

De danske Fullmäktige yttrade stor betänklighet vid detta förslag till dubbla nötningsgränser, hvaraf de befarade en skadlig inverkan med hänsyn till bevarandet af tillräckligt fullviktiga guldmynt i cirkulationen, och afstodo de från sitt yrkande om bibehållande af Kommissionens förslag först då det visat sig, att de svenske och norske Fullmäktige i denna punkt ville bestämdt fasthålla en motsatt öfvertygelse.

I Art. 12 har på hemställan af vederbörande Mynttechnici den förändring blifvit vidtagen, att myntarelönen förhöjts till en tredjedels procent för 10-kronestycken, hvilket torde få anses påkalladt af den större kostnad och svårighet som de mindre guldmyntens utprägling bereder myntverket.

Ett af Herr Statsrådet Helliesen framställt förslag i öfverensstämmelse med norska regeringens framställning att fastställa $\frac{1}{2}$ procent myntarelön för alla guldmynten blef af Konferensen ej antaget.

I Art. 16 har det syntts Konferensen nödigt att med hänsyn till de större vanskligheter och oberäkneliga omständigheter, hvaraf öfvergången till det nya systemet kan bero, något framskjuta de tidpunkter vid hvilka förbindelse inträder att göra guldmynt till lagligt betalningsmedel, att upphöra med utmyntningen af gammalt mynt och att såsom lagligt betalningsmedel aflysa det gamla silfver-, koppar- och bronsmyntet; hvad särskildt denna aflysning angår har den måst framskjutas flera år, åtminstone för koppar- och bronsmynten, i betraktande deraf att de många millioner dylika myntstycken, som för närvarande i rikena omlöpa, och som rätteligen böra vid aflysningstiden ersättas med nytt mynt, fordra en ganska rundelig tiderymd för omprägling.

Konferensen har således blifvit ense om:

1:o att bestämma *utgången af året 1874* som yttersta tidsgräns, inom hvilken rättigheten till begagnande af guld som lagligt betalningsmedel skulle vara medgifven och den nya räkningsenheten införd, hvarvid naturligtvis intet hinder förefinnes för dessa bägge lagbestämmelsers vidtagande å skilda tider inom nämnda tidsgräns. Samma år, 1874, skall ock vara yttersta terminen för utmyntningen af silfvermynt efter nu gällande myntsystem, hvarvid dock naturligtvis står hvartdera riket fritt att, liksom

i afseende å guldmyntets och räkningsenhetens införande, huru tidigt som helst låta tidpunkten för silfvermyntningens upphörande inträda.

2:o att bestämma *utgången af året 1878* som den tidsgräns, inom hvilken alla nu omlöpande silfvermynt, som hafva minst en femtedels Speciedalers värde, skola hafva upphört att vara lagligt betalningsmedel, och dermed den dubbla myntfot vara afskaffad, som först inträder när rättigheten medgifves att använda guldmynt som lagligt betalningsmedel.

3:o att bestämma *utgången af året 1881* som den tidsgräns, inom hvilken de minsta silfvermynten såväl som de nu omlöpande koppar- och bronsmynt skola hafva upphört att vara lagligt betalningsmedel i alla rikena; hvarmed således myntförändringen vore genomförd.

I Art. 17 har, med hänsyn dertill att räkningsenhetens obligatoriska införande blifvit framskjutet till 1874, tiden för konventionens varaktighet blifvit utsträckt till året 1884.

De anmärkningar, som från dansk sida blifvit riktade emot begränsningen af statens skyldighet att inväxla nötta guldmynt, framställes ännu en gång före koventionens undertecknande, och betonades dervid främst en farhåga för det nya nordiska myntets kredit å utländsk marknad. Det vore nämligen fara värdt, att vid remisser t. ex. från Köpenhamn till Hamburg af 10- och 20-kronestycken, svårighet skulle göras vid att mottaga dessa mynt till deras pari-värde, under förevändning att mottagaren ej så noga kunde på mynten se, huruvida de redan kommit nedom den yttersta nötningsgränsen eller upphört att vara fullgiltigt betalningsmedel. Från dansk sida hemställes därför, huruvida ej de nordiska rikena kunde i likhet med Tyskland åtaga sig ovilkorlig inlösningsskyldighet, helst då ju den statskassorna åliggande förbindelsen att hålla inne och genast nedsmälta alla guldmynt, som förlorat mer än en half procent af rätta vigten, gäfvé en viss garanti för de nötta myntens successiva aflägsnande ur rörelsen. Från svensk och norsk sida framställes emellertid häremot såväl de ofvan anförda skäl, som äfven att den oinskränkta inväxlingsskyldigheten innebure ett för stort præmium åt dem, som förstode konsten att afnöta guldmynt utan att något märkbart spår af åverkan å dem framträder. Det syntes därför från denna sida mindre rådligt att alldeles borttaga inskränkningen i statens inväxlingsskyldighet, men uppmärksamheten fästes likväl derå, att det knappast kunde strida mot konventionens hvarken anda eller bokstaf, om en af staterna för sin enskilda del ville åtaga sig en större inväxlingsskyldighet än de öfriga. Då den fastställda nötningsgränsen i sjelfva verket utgör ett genom konventionen förbehållet undantag från den hvarje stat åliggande skyldigheten att ansvara för sitt eget mynt, synes väl egentligen

ingen invändning kunna göras deremot att någondera staten afsäger sig förmånen af detta undantag och åtager sig obegränsadt ansvar för sitt mynt, och det skulle derföre till och med synas som om konventionen i detta hänseende icke borde kunna gifva anledning till någon meningskiljaktighet. Till förekommande af hvarje möjlig tvätydighet och tvist i afseende å tolkningen af konventionens bestämmelser, hafva dock Fullmäktige i en särskild tilläggsartikel förbehållit hvarje stat nämnda rättighet att efter godtfinnande åtaga sig större inväxlingsskyldighet än den i konventionen föreskrifna.

Stockholm den 20 December 1872.

Hans Forssell,
Sekreterare.